

หาบเร่กับวิถีชีวิต

โดย

นายเกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์ แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

หาบเร่กับวิถีชีวิต

โดย
นายเกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

HAWKER AND WAY OF LIFE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for Master of Fine Arts VISUAL ARTS

Silpakorn University

Academic Year 2022

Copyright of Silpakorn University

61002204 : ทัศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : หาบเร่แผงลอย, วิธีของการค้า, พื้นที่สาธารณะ, ปัญหาสาธารณะ

นาย เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ: หาบเร่กับวิถีชีวิต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ จักรพันธ์ วิชาสินีกุล

“หาบเร่กับวิถีชีวิต” เป็นโครงการวิทยานิพนธ์ที่สำรวจศึกษาถึงปัญหาสาธารณะที่เกิดจากการประกอบอาชีพและปัญหาการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย นำเสนอปัญหาและข้อขัดแย้งทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยบนพื้นที่สาธารณะ อีกทั้งปัญหาการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยทางกรุงเทพมหานครที่พยายามต้องการจัดระเบียบทางเท้าและพื้นที่สาธารณะเพื่อประโยชน์ต่อประชาชนผู้ใช้พื้นที่สาธารณะ และเพื่อปรับทัศนียภาพของเมืองให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย การจัดระเบียบทางเท้าและพื้นที่สาธารณะจึงส่งผลกระทบต่อพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยโดยตรงและก่อให้เกิดข้อขัดแย้งต่อนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของกลุ่มพ่อค้าแม่ค้า ซึ่งปัญหาและข้อขัดแย้งดังกล่าวเป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยากและเป็นปัญหาที่สะสมมาอย่างยาวนานของทางกรุงเทพมหานคร

ผลงานการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ “หาบเร่กับวิถีชีวิต” เกิดจากการรวมองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย ผู้คน พื้นที่ วัตถุสิ่งของ รวมไปถึงนโยบายของกรุงเทพมหานครและอำนาจรัฐ โดยมีพื้นที่สาธารณะเป็นตัวกลาง และนำศิลปะมาใช้เพื่อขบขันให้เห็นถึงปัญหาของการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย นำเสนอผ่านวิธีการสร้างวัสดุอุปกรณ์เพื่อการประกอบอาชีพที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์เฉพาะ และนำเสนอในผลงานศิลปะด้วยรูปแบบของประติมากรรมจัดวาง เพื่อกระตุ้นให้เกิดการตั้งคำถามถึงความเป็นพื้นที่สาธารณะกับโอกาสในการสร้างอาชีพของผู้คนภายในเมือง อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการจัดระเบียบโดยใช้กฎหมายและอำนาจรัฐในการบังคับใช้ ซึ่งก่อให้เกิดช่องว่างของปัญหาการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของทางกรุงเทพมหานคร

61002204 : Major VISUAL ARTS

Keyword : Hawker Stall, Way of life of trade, Public Space, Public Issue

MR. Kiattisak MOUNGKUM : HAWKER AND WAY OF LIFE Thesis advisor :
Associate Professor Jakapan Vilasineekul

“Hawker and lifestyle” this is a thesis that explore study a public issue that happened from occupation hawker stall organizing problems. Moreover, provide problems and communities conflicts that happen from occupation hawker stall organizing problems also a problem with hawker stall organizing in Bangkok that trying to want organize side walk and public areas for benefit to people who always use this public area and in order to tidy up the scenery of the city to be more clearly. This side walk organizes and public areas so that directly impact to a merchant of hawker stall. Moreover, Causing conflicts with the policy of merchant’s organizing hawker stalls so, problem and conflict that I had been mentioned about that It's hard to troubleshoot and is a problem that has accumulated for a long time in Bangkok.

Thesis Creation “Hawker and lifestyle” it’s came from a lots of composition that relates to occupation hawker stall combined it together like people, specs area, objects or stuff including a policy of Bangkok and state power by have the public space as the center and bring art to use in order make people understand and can see the problem with occupation hawker stall clearly. Present through methods of creating objects or items for occupations that directly show uniqueness and Present in work of art with the form of a sculpture in order to stimulate to have a questions about being public with careers building opportunities for peoples who live in this city. Moreover, it also reflects the problem about organizing under the law and state power that force to use. Finally, it cause the gap from the problem with hawker stall organizing in Bangkok.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ "หาบเร่กับวิถีชีวิต" สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีนั้น อันดับแรกผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึง พระคุณบิดา มารดา และครอบครัว ที่คอยให้คำปรึกษาแนะนำในเรื่องต่างๆ อีกทั้งยังเป็นแรงใจให้แก่ ผู้วิจัยตลอดมา และที่สำคัญโครงการวิทยานิพนธ์นี้จะสำเร็จลุล่วงไปไม่ได้หากขาดอาจารย์ที่ปรึกษารองศาสตราจารย์จักรพันธ์ วิชาสินีกุล ผู้ที่มอบความรู้ทางวิชาการและประสบการณ์ทางด้านศิลปะให้แก่ ผู้วิจัย รับฟังปัญหาและพร้อมช่วยเหลือผู้วิจัยมาโดยตลอดทั้งในด้านการเรียนและในด้านของการใช้ชีวิต ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณคณาจารย์ในภาควิชาประติมากรรมทุกท่านที่คอยพูดคุยให้คำปรึกษาแนะนำและเปิดโอกาสในการทำงานสร้างสรรค์แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด อีกทั้งขอขอบคุณศิลปินทุกท่านที่สร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้วิจัยเพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะต่อไป

และสุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ เพื่อนเก่าจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พี่ๆเพื่อนๆปริญญาโท และน้องๆปริญญาตรี ภาควิชาประติมากรรม คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ทุกๆท่านที่คอยให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัย เป็นทั้งแรงกายและแรงใจในการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวนี้

นาย เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	2
1.2 ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	4
1.3.1 สมมติฐานเชิงความคิด	4
1.3.2 สมมติฐานเชิงรูปแบบ.....	4
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	5
1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่.....	5
1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	5
1.4.3 ขอบเขตด้านรูปแบบและเทคนิค	6
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
1.6 คำสำคัญ	6
1.7 ขั้นตอนของการศึกษา.....	7
1.8 วิธีการศึกษา.....	7
1.8.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร	7

1.8.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม	8
1.8.3 การศึกษาจากกระบวนการสร้างสรรค์.....	8
1.9 แหล่งข้อมูล.....	8
1.9.1 แหล่งข้อมูลภาคเอกสารงานวิจัยหรือบทความ.....	8
1.9.2 แหล่งข้อมูลจากการลงพื้นที่สำรวจและสังเกตการณ์.....	9
1.10 อุปกรณ์ที่ใช้ในการค้นคว้า	9
1.10.1 อุปกรณ์ที่ใช้ในการค้นคว้าการหาข้อมูลและเอกสารงานวิจัย.....	9
1.10.2 อุปกรณ์ที่ใช้ในด้านการปฏิบัติงาน	9
1.11 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
บทที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวกับการสร้างสรรค์.....	11
2.1 การศึกษาและรวบรวมข้อมูลภาคเอกสาร (Documentary research)	12
2.1.1 วิถีชีวิตในเมืองกับหาบเร่แผงลอย.....	12
2.1.2 ปัญหาหาบเร่แผงลอย	15
2.1.3 การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย.....	20
2.1.4 ปัญหาและข้อขัดแย้งทางสังคมในเรื่องการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย.....	29
2.2 การศึกษาแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (Theory).....	33
2.2.1 แนวความคิดพื้นฐานที่สาธารณะ.....	33
2.2.2 หาบเร่แผงลอย.....	34
2.2.3 แนวความคิดที่เกี่ยวข้องในเรื่องการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย.....	35
2.3 การศึกษาและเก็บข้อมูลภาคสนาม (Fieldwork research)	36
2.3.1 ประเภทและลักษณะของหาบเร่แผงลอยในปัจจุบัน.....	36
2.3.2 ลักษณะของหาบเร่แผงลอย	36
2.3.2 การปรับตัวของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย.....	44
2.3.3 ปัญหาสาธารณะที่เกิดขึ้นจากหาบเร่แผงลอย.....	47

2.4. ศิลปินกรณีศึกษา	49
2.4.1 ไบรอัน จังเกน (Brian Jungen)	49
2.4.2 สูโบดท์ คุปตา (Subodh Gupta)	52
บทที่ 3 กระบวนการและองค์ประกอบในการสร้างสรรค์	57
3.1 ช่วงวิวิธวิทยาและการประมวลความคิด	57
3.1.1 ข้อมูลในการสร้างสรรค์	58
3.2 ช่วงการทำวิทยานิพนธ์	68
3.2.1 แนวทางการสร้างแบบร่างผลงานชิ้นที่ 1	70
3.2.2 แนวทางการสร้างแบบร่างผลงานชิ้นที่ 2	73
3.2.3 แนวทางการสร้างแบบร่างผลงานชิ้นที่ 3	76
บทที่ 4 ผลงานวิทยานิพนธ์และการวิเคราะห์ผลงาน	79
4.1 ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 1	80
4.2 ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 2	83
4.3 ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 3	87
4.4 ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 4	91
บทที่ 5 บทสรุป	95
รายการอ้างอิง	100
ประวัติผู้เขียน	103

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	ตารางวิธีการปรับตัวของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยให้ตรงต่อนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย	44
ตารางที่ 2	ตารางปัญหาสาธารณสุขที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ	47
ตารางที่ 3	ตารางสรุปสิ่งที่ได้จากการวิเคราะห์ศิลปินกรณีศึกษา	55

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 ภาพแผนภูมิแสดงจำนวนจุดผ่อนผันให้ทำการค้าหาบเร่แผงลอยของ กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2551 - 2564.....	13
ภาพที่ 2 ภาพแผนภูมิแสดงจำนวนจุดผ่อนผันให้ทำการค้าหาบเร่แผงลอยของ กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2551 - 2563.....	14
ภาพที่ 3 ภาพต่อคิวซื้อสินค้าร้านค้าหาบเร่แผงลอย	16
ภาพที่ 4 ภาพถ่ายการจัดการขยะจากร้านค้าหาบเร่แผงลอย	16
ภาพที่ 5 ภาพถ่ายการครอบครองพื้นที่สาธารณะ	17
ภาพที่ 6 ภาพเหตุการณ์ทะเลาะวิวาทเนื่องจากปัญหาการขายตัดราคา	18
ภาพที่ 7 ภาพถ่ายการครอบครองพื้นที่สาธารณะ ลูกล้าทางเดินเท้า	18
ภาพที่ 8 ภาพเหตุการณ์คลิปลุงปืนสามล้อขายไอศกรีมถูกเทศกิจยึดอุปกรณ์ทำมาหากิน.....	19
ภาพที่ 9 ภาพถ่ายรถเข็นขายของ 3 ล้อ	37
ภาพที่ 10 ภาพรถเข็น 3 ล้อ ขายสี่บะหมี่เกี๊ยว.....	38
ภาพที่ 11 ภาพถ่ายรถจักรยานยนต์พ่วงข้างขายไก่ย่างส้มตำ	39
ภาพที่ 12 ภาพรถซาเล้งบรรทุกหน้าขายบะหมี่ป๋อๆ	40
ภาพที่ 13 ภาพจักรยานยนต์พุ่มพวง.....	41
ภาพที่ 14 ภาพรถพุ่มพวง (รถกระบะ).....	42
ภาพที่ 15 ภาพแผงลอยขายผักสดบนทางเท้า	43
ภาพที่ 16 ภาพถ่ายศิลปิน ไบรอัน จังเกน.....	49
ภาพที่ 17 ภาพผลงาน “Prototype for New Understanding” #5.....	50
ภาพที่ 18 ภาพผลงาน “Shape shifter” white polypropylene plastic chairs.....	51
ภาพที่ 19 ภาพถ่ายศิลปิน สุโบริห์ คุปตา	52
ภาพที่ 20 ภาพผลงาน “Spill” 2007.....	53

ภาพที่ 21	ภาพผลงาน What Does the Vessel Contain.....	54
ภาพที่ 22	ภาพเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างพ่อค้าแม่ค้ากับเจ้าหน้าที่เทศกิจ.....	66
ภาพที่ 23	ภาพข่าวเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างพ่อค้าแม่ค้ากับเจ้าหน้าที่เทศกิจ	66
ภาพที่ 24	ภาพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยเรียกร้องเปิดโอกาสในการมีพื้นที่เพื่อค้าขาย.....	67
ภาพที่ 25	ภาพการเรียกร้องให้ทบทวนนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย	67
ภาพที่ 26	ภาพตารางอธิบายทิศทางการสร้างประเด็นทางศิลปะและเป้าหมายทางศิลปะ	69
ภาพที่ 27	ภาพผังสรุปกระบวนการสร้างสรรค์	70
ภาพที่ 28	ภาพแบบร่างผลงานชิ้นที่ 1.....	72
ภาพที่ 29	ภาพแบบร่างผลงานชิ้นที่ 1.1	72
ภาพที่ 30	ภาพแบบร่างผลงานชิ้นที่ 1.2	73
ภาพที่ 31	ภาพแบบร่างผลงานชิ้นที่ 2.....	75
ภาพที่ 32	ภาพแบบร่างผลงานชิ้นที่ 2.1	75
ภาพที่ 33	ภาพแบบร่างผลงานชิ้นที่ 2.2	76
ภาพที่ 34	ภาพแบบร่างผลงานชิ้นที่ 3.....	77
ภาพที่ 35	ภาพแบบร่างผลงานชิ้นที่ 3.1	78
ภาพที่ 37	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 1	80
ภาพที่ 38	ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 1.....	81
ภาพที่ 39	ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 1.....	81
ภาพที่ 40	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 2.....	83
ภาพที่ 41	ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 2.....	84
ภาพที่ 42	ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 2.....	84
ภาพที่ 43	ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 2.....	85
ภาพที่ 44	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 3	87
ภาพที่ 45	ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 3.....	88

ภาพที่ 46	ภาพลายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3.....	88
ภาพที่ 47	ภาพลายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3.....	89
ภาพที่ 48	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 4.....	91
ภาพที่ 49	ภาพลายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 4.....	92
ภาพที่ 50	ภาพลายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 4.....	92
ภาพที่ 51	ภาพลายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 4.....	93
ภาพที่ 52	ภาพผลงานขยายผลการศึกษาวิทยานิพนธ์.....	99

บทที่ 1

บทนำ

กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางของการบริหารการปกครองและเป็นศูนย์กลางของความเจริญที่มีความสะดวกสบายในทุกด้าน มีสิ่งอำนวยความสะดวกและมีระบบสาธารณูปโภคต่างๆ ที่สำคัญกับการดำเนินชีวิต มีความพร้อมทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว การค้าและการบริการ อีกทั้งยังเป็นแหล่งงานที่สำคัญของประเทศมากกว่าภูมิภาคอื่น ด้วยความเป็นศูนย์กลางดังกล่าว จึงนำมาซึ่งความคาดหวังของผู้คนที่อยู่ตามภูมิภาคอื่นๆ ทำให้กรุงเทพมหานครกลายเป็นแหล่งรวมกันของผู้คนจากทั่วทุกสารทิศที่เข้ามาเพื่อหาหนทางในการประกอบอาชีพและอยู่อาศัยเพื่อคาดหวังความต้องการคุณภาพชีวิตที่ดี เมื่อความต้องการและความคาดหวังของผู้คนที่เข้ามาในกรุงเทพมหานครไม่สามารถตอบสนองผู้คนเหล่านี้ได้ทั้งหมด ผู้คนส่วนหนึ่งจึงใช้ความสามารถและภูมิปัญญาที่เป็นต้นทุนเดิมในด้านต่างๆที่ตนเองมีได้เลือกหันมาประกอบอาชีพเร่ขายสินค้าหรืออาหาร เนื่องจากการค้าขายดังกล่าวใช้เงินลงทุนน้อย และใช้ต้นทุนที่ค่อนข้างต่ำ มีเพียงอุปกรณ์ไม่กี่ชิ้นก็สามารถประกอบอาชีพค้าขายได้แล้ว ทำให้มีผู้คนส่วนหนึ่งหันมาประกอบอาชีพเร่ขายสินค้าและอาหารบนทางเท้าหรือพื้นที่สาธารณะ

หาบเร่แผงลอยเป็นการค้าที่มีบทบาททางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ เชื่อมโยงสังคมวัฒนธรรม และการอยู่อาศัยร่วมกันของคนเมือง หาบเร่แผงลอยช่วยลดค่าครองชีพของผู้คนที่มีรายได้น้อยถึงปานกลางในกรุงเทพมหานคร อีกทั้งยังเป็นจุดเด่นทางด้านยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของเมืองอีกด้วย ปัจจัยสำคัญที่ทำให้หาบเร่แผงลอยเป็นที่นิยมและยังคงอยู่จนถึงปัจจุบัน คือ รูปแบบของการดำรงชีวิตและพฤติกรรมของผู้คนในกรุงเทพมหานครที่นิยมซื้อสินค้าหรืออาหารที่มีความหลากหลายและมีความสะดวกสบายราคาถูก และเนื่องจากเหตุผลทางเศรษฐกิจด้วยค่าครองชีพที่สูงขึ้น ทำให้มีจำนวนผู้ค้าและผู้บริโภคเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ในขณะเดียวกันหาบเร่แผงลอยก็ได้สร้างปัญหาให้กับกรุงเทพมหานครและผู้คนทั่วไปที่ใช้พื้นที่สาธารณะด้วยเช่นกัน เช่น หาบเร่แผงลอยได้ยึดครองพื้นที่ทางเท้า ทำให้ผู้คนที่สัญจรโดยใช้ทางเท้าต้องลงมาใช้พื้นผิวจราจรแทนทางเท้าร่วมกับยานพาหนะอื่นๆ เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ อีกทั้งปัญหาทางด้านสุขอนามัยไม่ได้มาตรฐานที่ควรจะเป็น เป็นต้น หาบเร่แผงลอยจึงกลายเป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยากของทางกรุงเทพมหานครมาอย่างยาวนานจนถึงปัจจุบัน

การแก้ไขปัญหาหาบเร่แผงลอยของทางกรุงเทพมหานครโดยการห้ามไม่ให้มีหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานครจึงไม่ใช่หนทางแก้ปัญหา เพราะจะส่งผลต่อวิถีชีวิตและตัดโอกาสในการทำมาหากินของผู้ด้อยโอกาสในสังคม ทางออกที่ดีที่สุดจึงไม่ใช่การนำหาบเร่แผงลอยออกไปจากพื้นที่ แต่จะต้องหาวิธีการบริหารจัดการให้หาบเร่แผงลอยสามารถอยู่ร่วมกับพื้นที่สาธารณะในเมืองได้ สิ่งที่กำลังกล่าวมาคือโจทย์ของการศึกษาและสำรวจกิจกรรมทางการค้าของหาบเร่แผงลอย เพื่อนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ที่แสดงให้เห็นวิถีของการประกอบอาชีพ โดยนำศิลปะมาเป็นสื่อเพื่อชี้ให้เห็นว่าอาชีพหาบเร่แผงลอยควรตั้งอยู่บนพื้นที่สาธารณะได้ แต่จะต้องมีการพูดคุยทำความเข้าใจและหาทางออก ร่วมกันกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้หาบเร่แผงลอยได้อยู่ในกรอบกติกาและเงื่อนไข ไม่ใช่การกำจัดหาบเร่แผงลอยออกไปจากพื้นที่

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หาบเร่แผงลอย เป็นธุรกิจขนาดเล็กที่ใช้พื้นที่สาธารณะประกอบการค้า หาบเร่แผงลอยเป็นอาชีพอิสระที่อยู่คู่กับกรุงเทพมหานครมาอย่างยาวนาน โดยปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการค้าไปตามยุคสมัย สะท้อนลักษณะและสถานการณ์ของสังคมในช่วงเวลานั้น หลายคนมองหาบเร่แผงลอยคือเอกลักษณ์และเสน่ห์อย่างหนึ่งของกรุงเทพมหานครที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมการกินของคนไทยในแบบไทยๆ ที่มีทั้งความหลากหลายและความแตกต่างกันของประเภทอาหารให้เลือกซื้อหา เราจึงเห็นอาหารหลากหลายประเภทเรียงรายตามข้างทาง แตกต่างกันทั้งรสชาติและกรรมวิธีการผลิต อีกทั้งยังมีราคาที่คุ้มค่าต่อปริมาณอาหารที่ได้มา สอดคล้องกับวิถีชีวิตอันเร่งรีบของผู้คนในเมืองที่ต้องรับประทานอาหารให้ทันต่อเวลาที่มีจำกัด หาบเร่แผงลอยจึงตอบโจทย์กับวิถีชีวิตและไลฟ์สไตล์ง่ายๆ แต่เร่งรีบของคนกรุงเทพมหานครเป็นอย่างมาก

ลักษณะของหาบเร่แผงลอย เป็นการประกอบอาชีพอิสระบนพื้นที่สาธารณะ ไม่ว่าจะเป็นทางเท้าบริเวณพื้นที่ทางเศรษฐกิจของชุมชนหรือศูนย์รวมการทำกิจกรรมที่มีผู้คนหนาแน่น โดยมีการตั้งเป็นซุ้มอาหารกึ่งถาวรเป็นกิจจะลักษณะ หรือแม้แต่ในรูปแบบรถเข็นเคลื่อนที่ หาบเร่แผงลอยนั้นเป็นที่พึ่งพาของผู้ที่มีรายได้น้อยถึงปานกลางซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากในกรุงเทพมหานคร หาบเร่แผงลอยจึงมีบทบาทที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนในกรุงเทพมหานครเป็นอย่างมาก แต่ถ้าหากมองอีกมุมหนึ่งหาบเร่แผงลอยก็ได้สร้างปัญหาให้กับกรุงเทพมหานครและผู้คนที่ทั่วไปที่ใช้พื้นที่สาธารณะ ซึ่งประชาชนทั่วไปก็มีสิทธิในการใช้พื้นที่เหล่านี้ และในทางกลับกันผู้คนที่ใช้พื้นที่สาธารณะจำนวนไม่น้อยก็เป็นผู้ที่ซื้อสินค้าหรืออาหารจากหาบเร่แผงลอยเช่นกัน หาบเร่แผงลอยก่อให้เกิดปัญหาสาธารณะตามมาอีกมากมายและทำให้เกิดข้อถกเถียงในหลายประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และการวางแผนเมืองอีกด้วย

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยที่พบเห็นได้บ่อย เช่น ปัญหาการสัญจรไปมาของประชาชน และการจราจร เนื่องจากหาบเร่แผงลอยนั้นประกอบการค้าบนทางเท้า จึงทำให้เกิดขวางเส้นทางการเดิน และทำให้การสัญจรไปมาติดขัด ทำให้ผู้คนที่สัญจรโดยใช้ทางเท้าต้องลงมาใช้พื้นผิวจราจรแทนทางเท้าร่วมกับยานพาหนะอื่นๆ อีกทั้งยังเกิดปัญหาการจราจรติดขัดเนื่องจากการสะสมของรถที่จอดตามข้างทาง และปัญหาการสะสมอุปกรณ์ประกอบอาชีพบนทางเท้าซึ่งทำลายและบดบังทัศนียภาพของกรุงเทพมหานครเป็นอย่างยิ่ง ปัญหาเกี่ยวกับด้านสุขภาพและอนามัย เนื่องจากการจัดเก็บขยะหรือของเสียไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และความสะอาดที่ไม่มากพอของหาบเร่แผงลอย ทำให้เกิดพาหนะนำโรค เช่น แมลงวัน แมลงสาบ และหนู เป็นต้น อีกทั้งยังสร้างคราบสกปรกแก่พื้นทางเท้าและถนนสาธารณะ ปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านี้ทำให้เกิดข้อถกเถียงและยังหาข้อสรุปของหนทางแก้ปัญหาไม่ได้ เนื่องจากการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยนั้นเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจของเมืองที่เชื่อมโยงกับสังคม วัฒนธรรม และการอยู่อาศัยของคนเมือง การแก้ปัญหาจึงต้องเป็นการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืนและต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อที่อาชีพหาบเร่แผงลอยจะสามารถอยู่ร่วมกับเมืองและผู้คนในเมืองได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อบรรยากาศความเรียบร้อยของเมือง

ผู้วิจัยสนใจและศึกษาวิถีของการประกอบอาชีพที่ก่อให้เกิดปัญหาสาธารณะ อีกทั้งปัญหาการจัดระเบียบกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยที่เป็นปัญหามาอย่างยาวนานและแก้ไขได้ยากของทางกรุงเทพมหานคร สิ่งที่กล่าวมาคือโจทย์ของการศึกษาและสำรวจกิจกรรมทางการค้าของหาบเร่แผงลอย โดยศึกษาและสำรวจทั้งในด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม การท่องเที่ยว เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่นำเสนอวิถีของการประกอบอาชีพของหาบเร่แผงลอยที่มีการปรับเปลี่ยนวิถีของการค้าให้สอดคล้องกับปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ โดยนำศิลปะมาใช้เป็นสื่อเพื่อแสดงให้เห็นถึงการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยสามารถที่จะตั้งอยู่บนพื้นที่สาธารณะเหล่านี้ได้ แต่จะต้องมีกฎเกณฑ์หรือระเบียบข้อบังคับที่ต้องตกลงกันระหว่างหน่วยงานของทางกรุงเทพมหานครกับทางผู้ประกอบการอาชีพหาบเร่แผงลอย รวมถึงผู้ที่ได้รับผลกระทบจากกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอย เพื่อที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อบรรยากาศและสร้างความเรียบร้อยของเมือง และพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยนั้นยังสามารถประกอบอาชีพต่อไปได้โดยที่ไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้ใช้พื้นที่สาธารณะด้วย

1.2 ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาพฤติกรรมที่เกิดจากการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยที่แสดงให้เห็นความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาของการประกอบอาชีพ
2. เพื่อสร้างผลงานประติมากรรมที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของหาบเร่แผงลอยซึ่งพยายามปรับตัวและแก้ไขปัญหาในการประกอบอาชีพ และสะท้อนให้เห็นปัญหาของการจัดระเบียบการค้าของกรุงเทพมหานคร

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

การสร้างสรรคผลงานวิทยานิพนธ์หาบเร่กับวิถีชีวิต ผู้วิจัยได้ทำความเข้าใจเนื้อหาและแสดงทัศนะผ่านการสร้างสรรคผลงานมีสมมติฐานในเชิงความคิดและในด้านรูปแบบดังนี้

1.3.1 สมมติฐานเชิงความคิด

- 1.3.1.1 ความไม่ชัดเจนของการแก้ไขปัญหาหาบเร่แผงลอยและความกำกวมของการบังคับใช้กฎหมายทำให้เกิดการเอื้อประโยชน์และรับประโยชน์เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย
- 1.3.1.2 วิถีของการดำเนินชีวิตและต้นทุนที่มีอย่างจำกัดของพ่อค้าแม่ค้า ทำให้เกิดความคิดที่จะสร้างนวัตกรรมทดแทนแบบหาบเร่แผงลอยที่มีลักษณะเฉพาะและเป็นเอกลักษณ์
- 1.3.1.3 ปัจจัยรอบข้างเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนลักษณะและรูปแบบทางการค้าของหาบเร่แผงลอย
- 1.3.1.4 สภาพแวดล้อมและกายภาพของพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์ส่งผลทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิถีของการค้าให้สอดคล้องกับลักษณะของพื้นที่

1.3.2 สมมติฐานเชิงรูปแบบ

- 1.3.2.1 รูปแบบประติมากรรมที่มีการซ้อนทับกันของวัตถุ ซึ่งสะท้อนให้เห็นปัญหาการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย
- 1.3.2.2 รูปแบบประติมากรรมที่ดัดแปลงเอาวิธีการประกอบวัสดุอันเกิดจากปัญญาในการแก้ปัญหาของการประกอบอาชีพของพ่อค้าแม่ค้า โดยนำมาปรุงแต่งต่อเติมให้เกิดความเด่นชัดทางรูปทรง

1.3.2.3 รูปแบบประติมากรรมที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนบริบทของพื้นที่ เพื่อแสดงให้เห็นว่าเครื่องมือประกอบอาชีพเป็นสิ่งที่นำมาใช้ครอบครองและเปลี่ยน บริบทของพื้นที่สาธารณะให้กลายเป็นพื้นที่ทางการค้าเพื่อค้าขายและยังยึดครอง พื้นที่เหล่านั้นเป็นของตนเอง

1.3.2.4 รูปแบบประติมากรรมที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของวัตถุกับพื้นที่ว่าง เพื่อนำเสนอมุมมองและทัศนคติทางเลือกเพื่อการอยู่ร่วมกันบนพื้นที่สาธารณะภายใต้ นโยบาย กรุงเทพมหานคร

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาเชิงสำรวจเป็นการศึกษาทำความเข้าใจในการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย ลักษณะของผู้ประกอบอาชีพ บทบาทการค้าในมุมมองต่างๆ รูปแบบและลักษณะของการประกอบ อาชีพ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกอบอาชีพ ผลกระทบรอบด้านที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญคือ ผู้ค้า ผู้ซื้อ และ ประชาชนทั่วไปที่ใช้พื้นที่สาธารณะ

1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาร้านค้าหาบเร่แผงลอยโดยมุ่งที่พื้นที่จุดผ่อนผันทางการค้า พื้นที่บริเวณถนน จุดผ่อนผัน เจริญกรุง 32, บริเวณตลาดท่าดินแดง, บริเวณตลาดใหม่บางแค, เขตพระนคร บริเวณย่านบางลำพู, เขตพระนครบริเวณย่านปากคลองตลาด กลุ่มเป้าหมายของการศึกษา ประกอบด้วย หาบเร่แผงลอยข้างทางที่ประกอบกิจกรรมการค้าแบบเคลื่อนที่อยู่ใน ลักษณะรูปแบบของรถเข็นหรือแผงลอย และรวมไปถึงหาบเร่แผงลอยที่เป็นร้านอาหารที่ ในลักษณะกึ่งถาวร

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ด้านเนื้อหามีการหาข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1.4.2.1 เอกสารงานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องกับการค้าหาบเร่แผงลอย

- การจัดการการค้าหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานคร
- การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย คี้นทางเท้า
- โครงการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการการค้าข้างทาง (Street Vending)
- การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร

- พฤติกรรมทางเศรษฐกิจของหาบเร่แผงลอย_กรณีศึกษาเขตบางเขน
- กลุ่มหาบเร่เสน่ห์เมือง เครือข่ายแผงลอยไทย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.4.2.2 ข้อมูลที่ได้มาจากการลงพื้นที่สำรวจและสังเกตกิจกรรมที่เกิดจากการประกอบอาชีพของหาบเร่แผงลอย พฤติกรรมการซื้อขาย ลักษณะการใช้พื้นที่ของร้านหาบเร่แผงลอย นวัตกรรมที่เกิดจากหาบเร่แผงลอย และผลกระทบรอบด้านที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย

1.4.3 ขอบเขตด้านรูปแบบและเทคนิค

- 1.4.3.1 ศึกษาผลงานของศิลปินที่ทำงานเกี่ยวข้องกับ วิถีชีวิต วัฒนธรรม อัตลักษณ์ ศึกษาวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและเลือกใช้ ตัวสื่อ ที่จะสื่อสารออกมาผ่านผลงานศิลปะ
- 1.4.3.2 ศึกษาเครื่องมือที่ใช้ประกอบอาชีพ การจัดตั้งร้าน การจัดเก็บร้าน และการจัดการหาบเร่แผงลอยที่ผิดแปลกนอกเหนือจากการจัดการของกรุงเทพมหานคร
- 1.4.3.3 วัตถุประสงค์ของ นวัตกรรม การดัดแปลงการใช้งานสิ่งของ ภูมิปัญญาเชิงช่าง ที่ถูกนำมาใช้ภายในร้านค้าหาบเร่แผงลอย

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

- หาบเร่แผงลอย (Hawker Stall) อาชีพที่ใช้พื้นที่ข้างทางเพื่อประกอบการค้า ทั้งถนน ตรอก ซอย และ ทางเท้า
- นวัตกรรม (Innovation) สิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นจากการใช้ความรู้ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ หรือ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการต่อยอดและใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ทันสมัยยิ่งขึ้น นำไปสร้างสรรค์ในรูปแบบใหม่ให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น

1.6 คำสำคัญ

- หาบเร่แผงลอย (Hawker Stall)
- วิถีของการค้า (way of life of trade)
- พื้นที่สาธารณะ (Public Space)
- ปัญหาสาธารณะ (Public Issue)

1.7 ขั้นตอนของการศึกษา

1.7.1 ศึกษาข้อมูลประวัติความเป็นมาของหาบเร่แผงลอย จากรูปภาพและเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับร้านค้าหาบเร่แผงลอย และศึกษาตัวอย่างงานวิจัยการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร, การจัดการการค้าหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานคร, การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยคืนทางเท้าให้ประชาชน ของสำนักงานกรุงเทพมหานคร

1.7.2 ลงพื้นที่สำรวจและสังเกตการณ์ การเคลื่อนย้ายร้านและการจัดตั้งร้าน ปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อรูปแบบทางการค้า และปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย สัมภาษณ์และเก็บบันทึกข้อมูล โดยใช้ ภาพถ่ายหรือ ภาพวิดีโอ

1.7.3 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาและจำแนกข้อมูลต่างๆ ปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบและกิจกรรมทางการค้าของหาบเร่แผงลอย ทั้งในด้านรูปแบบของกิจกรรมระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ,รูปแบบทางกายภาพของร้านค้า รวมไปถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ

1.7.4 นำข้อมูลมาวิเคราะห์และตั้งประเด็นการสร้างสรรค์ สร้างสมมุติฐานและหาความเป็นไปได้ในการเลือกใช้สื่อที่จะแสดงออกให้สอดคล้องกับความคิดหรือโจทย์

1.7.5 สรุปผลของการทำงานที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลและผลงานสร้างสรรค์ เผยแพร่และจัดแสดงผลงานต่อสาธารณะ

1.8 วิธีการศึกษา

วิธีการศึกษาทำความเข้าใจในเรื่องและข้อมูลที่ได้มา ผู้วิจัยมีวิธีการและลำดับขั้นตอนในการศึกษาโดยแบ่งเป็น 3 หัวข้อดังนี้

1.8.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร

- ศึกษาข้อมูลประวัติความเป็นมาของหาบเร่แผงลอย จากรูปภาพและเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับร้านค้าหาบเร่แผงลอย
- ศึกษาตัวอย่างงานวิจัยการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยพื้นที่ปากคลองตลาดเขตพระนครกรุงเทพมหานคร ,การจัดการการค้าหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานคร ,การจัดระเบียบหาบเร่-แผงลอย คืนทางเท้าให้ประชาชนของสำนักงานกรุงเทพมหานคร
- รวบรวมข้อมูลจากศึกษาตัวอย่างงานวิจัยและทฤษฎีอ้างอิงที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ

1.8.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

- สังเกตการณ์เคลื่อนย้ายร้านและการจัดตั้งร้าน ปัจจัยต่างๆที่ส่งผลต่อรูปแบบทางการค้าการประยุกต์การใช้งานของวัสดุสิ่งของภายในร้าน ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย
- สัมภาษณ์การเป็นอยู่ในเรื่องการค้าขายบนพื้นที่ศึกษา ช่วงเวลาที่ใช้ขายและช่วงเวลาเลิก สอบถามเรื่องการจัดการภายในนอกเหนือจากการดูแลของสำนักงานกรุงเทพมหานคร
- จัดบันทึกรูปแบบของปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบและกิจกรรมทางการค้าของร้านค้าหาบเร่แผงลอยทั้งในด้านรูปแบบของกิจกรรมระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย และรูปแบบทางกายภาพของหาบเร่แผงลอยร้าน รวมไปถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ
- โดยบันทึกข้อมูลเป็นรูปถ่าย วิดีโอ และการจัดบันทึก

1.8.3 การศึกษาจากกระบวนการสร้างสรรค์

- นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และจัดหมวดหมู่เนื้อหาเพื่อสร้างประเด็น
- ตั้งเป้าหมายการศึกษาและวัตถุประสงค์
- สร้างสมมติฐานและความเป็นไปได้ในการเลือกใช้สื่อที่จะแสดงออกให้สอดคล้องกับความคิดหรือโจทย์
- สรุปผลของการทำงานที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลและตัวงาน เผยแพร่และจัดแสดงผลงานต่อสาธารณะ

1.9 แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ศึกษาผู้วิจัยเก็บข้อมูลกรณีศึกษาและแบ่งการศึกษาจากแหล่งข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ

1.9.1 แหล่งข้อมูลภาคเอกสารงานวิจัยหรือบทความ

- การจัดการการค้าหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานคร
- การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย คีนทางเท้า
- โครงการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการการค้าข้างทาง (Street Vending)

- การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร
- พฤติกรรมทางเศรษฐกิจของหาบเร่แผงลอย_กรณีศึกษาเขตบางเขน
- กลุ่มหาบเร่เสน่ห์เมือง เครือข่ายแผงลอยไทย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.9.2 แหล่งข้อมูลจากการลงพื้นที่สำรวจและสังเกตการณ์

- พื้นที่สำรวจ หาบเร่แผงลอยพื้นที่บริเวณถนน จุดอ่อนผืน เจริญกรุง 32
- บริเวณตลาดท่าดินแดง
- บริเวณตลาดใหม่ บางแค
- เขตพระนคร บริเวณย่านบางลำพู
- เขตพระนคร บริเวณย่านปากคลองตลาด

1.10 อุปกรณ์ที่ใช้ในการค้นคว้า

การสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมในโครงการวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยได้แบ่งอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ แบ่งออกเป็น 2 หมวด ดังนี้

1.10.1 อุปกรณ์ที่ใช้ในการค้นคว้าการหาข้อมูลและเอกสารงานวิจัย

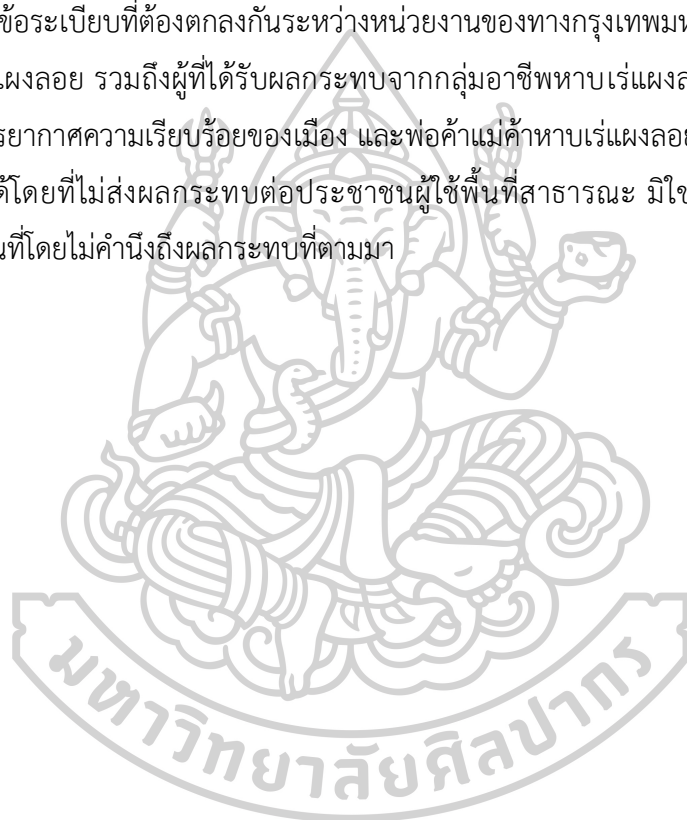
- กล้องถ่ายภาพ คอมพิวเตอร์ สมุดจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง
- เอกสารงานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้อง
- การเผยแพร่ผลงาน สื่อและสิ่งพิมพ์ต่างๆที่ใช้ในการเผยแพร่ผลงาน

1.10.2 อุปกรณ์ที่ใช้ในด้านการปฏิบัติงาน

- อุปกรณ์ทดลองการทำแบบร่างก่อนปฏิบัติงานสร้างสรรค์
- วัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน
- อุปกรณ์และเครื่องมือปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ผลงาน

1.11 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้วิจัยมุ่งหวังสร้างความเข้าใจวิถีของการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย อาชีพที่เชื่อมโยงและเกี่ยวข้องกับกลุ่มคนหลากหลายประเภท เป็นแหล่งอาหารที่สอดคล้องกับวิถีของคนเมือง และเป็นหนทางของการประกอบอาชีพ อีกทั้งยังเป็นหลักประกันชีวิตในด้านอาหารของผู้คนในเมืองอีกด้วย ผู้วิจัยหวังว่าผลงานประติมากรรมโครงการวิทยานิพนธ์ “หาบเร่กับวิถีชีวิต” จะแสดงให้เห็นถึงปัญหาการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยผ่านผลงานทางศิลปะ และนำศิลปะมาเป็นสื่อเพื่อชี้ให้เห็นว่าการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยนั้นสามารถที่จะตั้งอยู่บนพื้นที่สาธารณะเหล่านี้ได้ โดยจะต้องมีกฎเกณฑ์หรือข้อระเบียบที่ต้องตกลงกันระหว่างหน่วยงานของทางกรุงเทพมหานครกับทางผู้ประกอบการหาบเร่แผงลอย รวมถึงผู้ที่ได้รับผลกระทบจากกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอย เพื่อที่จะได้ไม่ส่งผลกระทบต่อบรรยากาศความเรียบร้อยของเมือง และพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยนั้นยังสามารถประกอบอาชีพต่อไปได้โดยที่ไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้ใช้พื้นที่สาธารณะ มิใช่การนำหาบเร่แผงลอยออกไปจากพื้นที่โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่ตามมา

บทที่ 2

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์

การวิจัยและสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการค้าหาบเร่แผงลอย วิถีชีวิตของผู้คนในเมืองเพื่อทำความเข้าใจถึงปัญหาสาธารณสุขที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย โดยศึกษาและลงพื้นที่สังเกตปัญหาที่เกิดขึ้นรวมไปถึงผู้ที่ได้รับผลกระทบจากประกอบอาชีพ โดยเลือกพื้นที่กรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่ศึกษา เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่ที่มีความซับซ้อนเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีผู้เกี่ยวข้องและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นจำนวนมาก ทั้งพ่อค้าแม่หาบเร่แผงลอย ผู้ซื้อสินค้าหาบเร่ ผู้ใช้พื้นที่สาธารณะ ผู้ที่พักอาศัยในละแวกนั้น อีกทั้งยังมีอิทธิพลมืดที่มองไม่เห็น จากข้อมูลทั้งหมด ผู้วิจัยจำเป็นต้องวิเคราะห์ทำความเข้าใจข้อมูลเพื่อประมวลความคิดเพื่อสร้างทัศนคติต่อประเด็นศึกษา ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งชุดข้อมูลในการศึกษาเพื่อประมวลความคิดและสร้างสรรค์ผลงาน โดยออกเป็น 4 ชุด ดังนี้

2.1 การศึกษาและรวบรวมข้อมูลภาคเอกสาร (Documentary research)

- 2.1.1 วิถีชีวิตในเมืองกับหาบเร่แผงลอย
- 2.1.2 ปัญหาหาบเร่แผงลอย
- 2.1.3 การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย
- 2.1.4 ปัญหาและข้อขัดแย้งทางสังคมในเรื่องการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

2.2 การศึกษาแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (Theory)

- 2.2.1 พื้นที่สาธารณะ
- 2.2.2 หาบเร่แผงลอย
- 2.2.3 แนวความคิดที่เกี่ยวข้องในเรื่องการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

2.3 การศึกษาและเก็บข้อมูลภาคสนาม (Fieldwork research)

- 2.3.1 ประเภทและลักษณะของหาบเร่แผงลอยในปัจจุบัน
- 2.3.2 การปรับตัวของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย
- 2.3.3 ปัญหาสาธารณสุขที่เกิดขึ้นจากหาบเร่แผงลอย

2.4 ศิลปกรรมศึกษา

2.4.1 Brian Jungen

2.4.2 Subodh Gupta

2.1 การศึกษาและรวบรวมข้อมูลภาคเอกสาร (Documentary research)

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการค้าหาบเร่แผงลอย บทความวารสารทางวิชาการ รวมไปถึงสื่อบทความออนไลน์ โดยรวบรวมทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประมวลความคิด และสร้างทัศนคติต่อประเด็นในการดำเนินการวิจัยและสร้างสรรค์ โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 4 หัวข้อ ดังนี้

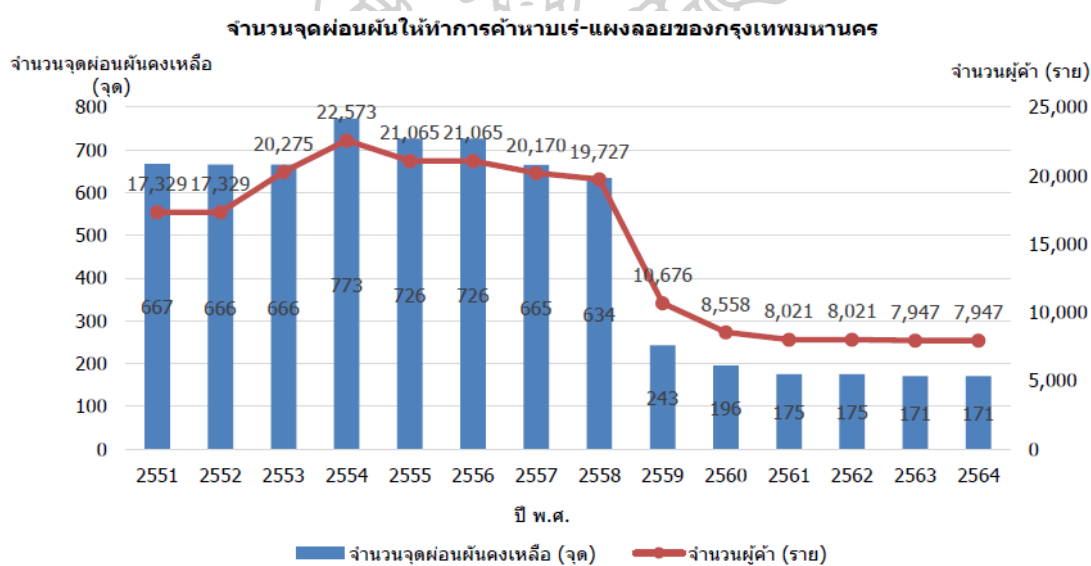
2.1.1 วิถีชีวิตในเมืองกับหาบเร่แผงลอย

กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางความเจริญของประเทศไทย เป็นแหล่งที่มีความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเป็นศูนย์กลางทางด้านวัฒนธรรมของประเทศ ดังนั้น กรุงเทพมหานครจึงเป็นแหล่งรวมกันผู้คนจากทั่วทุกสารทิศของประเทศไทยที่เข้ามาเพื่อประกอบอาชีพและมาอยู่อาศัยเพื่อคาดหวังความต้องการคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม เมื่อความต้องการและความคาดหวังของผู้คนที่เข้ามาในกรุงเทพมหานครไม่สามารถตอบสนองผู้คนเหล่านี้ได้ทั้งหมด ผู้คนส่วนหนึ่งจึงหันมาประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยบนทางเท้า เพราะว่าการค้าขายดังกล่าวใช้เงินลงทุนน้อย เนื่องจากการค้าแบบหาบเร่แผงลอยมีการใช้ต้นทุนที่ค่อนข้างต่ำใช้เพียงอุปกรณ์ไม่กี่ชิ้นก็สามารถเปิดหน้าร้านเพื่อค้าขายได้แล้ว จึงมีผู้คนส่วนหนึ่งหันมาประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย

ปัจจุบันหาบเร่แผงลอยมีความหลากหลายทั้งประเภทสินค้าและลักษณะรูปแบบการให้บริการ สามารถพบเห็นได้ตามบริเวณพื้นที่ทางเศรษฐกิจของชุมชน ศูนย์รวมการทำกิจกรรมที่มีผู้คนหนาแน่น หรือบริเวณที่มีผู้คนสัญจรไปมาอย่างคับคั่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่สาธารณะ รูปแบบลักษณะของหาบเร่แผงลอยในปัจจุบันสินค้าที่ขายส่วนใหญ่จะเป็นอาหารหรือสิ่งของที่ใช้ในชีวิตประจำวัน แต่ที่พบเห็นได้มากที่สุดจนกลายเป็นเอกลักษณ์ของประเทศไทยที่ชาวต่างชาติให้ความสนใจและมองว่าเป็นเสน่ห์ของประเทศไทย คือ ร้านค้าหาบเร่แผงลอยที่ขายอาหารประเภทจานด่วนหรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “Street Food” เพราะนอกจากจะสามารถซื้อหากันได้อย่างง่ายดายแล้วร้านอาหารข้างทางเหล่านี้ยังมีความหลากหลายและความแตกต่างกันของประเภทอาหาร ลักษณะการขายของร้านอาหารข้างทางคือ มีการนำอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำอาหารมาจัดเรียงให้อยู่บนรถเข็น มีการใช้วัตถุดิบที่นำมาใช้ในการทำอาหารหรือปรุง อีกทั้งยังมีการประกอบอาหารบนตัวรถเข็นอีกด้วย พ่อขายเสร็จก็สามารถเคลื่อนที่ไปยังอีกสถานที่หนึ่งได้อย่างสะดวก อีกลักษณะหนึ่งคือการขายบนพื้นที่ที่เป็นจุดผ่อนผัน ซึ่งร้านค้าหาบเร่แผงลอยนั้นจะมีลักษณะกึ่งถาวรสามารถจัดตั้งร้านเพื่อให้ประชาชนได้เข้ามาซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคได้ ส่วนใหญ่จะเป็นหาบเร่แผงลอยที่ขายสินค้าประเภท

อาหาร หาบเร่แผงลอยนั้นเป็นที่พึ่งพาของประชาชนผู้มีรายได้น้อยถึงปานกลาง ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากในกรุงเทพมหานคร หาบเร่แผงลอยทำให้ผู้มีรายได้น้อยสามารถเข้าถึงซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคได้ในราคาที่ไม่แพง ถึงแม้ว่าคุณภาพนั้นอาจเป็นไปได้ตามราคาสินค้า หรือจะเป็นหาบเร่แผงลอยประเภทที่ขายอาหารก็มีราคาที่ย่อมค่าต่อปริมาณอาหารที่ได้มา กลุ่มลูกค้าของหาบเร่แผงลอยส่วนใหญ่ เป็น พนักงานออฟฟิศ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักเรียน รวมไปถึงแรงงานที่ได้รับค่าแรงขั้นต่ำ เป็นต้น หาบเร่แผงลอยจึงมีบทบาทที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนในกรุงเทพมหานครเป็นอย่างมาก แต่ถ้ามองอีกมุมหนึ่งหาบเร่แผงลอยก็สร้างปัญหาให้กับกรุงเทพมหานครและประชาชนทั่วไปที่ใช้ทางเท้า และก่อให้เกิดปัญหาสาธารณสุขอีกมากมายเช่นกัน เนื่องจากใช้พื้นที่สาธารณะในการประกอบอาชีพค้าขาย แต่จำนวนพื้นที่ที่เป็นจุดผ่อนผันทางการค้าที่ทางสำนักงานกรุงเทพมหานครจัดพื้นที่ไว้ให้มีจำนวนไม่เพียงพอต่อจำนวนพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยจึงเกิดปัญหาตามมา

จำนวนจุดผ่อนผันให้ทำการค้าหาบเร่แผงลอยของกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2551 – 2564

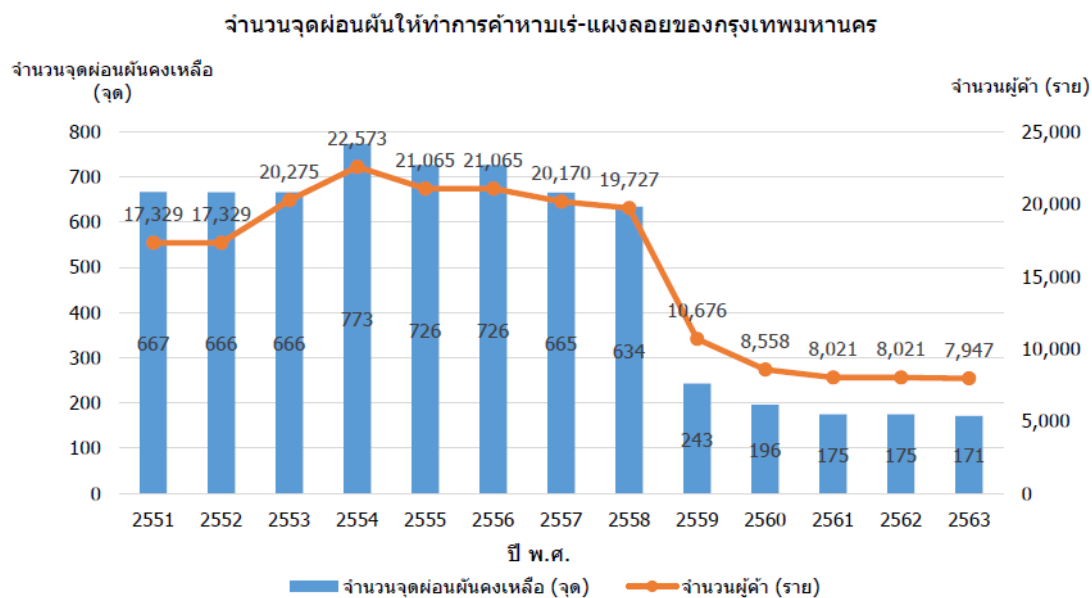

ภาพที่ 1 ภาพแผนภูมิแสดงจำนวนจุดผ่อนผันให้ทำการค้าหาบเร่แผงลอยของกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2551 - 2564

ที่มา : สำนักเทคนิค (2565). แผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2565.

เข้าถึงเมื่อ 18 กันยายน 2565, เข้าถึงจาก <https://shorturl.asia/8PUq2>

จำนวนจุดผ่อนผันให้ทำการค้าหาบเร่-แผงลอยของกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2551 – 2563

ภาพที่ 2

ภาพแผนภูมิแสดงจำนวนจุดผ่อนผันให้ทำการค้าหาบเร่แผงลอยของกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2551 - 2563

ที่มา : สำนักเทศกิจ (2564). แผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2564.

เข้าถึงเมื่อ 18 กันยายน 2565, เข้าถึงจาก <https://shorturl.asia/8PUq2>

เนื่องจากจำนวนจุดผ่อนผันที่สามารถให้ทำการค้าได้นั้นมีจำนวนน้อยลง แต่จำนวนของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยยังคงเท่าเดิมและอนาคตมีโอกาสเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการยกเลิกจุดผ่อนผันทำให้กรุงเทพมหานครได้ดำเนินโครงการจัดตลาดประชารัฐ เปิดโอกาสให้พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยที่ได้รับผลกระทบจากการยกเลิกจุดผ่อนผัน รวมทั้งพ่อค้าแม่ค้าที่เดือดร้อนจากการไม่มีสถานที่ค้าขายได้เข้ามาค้าขายในตลาดของหน่วยงานราชการ และตลาดเอกชนที่ร่วมโครงการฯ แต่มีพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยให้ความสนใจจำนวนน้อย เนื่องจากมีปัจจัยหลายสาเหตุที่ทำให้พ่อค้าแม่ค้านั้นไม่เข้าร่วมโครงการที่ทางกรุงเทพมหานครได้จัดขึ้น และเกิดข้อถกเถียงกันระหว่างพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยกับกลุ่มประชาชนที่ใช้พื้นที่ทางเดินเท้าสาธารณะ รวมไปถึงหน่วยงานของทางกรุงเทพมหานคร และยังคงเป็นปัญหาและข้อขัดแย้งทางสังคมเกี่ยวกับการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

2.1.2 ปัญหาหาบเร่แผงลอย

“หาบเร่แผงลอย” มุมหนึ่งคือวิถีชีวิตและเสน่ห์ของเมือง แต่อีกมุมมองหนึ่งหาบเร่แผงลอยก็ได้สร้างปัญหาให้กับกรุงเทพมหานครและผู้คนทั่วไปที่ใช้ทางเดินเท้าและก่อให้เกิดปัญหาสาธารณสุขอีกมากมายเช่นกัน ปัญหาหาบเร่แผงลอยเป็นปัญหามาอย่างยาวนานและแก้ไขได้ยากของทางกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานครนั้นมีความพยายามต้องการจัดระเบียบทางเดินเท้าหรือพื้นที่สาธารณะเพื่อประโยชน์ต่อผู้ใช้พื้นที่สาธารณะและเพื่อปรับทัศนียภาพความของเมืองให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและน่าอยู่

หาบเร่แผงลอยเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาหลายสิบปี เนื่องจากกรุงเทพมหานครเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ประชากรเพิ่มขึ้นและเป็นศูนย์รวมในทุกๆด้าน จำนวนหาบเร่แผงลอยก็เพิ่มมากขึ้นซึ่งสรุปปัญหาหาบเร่แผงลอยได้ดังนี้ (พรพนาลัย นิติโรจน์, 2551: 4-7)

1. ปัญหาการสัญจรไป-มาของประชาชน และยวดยาน นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด กล่าวคือ หาบเร่แผงลอยกีดขวางทางเท้าและถนนสาธารณะ
2. ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ และอนามัย เนื่องจากก่อให้เกิดความสกปรกแก่ทางเท้าและถนนสาธารณะ หากจะใช้พระราชบัญญัติสาธารณสุขก็ทำได้ยากเมื่อเกิดโรคติดต่อผู้ค้าหาบเร่ และแผงลอย จะเป็นพาหะแพร่เชื้อโรคต่อไปได้อย่างรวดเร็ว
3. ปัญหาความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย เนื่องจากขอบวางของเกะกะ กีดขวางทางเท้าและถนนสาธารณะ ขาดระเบียบวินัย ไม่ส่งเสริมความเจริญด้านวัฒนธรรมของประเทศส่วนใหญ่ ในประเทศที่พัฒนาแล้วจะไม่มีหาบเร่-แผงลอยเกะกะอยู่ในเมืองใหญ่ๆ
4. ปัญหาด้านการแข่งขันด้านราคาอย่างไม่ยุติธรรม เมื่อเทียบกับผู้ทำการค้าในร้านค้าอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เพราะหาบเร่ - แผงลอยใช้ทุนน้อย ค่าใช้จ่ายต่างๆน้อยกว่า จึงสามารถขายสินค้าในราคาที่ต่ำกว่าร้านค้าโดยทั่วไปด้วย
5. ปัญหาด้านการเอาอย่างกันในการปฏิบัติผิดกฎหมาย กล่าวคือ ร้านค้าต่างๆริมทางเท้าจะพยายามวางสินค้าของตนล้ำไปสู่วางเท้า เพื่อเสนอขายสินค้าและกีดกันผู้แข่งขันที่เป็นหาบเร่แผงลอย
6. ปัญหาด้านการทำให้สังคมทั่วไปมองเจ้าหน้าที่ไปในทางที่ไม่ดี เช่นการกวดขันผู้ค้าหาบเร่แผงลอยจะถูกมองไปในแง่ร้ายแก่ผู้ที่มีฐานะยากจน หรือโหดร้ายทารุณ รังแกประชาชนผู้ทำมาหากินในทางที่สุจริต

1. ปัญหาการสัญจรไปมาของประชาชนเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด เนื่องจากหาบเร่แผงลอยนั้นได้กีดขวางทางเท้าและถนนสาธารณะในการทำการค้าของตน อีกทั้งช่วงเวลาเร่งรีบทำให้มีผู้ซื้อจำนวนมาก ทำให้ต้องยืนรอสินค้า ขณะเดียวกันประชาชนที่ใช้ทางเดินเท้าเพื่อเดินทางต้องลงมาใช้พื้นผิวจราจรในการสัญจรแทนทางเดินเท้า เสี่ยงต่ออุบัติเหตุและทำให้เกิดการจราจรติดขัดเนื่องจากการมีรถที่จอดตามข้างทางเพื่อซื้อสินค้า

ภาพที่ 3

ภาพต่อคิวซื้อสินค้าร้านค้าหาบเร่แผงลอย

ที่มา : รวมฮิตร้านดังคิวถนนเยาวราช , Time Out : Saranyu Nokkaew ,
เข้าถึงเมื่อ 8 ตุลาคม 2564 เข้าถึงจาก <https://bit.ly/3YvJnOW>

2. ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยการจัดเก็บขยะหรือของเสียที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ของทางพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยและทางกรุงเทพมหานคร ทำให้ขยะถูกวางกองสะสมเป็นจำนวนมากตามทางเท้า ทำให้เกิดคราบสกปรกฝังลึกและกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ อีกทั้งยังเป็นแหล่งกำเนิดเชื้อโรคและพาหนะนำโรคต่างๆ เช่น แมลงวัน แมลงสาบ และหนู เป็นต้น

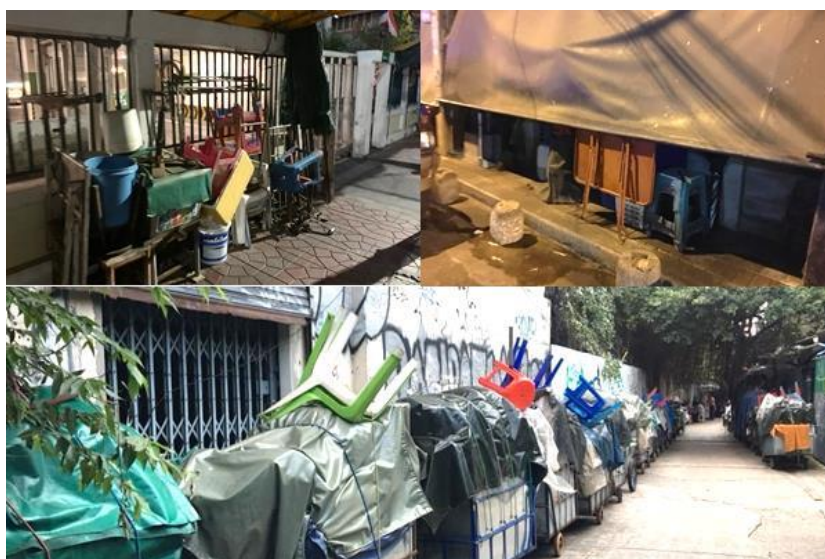

ภาพที่ 4

ภาพถ่ายการจัดการขยะจากร้านค้าหาบเร่แผงลอย

ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

3. ปัญหาความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย เนื่องจากหาบเร่แผงลอยทำการค้าขายกีดขวางทางเท้าและถนนสาธารณะ ขาดระเบียบวินัยและไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เงื่อนไข เกิดการครอบครองพื้นที่ทางเท้าซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะเป็นของตนเอง โดยทำการสะสมเก็บอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบอาชีพตามทางเดินเท้าหรือตามซอกซอยมุมอับต่างๆของถนน ซึ่งทำลายและบดบังทัศนียภาพของกรุงเทพมหานครเป็นอย่างมาก

ภาพที่ 5

ภาพถ่ายการครอบครองพื้นที่สาธารณะ

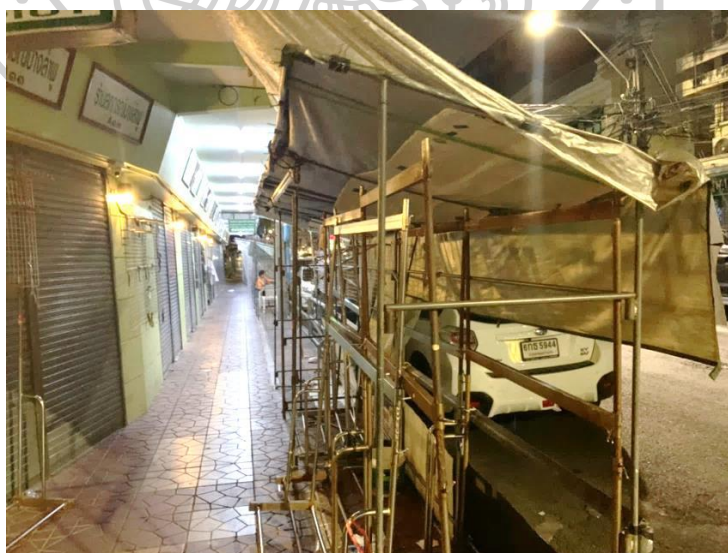
ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

4. ปัญหาในเรื่องการตัดราคาสินค้า เมื่อเทียบกับผู้ทำการค้าในร้านค้าอย่างถูกต้องตามกฎหมาย สินค้าจากร้านค้าหาบเร่แผงลอยจะมีราคาสินค้าที่ถูกกว่า เนื่องจากร้านค้าหาบเร่แผงลอยนั้นใช้ต้นทุนน้อย ค่าใช้จ่ายต่างๆรอบด้านน้อยกว่า จึงสามารถขายสินค้าในราคาที่ต่ำกว่าร้านค้าทั่วไป

ภาพที่ 6 ภาพเหตุการณ์ทะเลาะวิวาทเนื่องจากปัญหาการขายตัดราคา
 ที่มา : พ่อค้ากึ่งทุนโดนขายตัดราคา วางมวยหน้าแผง โดนยกพวกกรูมสกรัมจนต้อง
 หนีเข้าป่า , Thethaiger , Pachara , เข้าถึงเมื่อ 15 ธันวาคม 2564 ,
 เข้าถึงจาก <https://thethaiger.com/th/news/480720/>

5. ปัญหาการเอาเปรียบและการทำผิดระเบียบตามกัน ร้านค้าหาบเร่แผงลอยริมทางเดินเท้า จะพยายามเสนอขายสินค้าวางสินค้าของตนเองลูกค้าไปก็ดขวางทางเดินเท้า อีกทั้งร้านค้า อาคารพาณิชย์ได้ต่อเติมส่วนยื่นออกมาจากที่ได้กำหนดไว้ เพื่ออำนวยความสะดวกร้านค้า ของตนเอง ยิ่งทำให้ทางเดินเท้าแคบและมีสิ่งกีดขวางเพิ่มมากขึ้น เกิดการกระทำที่ผิด กฎหมายเป็นจำนวนมาก ยากต่อการเจรจาพูดคุย

ภาพที่ 7 ภาพถ่ายการครอบครองพื้นที่สาธารณะ ลูกค้าทางเดินเท้า
 ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

6. การกวดขันระเบียบการค้าข้างทางนั้นทำให้สังคมมองว่าเจ้าหน้าที่รังแกและตัดโอกาสในการทำมาหากินของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย แต่ในขณะเดียวกันพ่อค้าแม่ค้าบางส่วนมีการพยายามฝ่าฝืนต่อระเบียบนโยบายการจัดการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย อีกทั้งยังยอมกระทำความผิดเพื่อที่จะได้ทำการค้าขาย “โดนจับก็จ่ายค่าปรับ จ่ายแล้วก็กลับมาขาย กระทำความผิดในเรื่องเดิม” เป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยากและเป็นปัญหาเรื้อรังมานานจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 8

ภาพเหตุการณ์คลิปลุงปั่นสามล้อขายไอศกรีมถูกเทศกิจยึดอุปกรณ์ทำมาหากิน
ที่มา sanook.com , เข้าถึงเมื่อ 25 ตุลาคม 2564 ,
เข้าถึงจาก <https://www.sanook.com/news/8444962/>

ปัญหาเรื่องหาบเร่แผงลอยนั้นมีความละเอียดอ่อนและซับซ้อนเป็นอย่างมาก เพราะมีผู้เกี่ยวข้องและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นจำนวนมาก ทั้งพ่อค้าแม่หาบเร่แผงลอย ผู้ซื้อสินค้าหาบเร่ ผู้ใช้พื้นที่สาธารณะ อีกทั้งยังมีผู้มีอิทธิพลมืดที่มองไม่เห็นและเชื่อมโยงไปถึงการเมือง ดังนั้นการกำหนดนโยบายแก้ไขปัญหาหาบเร่แผงลอยจึงต้องมองในมุมมองหลายมิติและควบคู่ไปกับการพัฒนาของเมือง อีกทั้งเหตุผลความจำเป็นทางการเมือง ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมของบ้านเมืองอีกด้วย ประวิทย์ ทองภูเบศร์ ได้กล่าวถึงนโยบายว่ามีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาการจัดการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยเพราะเปรียบเสมือนหางเสือในการกำกับทิศทางการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ (เจ้าหน้าที่เทศกิจ) การเปลี่ยนแปลงนโยบายใหม่หรือบ่อยครั้ง หรือนโยบายไม่ชัดเจนจะทำให้เจ้าหน้าที่ลังเล หวั่นไหว และขาดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน ดังนั้นการกำหนดนโยบายเรื่องการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครควรจะต้องศึกษาข้อมูล และข้อเท็จจริงอย่างถ่องแท้ ทั้งระยะ

สั้น และระยะยาว ทั้งจะต้องวางแนวทางแก้ไขปัญหาไว้ด้วย ไม่ควรปล่อยให้เป็นไปตามนโยบายของแต่ละยุคแต่ละสมัย และจะต้องชี้ให้ทุกฝ่าย ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร เห็นว่าปัญหาหาบเร่แผงลอยไม่ใช่เป็นเรื่องเล็กน้อยดังที่เข้าใจกันอยู่ แต่เป็นปัญหาโยงใยไปถึงชื่อเสียงเกียรติภูมิของประเทศ (ประวิทย์ ทองภูเบศร์, 2531:9-13)

การแก้ปัญหาและจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยจึงต้องมองในมุมมองหลายด้าน เพราะอาจทำให้ส่งผลกระทบต่อกลุ่มอาชีพอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับอาชีพหาบเร่แผงลอยก็เป็นได้ ระเบียบนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยที่ประกาศขึ้นมา จึงจะต้องมีการทำความเข้าใจของแต่ละฝ่าย มีการประชุมและวางแผนร่วมกันกับเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะหน่วยงานของทางกรุงเทพมหานครกับทางผู้ประกอบการอาชีพหาบเร่แผงลอย รวมไปถึงผู้ที่ได้รับผลกระทบจากกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอย เพราะนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของทางกรุงเทพมหานครนี้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตที่เคยเป็นอยู่ของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

2.1.3 การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

หาบเร่แผงลอยเป็นปัญหาหนึ่งที่เกิดปัญหาความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นอย่างมาก โดยใช้พื้นที่ทางเดินเท้าและพื้นที่ถนนสาธารณะทำการค้าขาย มีการตั้งวางแผงค้าและจำหน่ายสินค้าบนทางเดินเท้า ซึ่งมีประชาชนใช้สัญจรผ่านไปมาเป็นจำนวนมาก การจราจรติดขัดเป็นปัญหาการดำเนินชีวิตของประชาชนในแต่ละวัน ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ทำให้เกิดการร้องเรียนปัญหาการใช้ทางเท้ามาโดยตลอด นอกจากนี้ยังทำให้ภูมิทัศน์ของกรุงเทพมหานครไม่สวยงาม ก่อให้เกิดแหล่งเสื่อมโทรมได้ง่าย และปัญหาดังกล่าว เป็นปัญหาที่ซ้ำซากและแก้ไขได้ยากมาจนถึงปัจจุบัน ที่ผ่านมามีการจัดระเบียบนั้นเป็นไปด้วยความล่าช้า ยุ่งยาก สับสน แล้วยังถูกประชาชนไม่เห็นด้วยและคัดค้านอีกด้วย ปัจจุบันทางกรุงเทพมหานครได้มีการทบทวนระเบียบนโยบาย หลักเกณฑ์ และเงื่อนไข เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและการพัฒนาของเมืองตามยุคสมัยให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และให้เมืองมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สร้างภูมิทัศน์ของกรุงเทพมหานครให้สวยงาม กรุงเทพมหานครจึงได้มีการประกาศหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการกำหนดพื้นที่ทำการค้าและการขายหรือจำหน่ายสินค้าในที่สาธารณะขึ้นมา และจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาเพื่อกำกับและดูแลหาบเร่แผงลอยโดยตรง คือ สำนักเทศกิจ เพื่อกวดขันและจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยทั่วพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ตามที่รัฐบาลได้ประกาศนโยบาย เรื่อง การแก้ไขปัญหาของประชาชนโดยทบทวนรูปแบบและมาตรฐานหาบเร่ - แผงลอย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อยังคงเอกลักษณ์ของเมืองหลวงแห่งร้านอาหารริมถนน ทำให้บ้านเมืองเป็นระเบียบเรียบร้อยและสวยงามประกอบกับประกาศ

กรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไขการค้าขายในพื้นที่ผ่อนผัน ลงวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขการค้าขายในพื้นที่ผ่อนผันได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน ไม่เหมาะสมกับสภาวะการณ์ปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของกรุงเทพมหานครด้านความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อย อีกทั้งกรุงเทพมหานครได้รับการร้องเรียนจากประชาชนที่ได้รับความไม่สะดวกจากการมีหาบเร่ - แผงลอย ตั้งกีดขวางการสัญจรบนทางเท้า รวมทั้งเจ้าพนักงานจราจร ประสบปัญหาในการจัดการจราจรให้คล่องตัวและผู้ขับขี่ยานพาหนะต่างได้รับความไม่สะดวกในการจราจรเป็นผลตามมา นอกจากนี้ในการพิจารณาวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการยกเลิกจุดผ่อนผันบนทางเท้าศาลปกครองได้วินิจฉัยเป็นแนวสำคัญไว้ว่าทางเดินเท้าสาธารณะ มีวัตถุประสงค์ของการใช้เพื่อประโยชน์สำหรับสาธารณะในการสัญจร และตามหลักความได้สัดส่วนระหว่างประโยชน์ของการค้าขายบนทางเท้าเทียบกับความเสียหายและการขาดประโยชน์ในการใช้สอยที่จะเกิดกับสาธารณะพิจารณาได้ว่า ประโยชน์สาธารณะย่อมมีความเหมาะสมและจำเป็นมากกว่า

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 20 ประกอบมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2560 มาตรา 42 ประกอบมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 และมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 รวมทั้งสารบบบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้องแห่งพระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่นจึงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการค้าขายในพื้นที่ทำการค้าและการขายหรือจำหน่ายสินค้าในที่สาธารณะ ดังนี้

1. ให้ยกเลิกประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไขการค้าขายในพื้นที่ผ่อนผัน ลงวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 และให้ใช้ประกาศฉบับนี้แทน

2. ประกาศฉบับนี้ไม่ใช้บังคับกับพื้นที่ที่มีอัตลักษณ์ วิถีชุมชน ย่านพื้นที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว บริเวณถนนข้าวสาร และ ถนนเยาวราช และพื้นที่อื่นที่มีลักษณะเช่นเดียวกับข้างต้น ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กรุงเทพมหานครกำหนด

3. หลักเกณฑ์การพิจารณาพื้นที่ทำการค้า

3.1 ถนนต้องมีช่องจราจรตั้งแต่ 4 ช่องทางจราจรขึ้นไป ไม่ว่าจะเป็นการเดินรถทางเดียวหรือสวนทาง และทางเท้าสาธารณะเมื่อจัดวางแผงค้าแล้วจะต้องมีที่ว่างให้ประชาชนสัญจรไม่น้อยกว่า 2 เมตร

3.2 ไม่อยู่ในรัศมี 150 เมตร จากพระบรมราชวัง พระราชวัง วัง พระที่นั่ง พระตำหนัก เขตพระราชฐาน พระบรมราชานุสาวรีย์

3.3 ไม่เป็นพื้นที่ที่มีผลกระทบต่อกรจราจรและกีดขวางการจราจร โดยต้องเสนอและได้รับการพิจารณาเห็นชอบจากเจ้าพนักงานจราจร ตามอำนาจหน้าที่แห่งกฎหมาย

3.4 ไม่เป็นพื้นที่ที่มีกรณีพิพาทระหว่างผู้ค้ากับกรุงเทพมหานคร ซึ่งศาลได้มีคำพิพากษา หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล

3.5 ไม่เป็นพื้นที่หรือบริเวณที่กรุงเทพมหานครประกาศห้ามเป็นพื้นที่ทำการค้า

3.6 ต้องได้รับความเห็นชอบโดยส่วนใหญ่จากประชาชนในพื้นที่และผู้มีส่วนได้เสียในบริเวณนั้น หรือบริเวณใกล้เคียง โดยกระบวนการรับฟังความคิดเห็นซึ่งประกอบด้วย

(1) เจ้าของอาคารหรือผู้ครอบครองอาคารที่อยู่ในพื้นที่ทำการค้า

(2) ประชาชนผู้สัญจรและใช้ทางเท้าในบริเวณนั้น

(3) ประชาชนผู้พักอาศัยในรัศมี 500 เมตรของพื้นที่ทำการค้า

(4) ประชาชนผู้มีสถานที่ทำงานในรัศมี 500 เมตรของพื้นที่ทำการค้า

กระบวนการรับฟังความคิดเห็นให้ดำเนินการโดยสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือสำนักงานเขต โดยให้คณะกรรมการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานครหรือคณะกรรมการหรือคณะทำงานที่คณะกรรมการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานครมอบหมาย พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นเพื่อครอบคลุมประชาชนในพื้นที่ และผู้มีส่วนได้เสียตามที่ระบุข้างต้นอย่างครบถ้วนให้ทราบและเข้าใจ รายละเอียดข้อมูลอย่างเพียงพอและสามารถแสดงความคิดเห็นได้

4. การจัดแผงค้าในพื้นที่ทำการค้า

4.1 แผงค้ามีขนาดไม่เกิน 2 ตารางเมตร โดยความลึกของแผงค้าต้องไม่เกิน 1 เมตร

4.2 ให้จัดแผงค้าได้เพียงฝั่งเดียว โดยให้ชิดกับด้านถนนและพื้นที่ทำการค้าต้องห่างจากผิวการจราจรอย่างน้อย 50 เซนติเมตร เพื่อให้มีระยะปลอดภัยจากการจราจร

4.3 ให้เว้นระยะห่าง 5 เมตรทุกระยะ 10 แผงค้า เพื่อเป็นทางเข้าออกและทางฉุกเฉิน

4.4 ให้จัดผังแผงค้าโดยจำแนกประเภท ชนิดของสินค้า เช่น อาหาร เสื้อผ้า เบ็ดเตล็ด เป็นต้น

4.5 ห้ามจัดแผงค้าโดยเด็ดขาดในพื้นที่บริเวณ ดังต่อไปนี้

- (1) ป้ายและศาลาที่พักผู้โดยสารรถประจำทางสาธารณะ จุดที่หยุดหรือจอดรถโดยสารสาธารณะ และในระยะ 10 เมตร จากจุดดังกล่าว
- (2) ทางขึ้นลงสะพานลอยคนเดินข้ามบริเวณใต้สะพานลอยคนเดินข้ามทางขึ้นลงสถานีรถไฟฟ้าบริเวณใต้สถานีรถไฟฟ้ารวมถึงช่องทางเข้าลิฟท์สำหรับผู้พิการ และในระยะ 10 เมตร จากจุดดังกล่าว
- (3) ทางเท้าบริเวณข้ามถนนที่มีทางม้าลาย และในระยะ 3 เมตร จากจุดดังกล่าวทั้ง 2 ด้าน
- (4) ในระยะ 10 เมตร จากทางร่วมทางแยก
- (5) ช่องทางเข้าออกอาคารที่ประชาชนใช้สอย และในระยะ 5 เมตร จากจุดดังกล่าว
- (6) ห้องสุขาสาธารณะ และในระยะ 3 เมตร จากจุดดังกล่าว
- (7) จุดจ่ายน้ำดับเพลิง (ประปาหัวแดง) และในระยะ 3 เมตร จากจุดดังกล่าว
- (8) บริเวณโดยรอบตู้โทรศัพท์ ตู้ไปรษณีย์ และในระยะ 1 เมตร จากจุดดังกล่าว

5. รูปแบบ ลักษณะแผงค้าและสิ่งประกอบแผงค้า เช่น รั้ว หลังคาแผงค้า เป็นต้น ต้องมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยเหมาะสมกับลักษณะพื้นที่นั้นๆ โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการจัดระเบียบหาบเร่ – แผงลอย ระดับเขต

6. เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย นอกจากการพิจารณาพื้นที่ทำการค้าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามข้อ 3 และข้อ 4 และข้อ 5 หรือกรณีที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความเหมาะสมของลักษณะพื้นที่ ภาพลักษณ์ของกรุงเทพมหานครและของประเทศ การได้สัดส่วนระหว่างประโยชน์ของการค้าขายบนทางเท้ากับประโยชน์สาธารณะในการใช้ทางเท้าสัญจรของประชาชนและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการใช้พื้นที่สาธารณะของทุกภาคส่วน

7. พื้นที่ที่ได้รับการพิจารณาให้เป็นพื้นที่ทำการค้า เป็นการอนุมัติเป็นการชั่วคราวให้สำนักงานเขตทบทวนความเหมาะสมของการเป็นพื้นที่ให้ทำการค้าในทุกรอบระยะเวลา 1 ปี โดยผ่านคณะกรรมการจัดระเบียบหาบเร่ – แผงลอย ระดับเขต เพื่อเสนอคณะกรรมการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานครพิจารณายกเลิกหรือกำหนดเป็นพื้นที่ทำการค้าต่อไป แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ให้แล้วเสร็จก่อนครบกำหนด 1 ปีไม่น้อยกว่า 60 วัน

ในกรณีที่ได้รับการพิจารณาให้เป็นพื้นที่ทำการค้าต่อไป ให้สำนักงานเขตพิจารณาคัดเลือกผู้ทำการค้าตามข้อ 9 ให้แล้วเสร็จภายใน 60 วันก่อนครบกำหนด 1 ปี

8. คุณสมบัติของผู้ทำการค้าและผู้ช่วยจำหน่ายสินค้า

8.1 เป็นผู้มีสัญชาติไทย

8.2 เป็นบุคคลผู้มีรายได้ไม่น้อยหรือมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ลงวันที่ลงทะเบียนกับสำนักงานเขต

8.3 ไม่มีแผงค้าอื่นหรือเป็นผู้ช่วยจำหน่ายสินค้าในแผงค้าอื่นในพื้นที่กรุงเทพมหานคร กำหนดให้เป็นพื้นที่ทำการค้า

8.4 เป็นผู้ลงทะเบียนแจ้งความประสงค์ต่อสำนักงานเขตที่กำหนดให้มีพื้นที่ทำการค้า

8.5 ไม่เคยถูกเพิกถอนการทำการค้าในพื้นที่กรุงเทพมหานครกำหนดให้เป็นพื้นที่ทำการค้า

8.6 คุณสมบัติอื่นตามที่กรุงเทพมหานครกำหนด

ความในข้อ 8.4 ไม่ใช้บังคับกับผู้ช่วยจำหน่ายสินค้า

9. วิธีการคัดเลือกผู้ทำการค้า

9.1 ให้สำนักงานเขตที่กำหนดให้มีพื้นที่ทำการค้าประกาศให้ผู้มีความประสงค์จะทำการค้ามาลงทะเบียนภายในเวลาที่กำหนดแต่ต้องไม่น้อยกว่า 15 วันนับถัดจากวันที่ประกาศ

9.2 เมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามข้อ 9.1 แล้วให้สำนักงานเขตตรวจสอบคุณสมบัติผู้แจ้งความประสงค์ และประกาศรายชื่อผู้แจ้งความประสงค์ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนพร้อมกำหนดวัน เวลา และสถานที่ทำการคัดเลือก

หากผู้ที่มีรายชื่อตามประกาศตามวรรคหนึ่งไม่มาทำการคัดเลือกตามที่กำหนดให้ถือว่าผู้นั้นไม่ประสงค์จะเข้าทำการค้าในพื้นที่ดังกล่าว

9.3 เมื่อปรากฏว่าไม่มีผู้คัดค้านภายใน 7 วันนับถัดจากวันที่ประกาศ ให้สำนักงานเขตคัดเลือกบุคคลตามข้อ 9.2 ลงตามผังแผงค้าที่กำหนด หากจำนวนผู้แจ้งความประสงค์มีจำนวนมากกว่าจำนวนแผงค้าให้ทำการจับสลาก

กรณีมีผู้คัดค้านการประกาศรายชื่อให้สำนักงานเขตพิจารณาทบทวนและวินิจฉัย และให้ถือเอาคำวินิจฉัยนั้นเป็นที่ยุติ

9.4 ให้สำนักงานเขตประกาศผลการคัดเลือก และหากมีผู้คัดค้านให้นำความตามข้อ 9.3 มาใช้โดยอนุโลม

ทั้งนี้การประกาศเกี่ยวกับวิธีการคัดเลือกผู้ทำการค้าให้ทำการเผยแพร่ในระบบเครือข่ายสารสนเทศของกรุงเทพมหานครและสำนักงานเขต และปิดประกาศโดยเปิดเผย ณ สถานที่ปิดประกาศของสำนักงานเขตนี้

10. เงื่อนไขการทำการค้า

10.1 ทำการค้าได้คราวละ 1 ปี นับถัดจากวันประกาศผลการคัดเลือกและเมื่อครบกำหนดให้ทำการค้าในพื้นที่ดังกล่าวสิ้นสุดลงและหากผู้ทำการค้ามีความประสงค์จะทำการค้าต่อ จะต้องปฏิบัติตามวิธีการคัดเลือก

10.2 ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขโดยให้มีผู้ช่วยจำหน่ายสินค้าได้ 1 คน

10.3 การได้รับอนุญาตให้ทำการค้าตามประกาศนี้ให้ถือเป็นการเฉพาะตัวและไม่สามารถจำหน่ายแลกเปลี่ยนให้เช่าโอนหรือให้บุคคลอื่น

11. ข้อปฏิบัติในการขายหรือจำหน่ายสินค้าในพื้นที่ทำการค้า

11.1 ให้ตั้งวางแผงค้าตามผัง วัน และเวลาที่กำหนด

11.2 ต้องหยุดทำการค้าสัปดาห์ละ 1 วัน

11.3 ห้ามผู้ทำการค้า ผู้ช่วยจำหน่ายสินค้า แผงค้า อุปกรณ์การค้า และสินค้ายื่นหรือล้ำลงไปในผิวจราจรและในระยะ 50 เซนติเมตร จากผิวจราจร

11.4 ห้ามตั้ง วาง สะสมอุปกรณ์ สินค้าเกินความจำเป็น

11.5 ห้ามแขวน ผูก ตอก เกี่ยวผ้าใบ หลอดไฟหรือสิ่งอื่นใดกับต้นไม้ เสาไฟฟ้าและเครื่องหมายจราจร

11.6 ห้ามทำเพิงพักถาวรหรือกึ่งถาวรเพื่อทำการค้าหรือเก็บอุปกรณ์

11.7 ห้ามนำรถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถเข็น กล่องใส่สินค้า จอดหรือวางบนทางเท้าหรือผิวจราจร

11.8 ให้ขายหรือจำหน่ายสินค้าตรงตามประเภท ชนิดของสินค้าที่ได้รับอนุญาตและเป็นไปตามข้อ

11.9 สินค้าที่นำมาขายหรือจำหน่าย ต้องถูกสุขลักษณะอนามัยตามที่กฎหมายกำหนด และไม่เป็นสินค้าผิดกฎหมาย หรือมีลักษณะเป็นการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา หรือขัดต่อศีลธรรมทำอันดีของประชาชน

- 11.10 ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และผลิตภัณฑ์ยาสูบ
- 11.11 ห้ามวางสินค้าบนพื้นทางเท้าโดยเด็ดขาด
- 11.12 ห้ามมิให้บุคคลอื่นทำการค้าแทนโดยเด็ดขาด ยกเว้นผู้ช่วยจำหน่ายสินค้าที่ได้ยื่นแจ้งในขั้นตอนการขออนุญาตจำหน่ายสินค้าตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขเท่านั้น
- 11.13 ให้ผู้ทำการค้าและผู้ช่วยจำหน่ายสินค้าติดบัตรประจำตัวผู้ทำการค้าและผู้ช่วยจำหน่ายสินค้าไว้ที่หน้าอกเสื้อด้านซ้ายและต้องแสดงใบอนุญาตจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะที่แผงค้าในบริเวณที่เห็นได้ง่ายตลอดเวลาที่จำหน่ายสินค้า
- 11.14 ในกรณีที่เป็นการขายหรือจำหน่ายสินค้าประเภทอาหาร ผู้ทำการค้าและผู้ช่วยจำหน่ายสินค้าจะต้องผ่านการอบรมหลักสูตรด้านสุขาภิบาลอาหารตามที่กฎหมายกำหนด
- 11.15 ในการขายหรือจำหน่ายสินค้าประเภทอาหารจะต้องไม่ก่อให้เกิดมลพิษและความเดือดร้อนรำคาญ และห้ามปรุงประกอบอาหารโดยวิธีผัด ทอด หรือ ต้ม
- 11.16 ในการขายหรือจำหน่ายสินค้าประเภทอาหาร สถานที่เตรียมประกอบปรุงอาหาร ต้องถูกสุขลักษณะตามที่กฎหมายกำหนด
- 11.17 ผู้ทำการค้าต้องปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยในการใช้อุปกรณ์ที่อาจก่อให้เกิดอันตราย เช่น ก๊าซหุงต้ม เต่าปิ้งย่าง ไฟฟ้า เป็นต้น
- 11.18 ห้ามถ่าย เท น้ำ เศษอาหาร ไขมัน สิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอย ลงบนพื้นหรือลงท่อหรือทางระบายน้ำสาธารณะโดยเด็ดขาด
- 11.19 ผู้ทำการค้าต้องดูแลรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยพื้นที่ทำการค้า ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังทำการค้า และเมื่อเลิกทำการค้าต้องเก็บแผงค้า สินค้า และอุปกรณ์ออกจากพื้นที่ทำการค้าโดยทันที
- 11.20 ผู้ทำการค้าจะต้องชำระค่าทำเนียมตามอัตราที่กฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขหรือกฎหมายอื่นหรือตามที่กรุงเทพมหานครกำหนด
- 11.21 ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม กฎหมายว่าด้วยการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กฎหมายว่าด้วยการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบและกฎหมาย กฎกระทรวง ข้อบัญญัติ ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้อง

12. มาตรการควบคุม

12.1 เพื่อประโยชน์ในการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้สำนักงานเขตดำเนินการคัดเลือกผู้แทนผู้ทำการค้าในพื้นที่ทำการค้าดังกล่าว จำนวนอย่างน้อย 3 คนแต่ไม่เกิน 10 คน เพื่อควบคุมดูแลผู้ทำการค้าในพื้นที่ทำการค้าให้เป็นไปตามประกาศนี้โดยเคร่งครัด

12.2 ให้สำนักงานเขตควบคุม กำกับ ดูแล การดำเนินการ การปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายและตามประกาศนี้โดยเคร่งครัดและดำเนินการ ดังนี้

12.2.1 ผู้ทำการค้าหรือผู้ช่วยจำหน่ายสินค้าของผู้ทำการค้ารายใดรายหนึ่งกระทำการฝ่าฝืนประกาศนี้ ให้สั่งระงับการทำการค้าเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งเดือนนับแต่วันที่พบการฝ่าฝืนการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่งหากเป็นการฝ่าฝืนตามข้อ 10.3 ให้เพิกถอนการทำการค้าของผู้ทำการค้ารายดังกล่าว

12.2.2 หากพื้นที่ทำการค้าของผู้ทำการค้าตามข้อ 12. 2.1 ยังมีผู้ทำการค้าหรือผู้ช่วยจำหน่ายสินค้าของผู้ทำการค้ารายใดรายหนึ่งกระทำการฝ่าฝืนประกาศนี้อีกให้สั่งระงับการทำการค้าทั้งหมดในพื้นที่ทำการค้านั้นเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งเดือน นับแต่วันที่พบการฝ่าฝืน

12.2.3 หากพื้นที่ทำการค้าตามข้อ 12.2.2 ยังปรากฏมีผู้ทำการค้าหรือผู้ช่วยจำหน่ายสินค้าของผู้ทำการค้ารายใดรายหนึ่งกระทำการฝ่าฝืนประกาศนี้อีก ให้สำนักงานเขตโดยผ่านคณะกรรมการการจัดระเบียบหาบเร่ – แผงลอย ระดับเขต เสนอคณะกรรมการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานครเพื่อพิจารณายกเลิกพื้นที่ทำการค้านั้น

13. ขอสงวนสิทธิ์

13.1 พื้นที่ทำการค้าเป็นการอนุญาตเป็นการชั่วคราว ให้ทบทวนความเหมาะสมของการเป็นพื้นที่ให้ทำการค้าในทุกรอบระยะเวลา 1 ปีตามข้อ 7

13.2 ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นต้องใช้พื้นที่นั้นเพื่อการใดๆ หรือมีเหตุอื่นใดกรุงเทพมหานครสามารถยกเลิกพื้นที่ทำการค้าหรือห้ามเข้าทำการค้าในพื้นที่ทำการค้านั้น ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว

13.3 กรณีกรุงเทพมหานครดำเนินการตามข้อ 12.2.3 และข้อ 13.2 กรุงเทพมหานครไม่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย ค่าขาดรายได้ ค่าขาดประโยชน์ ค่าชดเชย และความเสียหายใดๆ ที่เกิดแก่ผู้ทำการค้าในที่สาธารณะทั้งสิ้น

14. การทำการค้าสิ้นสุดลงด้วยเหตุ ดังต่อไปนี้

- 14.1 ผู้ทำการค้าหรือผู้ช่วยจำหน่ายสินค้าขาดคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งตามข้อ 8
- 14.2 ครบกำหนดระยะเวลาตามข้อ 10.1
- 14.3 ผู้ทำการค้าตาย
- 14.4 ผู้ทำการค้าถูกเพิกถอนการทำการค้าตามข้อ 12.2.1 วรรคสอง
- 14.5 กรุงเทพมหานครยกเลิกพื้นที่ทำการค้าตามข้อ 12. 2.3 และข้อ 13.2

15 . ให้สำนักเทศกิจโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานครจัดทำประกาศบัญชีรายชื่อถนนหรือบริเวณห้ามประกาศเป็นพื้นที่ทำการค้า

16 . ในกรณีที่มีปัญหาในแนวทางปฏิบัติหรือไม่กำหนดไว้ในประกาศนี้ให้เสนอผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสั่งการเป็นกรณีไป (“ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์ฯ”, 2563)

ตามประกาศกรุงเทพมหานครที่ว่าด้วยเรื่องของ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการกำหนดพื้นที่ทำการค้าและการขายหรือจำหน่ายสินค้าในที่สาธารณะ เป็นหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการพิจารณาพื้นที่ที่สามารถทำการค้าขายได้ โดยจะต้องมีช่องทางการจราจร 4 ช่องทางการจราจรขึ้นไป ไม่ว่าจะ เป็นถนนที่มีการเดินทางเดียวหรือสวนทาง และเมื่อจัดวางแผงค้าแล้วจะต้องมีที่ว่างสำหรับทางเดิน ให้ประชาชนเดินทางสัญจรไม่น้อยกว่า 2 เมตร และจะต้องไม่อยู่ใกล้พระบรมราชวัง พระราชวัง วัง พระที่นั่ง พระตำหนัก เขตพระราชฐาน พระบรมราชานุสาวรีย์ ในระยะ 150 เมตร โดยพื้นที่ที่สามารถทำการค้าได้นั้นจะต้องได้รับความเห็นชอบส่วนใหญ่จากประชาชนในพื้นที่และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในบริเวณนั้นหรือบริเวณใกล้เคียงพื้นที่ดังกล่าว และทางกรุงเทพมหานครได้กำหนดพื้นที่และบริเวณที่ห้ามจัดแผงค้าโดยเด็ดขาด คือ ศาลาที่พักผู้โดยสารรถประจำทางสาธารณะ และในระยะ 10 เมตรโดยรอบ ทางขึ้นลงสะพานลอยคนเดินข้าม หรือบริเวณใต้สะพานลอยคนเดินข้าม ทางขึ้นลงรถไฟฟ้าหรือบริเวณใต้สถานีรถไฟฟ้า ทางขึ้นเข้าลิฟท์สำหรับผู้พิการ บริเวณทางข้ามทางม้าลาย ห้องสุขาสาธารณะ จุดจ่ายน้ำดับเพลิง และบริเวณโดยรอบตู้โทรศัพท์หรือตู้ไปรษณีย์ เป็นต้น

คุณสมบัติของพ่อค้าแม่ค้าและผู้ช่วยจำหน่ายสินค้าที่สามารถทำการค้าได้นั้นจะต้องเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทย และเป็นบุคคลผู้ที่มีรายได้ไม่น้อยหรือมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ของบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และจะต้องไม่เป็นเจ้าของแผงค้าอื่นหรือเป็นผู้ช่วยจำหน่ายสินค้าในแผงค้าอื่นในเขตกรุงเทพมหานคร อีกทั้งพ่อค้าแม่ค้ายังต้องเป็นผู้ลงทะเบียนแจ้งความประสงค์ต่อสำนักงานเขตที่กำหนดให้มีการทำพื้นที่ทำการค้าอีกด้วย โดยสินค้าที่นำมาขายหรือจำหน่ายจะต้องถูกสุขอนามัย และไม่เป็นสินค้าที่ผิดกฎหมายหรือมีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา อีกทั้งยังห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และผลิตภัณฑ์ประเภทยาสูบ ห้ามวางสินค้าบนพื้นทางเท้าโดยเด็ดขาด โดยการขาย

สินค้าประเภทอาหารจะต้องไม่สร้างมลพิษและความเดือดร้อนให้กับประชาชนที่ใช้ทางเดินเท้า โดยการประกอบอาหาร ผัด ทอด หรือต้ม ผู้ที่ทำการค้าจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยในการใช้อุปกรณ์ที่อาจก่อให้เกิดอันตราย เช่น ก๊าซหุงต้ม เต่าปิ้งย่าง ไฟฟ้า เป็นต้น

ในส่วนของการจัดผังแผงค้าในพื้นที่ทำการค้านั้นแผงค้าจะต้องมีขนาดความยาวไม่เกิน 2 ตารางเมตร และมีความลึกของแผงค้าไม่เกิน 1 เมตร สามารถจัดแผงค้าได้เพียงฝั่งเดียว คือฝั่งที่ชิดกับด้านถนนเท่านั้น และจะต้องห่างจากผิวการจราจรอย่างน้อย 50 เซนติเมตร เพื่อความปลอดภัยต่อชีวิตและป้องกันการจราจรติดขัด โดยการตั้งแผงค้าจะต้องเว้นระยะห่าง 5 เมตร ทุกระยะ 10 แผงค้า เพื่อเป็นทางเดินเข้าและทางเดินออกของผู้คนและเป็นทางออกฉุกเฉิน รูปแบบลักษณะแผงค้าและสิ่งประกอบแผงค้า เช่น รั้ว หลังคา จะต้องมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยเหมาะสมกับลักษณะพื้นที่นั้นๆ หลังคาหรือรั้วขนาดต้องมีความเหมาะสมและต้องระบายอากาศได้ดี ห้ามต่อเติมสิ่งใดๆแล้วทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ยกเว้นการบังแดดและกันฝนเป็นครั้งคราวเท่านั้น ห้ามตั้งแผงค้า อุปกรณ์การค้าหรือสินค้า ยื่นล้ำลงไปในผิวการจราจรเด็ดขาด อีกทั้งยังห้ามตั้งวางหรือเก็บสะสมอุปกรณ์ที่ทำการประกอบการค้าไว้บนพื้นที่ที่ตนเองค้าขาย และยังห้ามแขวน เกี้ยว หรือ ดอกสิ่งอื่นใดฯลงบนสิ่งของสาธารณะ เช่น การเกี่ยวผ้าใบ ติดหลอดไฟ กับต้นไม้ เสาไฟฟ้าหรือป้ายเครื่องหมายจราจรที่อยู่บนทางเดินเท้า เป็นต้น ในเรื่องของเวลาการค้าขายนั้นพ่อค้าแม่ค้าจะต้องเก็บสินค้าและอุปกรณ์ทันทีหลังสิ้นสุดระยะเวลา ห้ามตั้งวางหรือจับจองพื้นที่ก่อนเวลา ห้ามทำเพิงพักถาวรหรือกึ่งถาวรเพื่อทำการเก็บอุปกรณ์ การกำจัดของเสียที่เกิดจากการประกอบอาหารก็เป็นสิ่งสำคัญในการจัดการของพ่อค้าแม่ค้า พ่อค้าแม่ค้าต้องห้ามเทน้ำ หรือเศษอาหาร ไขมัน สิ่งปฏิกูลต่างๆลงบนพื้นทางเดินเท้าหรือท่อระบายน้ำสาธารณะโดยเด็ดขาด พ่อค้าแม่ค้าจะต้องดูแลรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่บริเวณนั้นทั้งก่อนและหลังทำการค้าตลอดจนเมื่อทำการค้าเสร็จสิ้นแล้วจะต้องเก็บแผงค้าหรือสินค้าออกจากพื้นที่ทันทีและจะต้องจัดการกับขยะในแต่ละวันให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและถูกสุขอนามัยอีกด้วย

2.1.4 ปัญหาและข้อขัดแย้งทางสังคมในเรื่องการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

สาเหตุของปัญหาหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ คือ ความเห็นแก่ตัวของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยที่คำนึงถึงแต่ผลประโยชน์ทางการค้าของตนเองเป็นสำคัญ จึงก่อให้เกิดปัญหาและสร้างความขัดแย้งตามมาอย่างมากมาย เกิดการรุกร้าและครอบครองพื้นที่บนทางเดินเท้าและพื้นที่สาธารณะ ซึ่งส่งผลให้เกิดการรุกร้าที่สาธารณะตลอดแนวทางเดินเท้า นอกจากนี้ความเห็นแก่ตัวของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยแล้ว เจ้าของอาคารพาณิชย์ร้านค้าต่างๆก็เป็นส่วนหนึ่งของปัญหาที่เกิดขึ้นเช่นกัน เพราะเจ้าของอาคารพาณิชย์ บางรายเรียกเก็บเงินค่าเช่าพื้นที่ในส่วนหน้าร้านอาคารพาณิชย์ ของตนเอง เพื่อตั้งวางแผงค้าขายสินค้าของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยซึ่งเป็น

พื้นที่สาธารณะ เพราะถือว่าได้ใช้พื้นที่หน้าอาคารพาณิชย์ ของตนเอง อีกทั้งยังมีกลุ่มผู้มีอิทธิพลในพื้นที่และกลุ่มผู้หาและหวังผลประโยชน์จากอาชีพหาบเร่แผงลอย เรียกเก็บค่าคุ้มครองการให้เช่าพื้นที่ ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะ เป็นต้น ส่งผลทำให้พื้นที่ทางเดินเท้าและถนนสาธารณะที่เป็นพื้นที่สาธารณะ กลายเป็นพื้นที่ในการประกอบธุรกิจของกลุ่มคนบางกลุ่ม

ปัญหาเรื่องหาบเร่แผงลอยมีความละเอียดอ่อนมีความซับซ้อนเชิงสังคมและเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับด้านการเมือง ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการมีหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถี คือ ปัญหาการปฏิบัติผิดกฎหมาย และเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติผิดกฎหมาย เช่น ผู้ประกอบการบางรายสามารถเข้าถึงพื้นที่ประกอบการค้าในพื้นที่ที่ไม่ใช่จุดผ่อนผัน โดยการใช้ประโยชน์จากความสัมพันธ์กับนักการเมืองท้องถิ่นและผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ ทำให้มีการประกอบกิจกรรมการค้าโดยไม่ได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ซึ่งถือว่าเป็นผู้ปฏิบัติผิดกฎหมาย และละเมิดสิทธิประโยชน์ของประชาชนส่วนรวม มีการเข้าครอบครองพื้นที่บนทางเท้า และถนนสาธารณะเพื่อประกอบกิจกรรมการค้าของตน ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ไม่ดี ทำให้ร้านค้าต่างๆ ริมทางเท้าที่ประกอบการอย่างถูกกฎหมายพยายามวางสินค้าของตนบนทางเท้าบ้าง เพื่อเสนอขายสินค้าและกีดกันคู่แข่งที่เป็นหาบเร่แผงลอยด้วยกัน นอกจากนี้ยังไม่ปฏิบัติตามระเบียบหลักเกณฑ์ต่างๆที่กำหนด ดังนั้น กรุงเทพมหานครจึงได้มีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมากำกับดูแลเรื่องนี้โดยตรงคือ สำนักเทศกิจ เพื่อกวาดล้างและจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยทั่วพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ระเบียบนโยบายที่จัดตั้งขึ้นมาส่งผลกระทบต่อทางพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยเป็นอย่างมาก พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยบางส่วนได้มีการพยายามยื่นต่อหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ด้วยวิธีการต่างๆ กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยบางกลุ่มนั้นสามารถเข้าถึงพื้นที่ที่ไม่ใช่จุดผ่อนผันที่สามารถให้ทำการค้าได้ โดยใช้ประโยชน์จากความสัมพันธ์กับนักการเมืองท้องถิ่นหรือผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ โดยมีการเรียกเก็บค่าคุ้มครองในการให้เช่าพื้นที่ทางเดินเท้าซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะ เป็นการกระทำที่ผิดทางกฎหมายเนื่องจากไม่ได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น แต่พ่อค้าแม่ค้าบางกลุ่มนั้นยอมเป็นผู้กระทำความผิดเพื่อที่จะได้ทำการค้าขาย “โดนจับก็จ่ายค่าปรับจ่ายแล้วก็กลับมาขายกระทำความผิดในเรื่องเดิม” สิ่งที่เกิดขึ้นทำให้การแก้ไขปัญหาหาบเร่แผงลอยนั้นยากยิ่งขึ้น

2.1.4.1 สาเหตุของปัญหาการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

2.1.4.1.1 การทำความเข้าใจในเรื่องนโยบายหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของกรุงเทพมหานคร

ปัจจุบันพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของกรุงเทพมหานครได้ประกาศขึ้น พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยบางส่วนยังมีการฝ่าฝืนกระทำความผิดต่อหลักเกณฑ์และเงื่อนไข เพียงเพราะต้องการโอกาสในการทำมาหากิน และดำรงชีวิตอยู่ภายในเมือง โดยนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยนั้นจะเป็นจริงได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการให้การอบรมทำความเข้าใจถึงสิ่งที่ทางกรุงเทพมหานครประกาศขึ้น เช่น เป้าหมาย วิธีการ ความต้องการของกรุงเทพมหานคร และโทษทางกฎหมาย เป็นต้น กรุงเทพมหานครนั้นต้องการให้ทัศนียภาพของเมืองสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย ขณะเดียวกันทางกรุงเทพมหานครต้องพร้อมเป็นฝ่ายสนับสนุนพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย ผลักดันให้หาบเร่แผงลอยเป็นเสน่ห์ของกรุงเทพมหานครอีกด้วย เป็นการแก้ปัญหาหาบเร่แผงลอยโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

2.1.4.1.2 ความเห็นแก่ตัวของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย

เนื่องจากจำนวนของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยนั้นมีมากขึ้นเป็นอย่างมาก แต่ในขณะเดียวกันพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตให้ทำการค้าได้นั้นไม่สามารถรองรับหาบเร่แผงลอยได้ทั้งหมด พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยจึงได้ใช้พื้นที่ทางเดินเท้าในบริเวณที่มีประชาชนสัญจรไปมาตั้งวางแผงค้า โดยครอบครองและเปลี่ยนพื้นที่สาธารณะให้กลายเป็นพื้นที่สำหรับการค้าขาย ในขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่เดินทางและสัญจรไปมา ประชาชนส่วนหนึ่งได้ซื้อสินค้าและทำให้เกิดปัญหาตามมา เกิดปัญหาเกิดขวางทางสัญจรทำให้ประชาชนบางส่วนต้องใช้วิธีการจราจรในการเดินเท้า ซึ่งเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุเป็นอย่างมากปัญหาที่ตามมาทั้งหมดนั้นเกิดจากความเห็นแก่ตัวของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย และประชาชนที่สนับสนุนหาบเร่แผงลอยที่ไม่ทำตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไขการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย โดยคำนึงถึงแต่ความสะดวกสบายและผลประโยชน์ทางการค้าของตนเองเป็นที่ตั้งสำคัญ

2.1.4.1.3 ความเห็นแก่ตัวของเจ้าของอาคารพาณิชย์

เนื่องจากพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยเห็นเพียงประโยชน์ของตนเองเป็นสิ่งสำคัญ อีกทั้งเจ้าของอาคารพาณิชย์ ที่เปิดทำกิจการอื่นๆและที่เปิดทำการค้าขายสินค้ากลายเป็นผู้ที่ร่วมรुक ล้ำทางเดินเท้าอีกรูปแบบหนึ่ง เจ้าของอาคารพาณิชย์ บางรายเรียกเก็บเงินค่าเช่าพื้นที่ตั้งวางแผงค้าของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะแต่ให้เหตุผลว่าพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยนั้นได้ใช้พื้นที่หน้าร้านของตนเอง นอกจากนี้เจ้าของอาคารพาณิชย์ บางรายได้ทำการต่อเติมยื่นสิ่งปลูกสร้างออกมาจากร้านค้าหรืออาคารพาณิชย์ ของตนเอง และได้รुक ล้ำกีดขวางทางเดินเท้าที่ประชาชนสัญจรไปมา อีกทั้งยังมีการนำวัสดุสิ่งของ เช่น แก้วอิฐพลาสติก กระจ่างตันไม้ ไม้กั้น มาตั้งวางเพื่อประกาศความเป็นเจ้าของในพื้นที่สาธารณะดังกล่าว จนกลายเป็นอีกหนึ่งปัญหาของกรุงเทพมหานครกับกลุ่มเจ้าของอาคารพาณิชย์ ที่เห็นแก่ประโยชน์ของตนเองรुक ล้ำพื้นที่สาธารณะ การกระทำเช่นนี้

ของเจ้าของอาคารพาณิชย์ทำให้เกิดการทำตามกันเป็นวงกว้าง ส่งผลทำให้เกิดการรुकู้ที่สาธารณะตลอดแนวทางเดินเท้า การกระทำลักษณะนี้ของร้านค้าอาคารพาณิชย์ นั้นมีให้เห็นทุกพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร

2.1.4.1.4 เจ้าพนักงานของกรุงเทพมหานครเอื้อประโยชน์และรับผลประโยชน์จากหาบเร่แผงลอย

เมื่อเจ้าพนักงานของกรุงเทพมหานครละเลยและเพิกเฉยต่อการปฏิบัติหน้าที่ ทำให้ปัญหาข้างต้นที่กล่าวมานั้นเป็นปัญหาที่สะสมและแก้ไขได้ยากมาจนถึงปัจจุบัน หากเจ้าพนักงานของทางกรุงเทพมหานครดำเนินการอย่างตรงไปตรงมาตามนโยบายในเรื่องหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยที่ทางกรุงเทพมหานครได้ประกาศขึ้น ลงโทษพ่อค้าแม่ค้าที่ฝ่าฝืนกระทำผิดต่อข้อระเบียบ และทำหน้าที่ให้ความรู้และความเข้าใจในเรื่องของระเบียบนโยบาย หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย รวมไปถึงทำความเข้าใจในเรื่องของข้อตกเตือนและโทษทางกฎหมาย ถ้าหากพบพ่อค้าแม่ค้ารายใดที่ไม่ปฏิบัติตาม แต่กลับกันเจ้าพนักงานของกรุงเทพมหานครนั้นได้เอื้อประโยชน์ให้แก่พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย และเรียกรับผลประโยชน์จากพ่อค้าแม่ค้าในหลายรูปแบบ เช่น การจ่ายส่วยเพื่อแลกกับการได้ค้าขายสินค้าผิดกฎหมายหรือให้เจ้าพนักงานเพิกเฉยต่อการลงโทษทางกฎหมาย

2.1.4.1.5 กลุ่มผู้มีอิทธิพลในพื้นที่และกลุ่มผู้หวังผลประโยชน์จากทางเดินเท้าและพื้นที่สาธารณะ

กลุ่มผู้มีอิทธิพลและกลุ่มผู้หาผลประโยชน์จากหาบเร่แผงลอย เข้ามาเพื่อเก็บค่าคุ้มครองให้เช่าพื้นที่ทางเดินเท้า ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะ อีกทั้งยังมีการหาผลประโยชน์จากพ่อค้าแม่ค้าในรูปแบบอื่นที่เกี่ยวข้องกับอาชีพหาบเร่แผงลอย เช่น การให้เช่าแผงและอุปกรณ์ค้าขายชั่วคราว การเช่าโต๊ะหรือร่มบังแดด รวมไปถึงจะต้องสั่งสินค้าหรือเช่าอุปกรณ์ประกอบการค้าของร้านค้าขนาดใหญ่ในบริเวณดังกล่าว เช่น น้ำแข็งและถังใส่น้ำแข็ง ก๊าซหุงต้ม ไฟฟ้า เป็นต้น หากไม่ยอมทำตามหรือจ่ายเงินก็จะถูกข่มขู่ หรือทำลายทรัพย์สินของร้านค้าหาบเร่แผงลอย กลุ่มผู้มีอิทธิพลและกลุ่มผู้หาผลประโยชน์เหล่านี้มักเป็นบุคคลที่รู้ข้อมูลในด้านกฎหมายและระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้พื้นที่เป็นอย่างดี บางพื้นที่นั้นเป็นผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ย่านดังกล่าว หรือเป็นเจ้าของอาคารพาณิชย์ แถวนั้นแม้กระทั่งเจ้าพนักงานกรุงเทพมหานครเสียเอง

2.2 การศึกษาแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (Theory)

2.2.1 แนวความคิดพื้นที่สาธารณะ

พื้นที่สาธารณะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของเมืองซึ่งส่งเสริมให้เกิดคุณภาพชีวิต และรองรับความต้องการที่หลากหลายของกลุ่มคนในเมือง พื้นที่สาธารณะยังเป็นพื้นที่รวมตัวของกลุ่มคนที่สามารถเข้าถึงพื้นที่และพื้นที่นั้น มีความหลากหลายของทั้งกลุ่มคน กิจกรรม วัตถุประสงค์ต่างๆ ของการใช้พื้นที่ที่มีปฏิสัมพันธ์กันในสังคม ที่สะท้อนถึงลักษณะเฉพาะของแต่ละชุมชนนั้นๆ

การให้ความหมาย คำว่า “พื้นที่สาธารณะ” (Public sphere) เจอร์เกน ฮาเบอร์มาส (Jürgen Habermas) นักทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ชาวเยอรมัน ได้กล่าวไว้ว่า เป็นพื้นที่ของชีวิตสังคมที่เปิดกว้างให้แก่ทุกคน เพื่อเข้ามาร่วมกันสร้าง “ความคิดเห็นสาธารณะ” พื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่ที่เชื่อมโยงสังคมกับรัฐ เป็นพื้นที่ที่ผู้คนในสังคมนำมาร่วมกันทำ หน้าที่วิพากษ์วิจารณ์และควบคุมการทำงานของอำนาจรัฐ ลักษณะเด่นของพื้นที่สาธารณะ คือ การสนทนาและอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมเกิดขึ้นโดยไม่มี การบังคับข่มขู่ ชักจูง คุกคาม หรือออกคำสั่ง ตามความคิดของ ฮาเบอร์มาส พื้นที่สาธารณะจึงมีความสำคัญมาก โดยทำหน้าที่เป็นสื่อเชื่อมโยงระหว่าง “รัฐ” และ “สังคม” นอกจากนี้ พื้นที่สาธารณะยังมีอีกหลายแบบหลายประเภท เช่น พื้นที่สาธารณะทางศิลปวัฒนธรรม พื้นที่สาธารณะทางวรรณกรรมโดยเฉพาะ เป็นต้น แต่สิ่งที่ ฮาเบอร์มาส ให้ความสำคัญ คือ พื้นที่สาธารณะทางการเมือง (Political public sphere) ซึ่งมีความหมายต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยเพราะอำนาจรัฐจะเป็นพื้นที่สาธารณะก็ต่อเมื่อถูกวางนโยบายสาธารณะ และดำเนินมาตรการสาธารณะ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์สุขส่วนรวมและอยู่ภายใต้การควบคุมหรือตรวจสอบของประชาชนที่อยู่ภายในพื้นที่สาธารณะทางการเมือง ในขณะที่ปัจจุบันเมืองเป็น “พื้นที่แบบอารยะ” ภายในเมืองจะมีหอการค้า ตามถนนสายต่างๆ มีการจัดแบ่งพื้นที่กันปกครองดูแลรักษา และมีพื้นที่สาธารณะ เช่น ลานคนเมือง เพื่อส่งเสริมความเป็นประชาคม เช่นเดียวกับบ้านเหล้าของชาวอังกฤษ ที่เรียกว่า Pub ซึ่งคำนี้เป็นคำย่อมาจาก Public-house เป็นพื้นที่สำหรับผู้คนที่ต้องการพบปะสังสรรค์กัน (Chantus Pearntum, 1999, p.3) พื้นที่สาธารณะ จึงหมายรวมถึงที่สำหรับผู้คนมาพบปะกัน เพื่อรับอากาศ แสงแดด เพื่อให้ความชุ่มชื้นมีชีวิตชีวาของเมือง เน้นถึงความ เป็นสาธารณะ และการพัฒนาวัฒนธรรมของกลุ่มคนให้เจริญงอกงาม นักออกแบบชุมชนเมืองและภูมิสถาปนิกจึงให้ความสำคัญกับลักษณะของพื้นที่สาธารณะเป็นพิเศษ (Jackson, 1984, p. 8) ไม่ใช่แค่เพียงความหมายทางกายภาพแต่เป็นความหมายเชิงมนุษยศาสตร์และพฤติกรรม

สรุปคำว่า พื้นที่สาธารณะ เป็นพื้นที่ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปพบปะพูดคุยกันในประเด็น หรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับสาธารณะ โดยความคิดเห็นสาธารณะจะถูกสร้างขึ้นภายใต้อาณาเขตของชีวิตทางสังคม การเข้าถึงพื้นที่นี้จะมีหลักการ และระบบระเบียบที่เปิดกว้างให้แก่กลุ่มคนหรือพลเมือง

ทุก ๆ คนได้มีส่วนร่วม (Waraporn Wanapitak, 2011) พื้นที่สาธารณะจึงเป็นอาณาบริเวณที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร การสร้างความรู้สึกเป็นส่วนรวม (Sense of public) และผลประโยชน์ของส่วนรวม (Kusuma Kuyai, 2013) พื้นที่สาธารณะ เป็นได้ทั้งรูปธรรมและนามธรรม กล่าวคือรูปธรรมของพื้นที่สาธารณะ คือ พื้นที่ทางกายภาพที่กำหนดขอบเขตไว้แน่นอน เช่น สวนสาธารณะ ลานประชาชน จัตุรัสกลางเมือง ตลาดนัด ร้านกาแฟ เป็นต้น ส่วนพื้นที่นามธรรม คือ พื้นที่ที่ไม่มีขอบเขตแน่นอน เช่น พื้นที่ทางวัฒนธรรม สังคมออนไลน์ กลุ่มทางสังคมสื่อมวลชน เป็นต้น

2.2.2 หาบเร่แผงลอย

คำว่า “หาบเร่แผงลอย” ใช้เรียกการค้าข้างทางในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีสองประเภท คือ การค้าที่สามารถเคลื่อนที่ได้ ซึ่งเรียกว่า “หาบเร่” และการค้าที่ประกอบการค้าอยู่กับที่ เรียกว่า “แผงลอย” คำว่า “หาบเร่” แสดงถึงนัยของการค้าบนบกและสะท้อนถึงการค้าแบบดั้งเดิม ดังที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายคำว่า “หาบ” ไว้ว่า “เอาของห้อยปลายคานสองข้างแล้วแบกกลางคานพาไป”(ราชบัณฑิตยสถาน, 2542) ส่วน “หาบเร่” ราชบัณฑิตยสถาน อธิบายไว้ว่าเป็น “ผู้ที่หาบของไปเร่ขาย” ซึ่งแม้ “หาบ” ยังปรากฏอยู่ในปัจจุบัน แต่มีเครื่องทุ่นแรงอื่น เช่น รถเข็น รถจักรยาน รวมถึงการใช้พาหนะ เช่น รถกระบะ ในการเร่ขายสินค้า ซึ่งทุ่นแรงกว่ามาก และทำให้บรรทุกสินค้าได้มากขึ้น

คำว่า “แผงลอย” กล่าวได้ว่าเป็นคำกลางๆไม่เจาะจงอธิบายเฉพาะการค้าทางพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายคำว่า “แผงลอย” ไว้ว่า “ที่ที่จัดไว้ในถนนสาธารณะหรือที่สาธารณะ รวมถึง อาคาร แคร่ แท่น โต๊ะ แผง เสื่อ พื้นดิน เรือ หรือ แพ สำหรับขายอาหาร น้ำแข็งหรือสิ่งของอย่างอื่น” ซึ่งหมายรวมถึงการค้าในลักษณะ วางแผง หรือตั้งแผงในพื้นที่ต่างๆ เช่น ตลาด ในลักษณะนี้ การขายของ “แบกเกดิน” จึงถือเป็นการค้าแผงลอยการอยู่เป็นที่ และเคลื่อนที่ ทำให้เงื่อนไขในการประกอบอาชีพแตกต่างกัน การขายอาหารในที่เป็นหลักแหล่งแน่นอนทำให้ทำเลการค้ามีความสำคัญ บริเวณที่มีประชากรหนาแน่นหรือมีผู้คนสัญจรไปมามากย่อมเป็นแหล่งทำการค้าที่สามารถทำรายได้ได้มากกว่า ส่วนแบบการค้าเร่ นั้น รายได้ที่เข้ามาจะขึ้นอยู่กับความคล่องตัวในการออกหาลูกค้าและการกำหนดเส้นทางการค้าด้วย แต่การเคลื่อนที่ขายสินค้านั้นจะมีข้อจำกัดในการบรรทุกปริมาณสินค้าที่จะติดตัวไป รวมทั้งผู้ที่แบกนั้นต้องมีร่างกายที่แข็งแรงด้วยเพื่อหาบสินค้าในระยะไกลได้การค้าของสองกลุ่มนี้มีรูปแบบการค้าที่แตกต่างกัน แต่มักจะถูกผู้คนเรียกรวมกันว่า “หาบเร่แผงลอย” เป็นตัวแทนของการค้าข้างทางและปฏิเสธถึงความแตกต่างของการค้าทั้งสองรูปแบบนี้ ซึ่งหากพิจารณาจากเงื่อนไขด้านพื้นที่ในการประกอบอาชีพ จะมีความแตกต่างกันในด้าน

คุณลักษณะของผู้ค้าและผู้ค้าต่ออายุชีพของตน รวมทั้งความสามารถในการสะสมทุนและความสำเร็จที่แตกต่างกันด้วย

โดยสรุปแล้วคำว่า “หาบเร่แผงลอย” จึงหมายถึงการทำธุรกิจการค้าใดที่อยู่บนข้างทางโดยอาศัยทางเดินเท้า บาทวิถี หรือทางสาธารณะ ในการตั้งร้านที่เป็นลักษณะชั่วคราวคือใช้พาหนะบรรทุกสิ่งของมาจัดตั้งร้านค้าโดยใช้โต๊ะ เสื่อ แผง พื้นดิน เมื่อขายเสร็จจึงรื้อออก หรือใช้พาหนะเคลื่อนที่บรรทุกจัดตั้งขายของโดยลักษณะเป็นรถเข็น เป็นต้น

2.2.3 แนวความคิดที่เกี่ยวข้องในเรื่องการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

พรณิลัย นิติโรจน์ (2551: 4-6) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ ผลการศึกษาโดยรวมค้นพบว่าปัจจัยหลัก และตัวชี้วัดทุกตัว ได้แก่ (1) นโยบายประกอบด้วยตัวชี้วัด คือ ความสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความชัดเจนของเป้าหมายและความเพียงพอของทรัพยากร (2) เจ้าหน้าที่เทศกิจประกอบด้วยตัวชี้วัด คือ ความรู้ความสามารถความตั้งใจจริง การปรับตัว และ (3) ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย (ผู้ค้าผู้ซื้อและผู้ใช้ทางเท้า) ประกอบด้วยตัวชี้วัด คือ ความต้องการยอมรับ (ยกเว้นการมีส่วนร่วม) มีอิทธิพลต่อผล และผลลัพธ์ของการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ และปัญหาอุปสรรคที่เป็นปัญหาใหญ่ที่ทำให้การนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติแต่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรหรือสำเร็จแค่บางส่วน และบางพื้นที่เท่านั้น เนื่องจากนโยบายดังกล่าวไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และแต่ละพื้นที่แตกต่างกันทั้งเรื่องของขนาดความหนาแน่นของประชากร ที่ทำให้การจัดระเบียบดังกล่าวยากง่ายแตกต่างกัน ส่วนปัญหาในด้านอื่นๆ เช่น ความพอเพียงของทรัพยากรบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ ก็เนื่องจากสภาพของพื้นที่เขตที่แตกต่างกัน และเรื่องของประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งผู้ค้าผู้ซื้อและผู้ใช้ทางเท้า ในแต่ละเขตก็มีความต้องการแตกต่างกัน หากประชากรในพื้นที่เขตใดมีความหนาแน่นสูง ความต้องการซื้อสินค้าย่อมสูงขึ้นตามไปด้วย ทำให้ผู้ค้าต้องแย่งพื้นที่ค้ากันอย่างหนักทำให้การจัดระเบียบของเจ้าหน้าที่เทศกิจยากตามไปด้วย เป็นต้น

มธุรส หาญสมสกุล (2554:2) ได้ศึกษาการบริหารจัดการหาบเร่แผงลอยในเขตกรุงเทพมหานคร ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่สนามหลวง เขตพระนคร ผลการศึกษาวินิจฉัยพบว่า ปัจจัยต่างๆ ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยด้านความชัดเจนและความสอดคล้องต่อสภาพปัญหาของวัตถุประสงค์ ปัจจัยด้านสมรรถนะของหน่วยปฏิบัติ ปัจจัยด้านมาตรการเพื่อให้การบังคับใช้มีผล ปัจจัยด้านสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในพื้นที่ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนและปัจจัยด้านการยอมรับ และการต่อต้านจากกลุ่มผู้ค้า ประชาชน ล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลต่อผลของการนำนโยบายจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่สนามหลวงไปปฏิบัติ แต่ในส่วนของการศึกษาในระดับการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนพบว่า ภาครัฐยังเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมไม่เพียงพอ ซึ่งอาจเป็นตัวแปรสำคัญที่จะมีผลต่อความยั่งยืนในอนาคตของการดำเนินนโยบายจัดระเบียบนี้

2.3 การศึกษาและเก็บข้อมูลภาคสนาม (Fieldwork research)

2.3.1 ประเภทและลักษณะของหาบเร่แผงลอยในปัจจุบัน

2.3.1.1 ประเภทของหาบเร่แผงลอย

ประเภทของหาบเร่แผงลอยจะแบ่งประเภทเป็น 2 กลุ่มหลักใหญ่ ๆ คือ กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยที่ทำการค้าแบบอิสระ และกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยที่อยู่ในรูปแบบของธุรกิจแบบแฟรนไชส์

2.3.1.1.1 กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยที่ทำการค้าแบบอิสระ ใช้วิธีการนำพาสินค้าที่ตนเองขายนั้นเข้าถึงลูกค้ากลุ่มเป้าหมายของตนเองให้ได้มากที่สุด ซึ่งเป็นกลุ่มของพ่อค้าแม่ค้าที่สร้างธุรกิจ สร้างสินค้าของตนเองขึ้นมา โดยส่วนใหญ่จะประกอบการค้าด้วยตนเอง และมักจะไม่มีการกระจายสินค้าไปยังพื้นที่อื่น

2.3.1.1.2 กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยที่ทำการค้าในรูปแบบของธุรกิจแฟรนไชส์ การค้าขายแบบธุรกิจแฟรนไชส์นั้นเป็นวิธีการหนึ่งในการขยายตลาดและช่องทางการจำหน่ายของสินค้า โดยผ่านพ่อค้าแม่ค้าที่เป็นตัวแทนของธุรกิจ ธุรกิจในรูปแบบแฟรนไชส์นั้นส่วนใหญ่มักจะพัฒนามาจากกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยที่ทำการค้าแบบอิสระ เนื่องจากประสบความสำเร็จจากการค้าเริ่มต้น อีกทั้งยังมีลูกค้าให้การยอมรับและตอบรับในสินค้า เลยมีความคิดที่อยากจะเพิ่มยอดขายด้วยการขยายสาขากระจายสินค้าของตน โดยขยายธุรกิจนี้ในรูปแบบแฟรนไชส์ ซึ่งเป็นการขยายธุรกิจด้วยต้นทุนทางการเงินที่ต่ำกว่าการขยายสาขาของตนเอง

2.3.2 ลักษณะของหาบเร่แผงลอย

จากการลงพื้นที่สำรวจและศึกษาในพื้นที่กรณีศึกษา พื้นที่บริเวณถนนเจริญกรุง 32 , บริเวณตลาดท่าดินแดง , บริเวณตลาดใหม่ บางแค , เขตพระนคร บริเวณย่านบางลำพู และเขตพระนคร บริเวณย่านปากคลองตลาด เราจะพบลักษณะและประเภทของหาบเร่แผงลอยมีอยู่ 7 รูปแบบด้วยกัน แบ่งลักษณะรูปแบบทางกายภาพของการประกอบอาชีพ ดังนี้

2.3.2.1 รถเข็นขายของ 3 ล้อ

ภาพที่ 9

ภาพถ่ายรถเข็นขายของ 3 ล้อ

ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

รถเข็นขายของ 3 ล้อ ขนาดเล็ก ประกอบสร้างด้วยเหล็กและอลูมิเนียม มีทั้งแบบมีหลังคา และไม่มีหลังคา การใช้งานสามารถวางอุปกรณ์ประกอบอาหารหรือทำปรุงอาหารได้บนชั้นวางของตัวรถเข็น มีตุ้กระจกไซส์สินค้า ใต้ล่างของชั้นวางเป็นตู้เก็บสิ่งของหรือใส่อุปกรณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการขาย รถเข็นขายของ 3 ล้อ ขนาดเล็กนั้นเป็นรูปแบบที่สามารถนำไปดัดแปลงหรือประยุกต์ให้เข้ากับการขายสินค้าได้หลากหลายประเภท สามารถต่อเติมเพิ่มประโยชน์ใช้สอยได้ตามที่ต้องการ พบเห็นส่วนมากเช่น รถเข็นขายผลไม้ รถเข็นขายของปิ้งย่าง รถเข็นขายโรตีสี รถเข็นขายลูกชิ้นทอด และร้านอาหารขนาดเล็ก เป็นต้น

2.3.2.2 รถเข็น 3 ล้อ ขนาดใหญ่ มีตู้โชว์ มีป้ายไฟ

ภาพที่ 10

ภาพรถเข็น 3 ล้อ ขายสี่บะหมี่เกี๊ยว

ที่มา : อาชีพ ทางาน หารายได้พิเศษ งานพิเศษ , เข้าถึงเมื่อ 22 ตุลาคม 2564

เข้าถึงจาก https://www.r-sheep.com/2017/01/blog-post_22.html

รถเข็นสามล้อ มีลักษณะคล้ายกับรถเข็นขายของ 3 ล้อ ขนาดเล็ก แต่มีโครงสร้างที่ใหญ่กว่า สร้างด้วยเหล็กและอลูมิเนียม ที่มีคุณภาพดีกว่า ส่วนมากจะเป็นในลักษณะธุรกิจรูปแบบของ แพนไชส์ มีตู้กระจกโชว์สินค้าและมีช่องเก็บสินค้าหรือใส่อุปกรณ์ต่างๆอยู่ข้างล่าง สามารถวางของ หรือทำอาหารได้บนชั้นวางของตัวรถเข็น มักพบรถเข็น 3 ล้อขนาดใหญ่เหล่านี้ในรูปแบบของธุรกิจ แพนไชส์ มีรูปแบบที่สำเร็จที่สามารถนำมาประกอบการค้าได้เลย ประกอบติดป้ายไฟโฆษณาขนาดใหญ่บนด้านข้างของหลังคา มักพบธุรกิจแพนไชส์แบบนี้ได้ เช่น ร้านบะหมี่ก๋วยเตี๋ยว ร้านข้าวหมูแดง ร้านต้มเลือดหมู เป็นต้น ส่วนใหญ่มักจะมีสถานที่ประจำไม่ได้เร่ขายเหมือนกับประเภทอื่น มีการตั้งโต๊ะจัดตั้งร้านในลักษณะกึ่งถาวร

2.3.2.3 รถจักรยานยนต์พ่วงข้าง

ภาพที่ 11 ภาพถ่ายรถจักรยานยนต์พ่วงข้างขายไก่ย่างส้มตำ
ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

รถจักรยานยนต์เร่ขาย คือ รถจักรยานยนต์ที่ต่อโครงสร้างเหล็กให้ยึดติดกับโครงสร้างรถจักรยานยนต์ออกทางด้านข้างของตัวรถ เพิ่มล้อเพื่อการทรงตัวและบรรทุกน้ำหนัก ต่อเติมโครงสร้างทำหลังคากันฝนและแดด มีตู้กระจกโชว์สินค้าขนาดเล็ก การขายนั้นมีการร้องเรียกหรือใช้เสียงพิเศษเพื่อเป็นการบ่งบอกว่าสินค้าได้มาถึงแล้ว เพื่อให้ผู้คนได้รับรู้และออกมาซื้อ ส่วนมากจะพบเห็นคือ ร้านก๋วยเตี๋ยวป๊อๆ ร้านส้มตำไก่ย่าง ร้านลูกชิ้นทอด ร้านขนมจีบซาลาเปา เป็นต้น

2.3.2.4 รถชาเลี้ยง (บรรทุกข้างหน้า)

ภาพที่ 12

ภาพรถชาเลี้ยงบรรทุกหน้าขายบะหมี่ป๊อกๆ
ที่มา : รีวิว บะหมี่ ป๊อกๆ บะหมี่รถฟ่งเตาถ่านของดีตลาดพลูงานพิเศษ ,
I AM EAT กิน/เที่ยว/เปรี๊ยะ/ซ่า
, เข้าถึงเมื่อ 18 กันยายน 2565 เข้าถึงจาก <https://shorturl.asia/oa4E5>

ช่วงท้ายของรถจักรยานยนต์ติดกับตัวเครื่องยนต์ ติดตั้งและต่อโครงสร้างเหล็กให้ยึดติดกับโครงสร้างของรถจักรยานยนต์ โดยใช้โครงสร้างที่ใช้บรรทุกสินค้าเป็นตัวบังคับทิศทาง เพิ่มล้อ 2 ล้อเพื่อการทรงตัวและบรรทุกน้ำหนัก มีการต่อเติมโครงสร้างทำหลังคากันฝนและแดด มีการร้องเรียกหรือใช้เสียงเป็นสัญญาณบ่งบอกการมาถึงแล้ว ปัจจุบันพบเห็นได้น้อยลง เนื่องจากมีการบังคับทิศทางที่ค่อนข้างลำบาก แต่ที่ยังสามารถพบเห็นส่วนใหญ่ เช่น ร้านก๋วยเตี๋ยวป๊อกๆ ร้านส้มตำไถ่ย่าง ร้านไอศกรีมโบราณ เป็นต้น

2.3.2.5 รถพุ่มพวง (รถจักรยานยนต์)

ภาพที่ 13

ภาพจักรยานยนต์พุ่มพวง

ที่มา : รถพุ่มพวงช่วยชาติ ไปทุกตรอกซอกซอย , ไทยรัฐออนไลน์ ,

เข้าถึงเมื่อ 25 กันยายน 2565

เข้าถึงจาก <https://www.thairath.co.th/news/local/central/1809931>

รถจักรยานยนต์เร่ขาย หรือที่เรียกว่า รถพุ่มพวง คือรถจักรยานยนต์ที่ต่อโครงสร้างเหล็กให้ยึดติดกับโครงสร้างรถจักรยานยนต์ บรรทุกตะกร้าใส่เพื่อใส่สินค้าประเภทของที่มีน้ำหนัก สินค้าส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าประเภทของสดและของแห้ง โดยจะเน้นที่ของแห้ง จำพวก อาหารแห้ง ขนม ผักและผลไม้ โดยสินค้าจะถูกแบ่งประเภทใส่ถุงแขวนห้อยอยู่บนราวเหล็กที่ถูกต่อเติมขึ้น ง่ายต่อการวางสินค้าและคิดราคา ส่วนใหญ่รถจักรยานยนต์จะเร่ขายตามจุดสำคัญต่างๆ บริเวณจุดนัดพบของผู้คนในชุมชน ย่านชุมชนแออัด อีกทั้งแคมป์คนงานที่ทำงานก่อสร้าง

2.3.2.6 รถฟุ่มพวง (รถกระบะ)

ภาพที่ 14

ภาพรถฟุ่มพวง (รถกระบะ)

ที่มา : รถ กับ ข้าว , จาก “หาบแร่แฝงลอย” สู่ “รถแร่” วิวัฒนาการของตลาด
จำลองที่ออกเคลื่อนที่ไปตามตรอกซอกซอย เพื่อกลุ่มคนที่ไม่สะดวกเดินทา ,
ชัชวาล สุวรรณสวัสดิ์ , เข้าถึงเมื่อ 25 กันยายน 2565
เข้าถึงจาก <https://shorturl.asia/Seg4P>

รถกระบะเร่ขาย หรือที่เรียกกันว่า รถฟุ่มพวง คำว่า “รถฟุ่มพวง” มาจากการห้อยสินค้าเป็น
ฟุ่มเป็นพวง สินค้าจะถูกแบ่งประเภทใส่ถุงและแขวนห้อยเพื่อง่ายต่อการวางสินค้าและคิดราคา
โดยรถฟุ่มพวงมีสินค้าแบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ รถฟุ่มพวงที่ขายกับข้าว รถฟุ่มพวงขายผลไม้
และฟุ่มพวงที่ขายของทั่วไป หรือบางครั้งรวบรวมสินค้าทุกอย่างไว้ในคันเดียว เสมือนกับเอาตลาดสด
และร้านโชห่วยเข้าไว้ด้วยกัน และตระเวนขายสินค้าและบริการให้กับชาวบ้านที่อยู่ห่างไกลหรือที่ไม่ได้
รับความสะดวกจากบริการขั้นพื้นฐาน มีการเร่ขายกล่าวร้องเรียก “กับข้าวมาแล้วครับกับข้าว”

2.3.2.7 แผงลอย

ภาพที่ 15

ภาพแผงลอยขายผักสดบนทางเท้า

ที่มา : สแกนนโยบาย 'หาบเร่-แผงลอย' ของว่าที่ผู้ว่าฯ กทม. เมื่อทางเท้าไม่ได้มีไว้เฉพาะเดิน , Isranews Agency | สำนักข่าวอิศรา , เข้าถึงเมื่อ 24 พฤษภาคม 2565
เข้าถึงจาก <https://shorturl.asia/sPyUc>

แผงลอย คือ ลักษณะของรูปแบบการค้า ที่สามารถเก็บและเคลื่อนย้ายได้ สถานที่ค้าขายอยู่ตามริมทางเดินเท้าหรือพื้นที่สาธารณะที่มีการจัดสรร มีลักษณะในการขายคือ วางสินค้ากับโต๊ะขนาดเล็ก ตั้งขายสินค้าเป็นกิจจะลักษณะ บางร้านอาจมีการตั้งโครงสร้างเหล็กชั่วคราวเพื่อแขวนราวและห้อยสินค้า แผงลอยนั้นแตกต่างกับหาบเร่ โดยหาบเร่มีลักษณะในการขาย คือ วางสินค้ากับพื้นหรืออาจใช้ผ้าผืนขนาดกำลังพอดี เพื่อเหมาะแก่การพับหรือขนย้ายได้ในเวลาที่รวดเร็ว เพราะไม่ถูกกฎหมายจึงจำเป็นที่จะต้องเคลื่อนย้ายได้รวดเร็ว

2.3.2 การปรับตัวของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย

ตารางที่ 1 ตารางวิธีการปรับตัวของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยให้ตรงต่อนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

ข้อปฏิบัติในการขายหรือจำหน่ายสินค้าในพื้นที่ทำการค้า	การปรับตัวของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย	ภาพถ่ายอย่างการปรับตัวของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย
<p>1. ห้ามผู้ทำการค้า ผู้ช่วยจำหน่ายสินค้า แผงค้า อุปกรณ์การค้า และสินค้านำขึ้นหรือล้าลงไปในพื้นที่จราจรและในระยะ 50 เซนติเมตรจากผิวจราจร</p>	<p>- พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยส่วนใหญ่ปรับรูปแบบลักษณะการขายของตนเอง แต่ก็ยังมีพ่อค้าแม่ค้าบางส่วนที่ยังคงวางอุปกรณ์ประกอบการค้าขึ้นล้าลงไปยังผิวจราจร</p>	
<p>2. ห้ามตั้ง วาง สะสม อุปกรณ์ สินค้าเกินความจำเป็น</p>	<p>- มีการนำผ้าใบขนาดใหญ่มาคลุมสิ่งของ อุปกรณ์ที่วางชิดผนังหรือกำแพง</p> <p>- พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยเก็บอุปกรณ์ประกอบการค้า โดยอุปกรณ์ทั้งหมดอยู่ภายในรถเข็น และเคลื่อนย้ายรถเข็นมายังอีกพื้นที่หนึ่ง ซึ่งอาจเป็นพื้นที่ที่ได้รับการอนุญาตจากเจ้าของพื้นที่แล้ว</p>	
<p>3. ห้ามแขวน ผูก ตอก เกี่ยวผ้าใบ หลอดไฟหรือสิ่งอื่นใดกับต้นไม้ เสาไฟฟ้า และเครื่องหมายจราจร</p>	<p>- มีการดัดแปลงต่อเติมเสริมโครงสร้างของแผงร้านค้าที่สามารถถอดประกอบได้ หรือการต่อเติมโครงสร้างของรถเข็น เพื่อทำราวแขวนแบบง่ายๆ โดยวัสดุที่นำมาดัดแปลงใช้ เช่น ท่อ PVC , เหล็กท่อนซิงค์ , ไม้ไผ่ , เชือกขนาดใหญ่ เป็นต้นเพื่อใช้ห้อยสิ่งของและเสนอขายสินค้า</p>	

	<p>- มีการนำเอาผ้าใบที่มีความหนาหนาเย็บติดกับเหล็กท่อหรือท่อ PVC และยึดติดเข้ากับโครงสร้างเหล็กของรถเข็น เพื่อบังแดดเป็นการชั่วคราว</p>	
<p>4. ห้ามทำเพิงพักถาวรหรือกึ่งถาวรเพื่อทำการค้าหรือเก็บอุปกรณ์</p>	<p>- ปัจจุบันยังมีการทำเพิงพักถาวรตลอดแนวจุดผ่อนผัน และพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยบางส่วนเก็บอุปกรณ์ประกอบการค้าไว้ในรถเข็น และเคลื่อนย้ายรถเข็นมายังอีกพื้นที่หนึ่ง ซึ่งอาจเป็นพื้นที่ที่ได้รับการอนุญาตจากเจ้าของพื้นที่แล้ว</p>	
<p>5. ห้ามนำรถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถเข็น กล่องใส่สินค้า จอดหรือวางบนทางเท้าหรือผิวจราจร</p>	<p>- พ่อค้าแม่ค้าได้นำอุปกรณ์สิ่งของลงจากรถยนต์และจัดตั้งแผงค้า เมื่อเสร็จแล้วนำรถยนต์มาจอดในที่ที่จัดสรรให้โดยบุคคลในพื้นที่</p>	
<p>6. ห้ามวางสินค้าบนพื้นทางเท้าโดยเด็ดขาด</p>	<p>- มีการดัดแปลงต่อเติมโครงสร้างที่เป็นความสูงของแผงร้าน แผงเหล็กที่สามารถถอดประกอบได้</p>	
<p>7. ในการขายหรือจำหน่ายสินค้าประเภทอาหารจะต้องไม่ก่อให้เกิดมลพิษและความเดือดร้อนรำคาญ และห้ามปรุงประกอบอาหารโดยวิธีผัด ทอด หรือต้ม</p>	<p>- มีการนำพัดลมระบายอากาศมาติดตั้งเพื่อบังคับทิศทางของควันไฟ และมีการนำเอาแผ่นพลาสติกทำเป็นแผ่นกันเพื่อป้องกันการกระเด็นของน้ำมัน</p>	

<p>8. ผู้ทำการค้าต้องปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยในการใช้อุปกรณ์ที่อาจก่อให้เกิดอันตราย เช่น ก๊าซหุงต้ม เต่าปิ้งย่างไฟฟ้า เป็นต้น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - มีการนำเอาแผ่นสังกะสี ทำเป็นกล่องสี่เหลี่ยมแบนๆ เพื่อป้องกันการประกบอาหารที่ใช้ความร้อน - มีการนำเอาแผ่นพลาสติกคุณภาพต่ำ มาทำเป็นแผ่นกันป้องกันการกระเด็นของน้ำมัน 	
<p>9. ห้ามถ่าย เท น้ำ เศษอาหาร ไขมัน สิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอย ลงบนพื้นหรือลงท่อหรือทางระบายน้ำสาธารณะโดยเด็ดขาด</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ปัจจุบันพ่อค้าแม่ค้าที่ต้องประกอบอาหารหลายร้านเริ่มติดตั้งถังดักไขมัน ก่อนปล่อยลงสู่ท่อระบายน้ำสาธารณะ ลดกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์และลดการอุดตันของท่อระบายน้ำสาธารณะ 	
<p>10. ผู้ทำการค้าต้องดูแลรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยพื้นที่ทำการค้า ทั้งก่อนระหว่าง และหลังทำการค้า และเมื่อเลิกทำการค้าต้องเก็บแผงค้า สินค้า และอุปกรณ์ออกจากพื้นที่ทำการค้าโดยทันที</p>	<ul style="list-style-type: none"> - พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยจะทำความสะอาดในพื้นที่ของตนเองก่อนเสมอจนแล้วเสร็จ และทำการล้างพื้นผิวทางเดินเท้าในส่วนของร้านค้าที่ประกอบอาหาร - รวบรวมขยะของเสีย สิ่งปฏิกูล ในแต่ละวันไว้ยังจุดรวมเพื่อรอการกำจัดของทางกรุงเทพมหานคร 	

2.3.3 ปัญหาสาธารณสุขที่เกิดขึ้นจากหาบเร่แผงลอย

ตารางที่ 2 ตารางปัญหาสาธารณสุขที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ

ปัญหาหาบเร่แผงลอย	สาเหตุ	ผลกระทบ
1. ปัญหาการสัญจรไปมาของประชาชน และการจราจร	<ul style="list-style-type: none"> - หาบเร่แผงลอยกีดขวางทางเดินเท้าและพื้นที่สาธารณะ - เนื่องจากช่วงเวลาเย็นมีผู้ซื้อจำนวนมากทำให้ต้องรอ 	<ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนต้องลงมาใช้พื้นผิวจราจรในการสัญจรแทนทางเดินเท้า - การจราจรติดขัด มีการสะสมของรถที่จอดข้างทาง
2. ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพและอนามัย	<ul style="list-style-type: none"> - ทั้งสิ่งปฏิกูล ขยะไว้บริเวณบนทางเดินเท้า - ความสะอาดที่มีไม่มากพอของหาบเร่แผงลอย - การจัดเก็บขยะหรือของเสียที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร 	<ul style="list-style-type: none"> - เกิดพาหะนำโรค เช่น แมลงวัน แมลงสาบ หนู เป็นต้น - เกิดความสกปรกแก่ทางเดินเท้าและถนนสาธารณะ - ประชาชนผู้บริโภคเกิดการท้องเสีย
3. ปัญหาความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย	<ul style="list-style-type: none"> - การรับประทานอาหารหรือใช้บริการข้างทาง - การสะสมอุปกรณ์บนทางเดินเท้า - วางของเกะกะกีดขวางทางเดินเท้าและถนนสาธารณะ 	<ul style="list-style-type: none"> - ทำลายและบดบังทัศนียภาพของกรุงเทพมหานคร - ประชาชนต้องลงมาใช้พื้นผิวจราจรในการสัญจรแทนทางเดินเท้า
4. ปัญหาด้านการเอาอย่างกันในด้านการปฏิบัติผิดกฎหมาย	<ul style="list-style-type: none"> - การเอาเปรียบและการเอาอย่างทำตามกัน - สินค้าหนีภาษี สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ผิดกฎหมาย - มีการจ้างแรงงานต่างด้าวเพื่อขายสินค้าแทนผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นเรียกเก็บค่าคุ้มครองในการให้เช่าแผงค้า 	<ul style="list-style-type: none"> - เกิดการกระทำที่ผิดกฎหมายเป็นจำนวนมาก - ยากต่อการเจรจาพูดคุย

<p>5. ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การประกอบอาหาร - ทิ้งสิ่งปฏิกูล ขยะไว้บริเวณบนทางเดินเท้า - เทและทิ้งเศษอาหารลงในท่อระบายน้ำ - การจัดเก็บขยะหรือของเสียที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร 	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างมลพิษแก่ประชาชนที่สัญจรไปมาบนทางเดินเท้า - สร้างความสกปรกเป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรค - เกิดคราบสกปรกบนพื้นทางเดินเท้า - ปริมาณขยะที่มีมากขึ้น และถูกวางกองตามทางเดินเท้าเป็นจำนวนมาก - เกิดปัญหาท่อระบายน้ำอุดตันด้วยขยะและคราบไขมัน และเกิดน้ำท่วมขัง - ขยะตกค้างและทำลายทัศนียภาพของกรุงเทพมหานคร
<p>6. การเกิดอุบัติเหตุที่ยากต่อการป้องกัน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - อุบัติเหตุที่มาจาก การประกอบอาหาร 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับอันตรายจากการประกอบอาหาร เช่น น้ำมันที่ใช้ในการผัดหรือทอดกระเด็นใส่ ประชาชนที่เดินไปมาบนทางเดินเท้า - ความเสี่ยงที่จะเกิดอันตรายอันเนื่องมาจากการใช้แก๊สหุงต้ม

2.4. ศิลปินกรณีศึกษา

2.4.1 ไบรอัน จังเกน (Brian Jungen)

ภาพที่ 16

ภาพถ่ายศิลปิน ไบรอัน จังเกน

ที่มา : Toronto Star , เข้าถึงเมื่อ 17 กันยายน 2565

เข้าถึงจาก <https://shorturl.asia/xaHFz>

ไบรอัน จังเกน (Brian Jungen) เกิดเมื่อวันที่ 29 เมษายน 1970 ใน Fort St. John, British Columbia. ในช่วงวัยเด็กเขาได้เติบโตในเขต สันติภาพบริติช ประเทศโคลัมเบีย ซึ่งเขาได้เกิดที่ฟาร์มของครอบครัวทางตอนเหนือของ Fort St. John พ่อของเขาเป็นชาวสวีตเซอร์แลนด์ และแม่ของเขาเป็นชาวอะบอริจิน พ่อและแม่ของเขาเสียชีวิตจากการประสบอุบัติเหตุ ไบรอัน จังเกนนั้ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นผู้นำในกลุ่มศิลปินแวนคูเวอร์รุ่นใหม่ เขาเป็นหนึ่งในศิลปินชาวแคนาดาที่ได้รับการยกย่องเป็นอย่างมากที่สุดในรุ่น อีกทั้งยังได้รับความสนใจจากผู้ชมงานศิลปะในเรื่องของการประกอบและจัดวางวัตถุสิ่งของอย่างประณีต

แนวคิดและกระบวนการทำงานของเขานั้ได้รับแรงบันดาลใจมาจากประสบการณ์ด้านการคุ้มครองผู้บริโภคหลังอุตสาหกรรม และมรดกทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ ผลงานของเขานำเสนอถึงมุมมองระหว่างวัฒนธรรมของวัสดุสมัยใหม่กับสัญลักษณ์ดั้งเดิม โดยมักจะเชื่อมโยงกับ ชาติพันธุ์ มรดกชาติ วัฒนธรรม หรือประเพณี เข้ากับประเด็นทางการเมืองและสังคม ผลงานของเขามีความซับซ้อนและมีหลายแง่มุมในประเด็นทางเอกลักษณ์และวัฒนธรรม ไม่ว่าจะป็นระดับชาติ นานาชาติ หรือข้ามชาติ

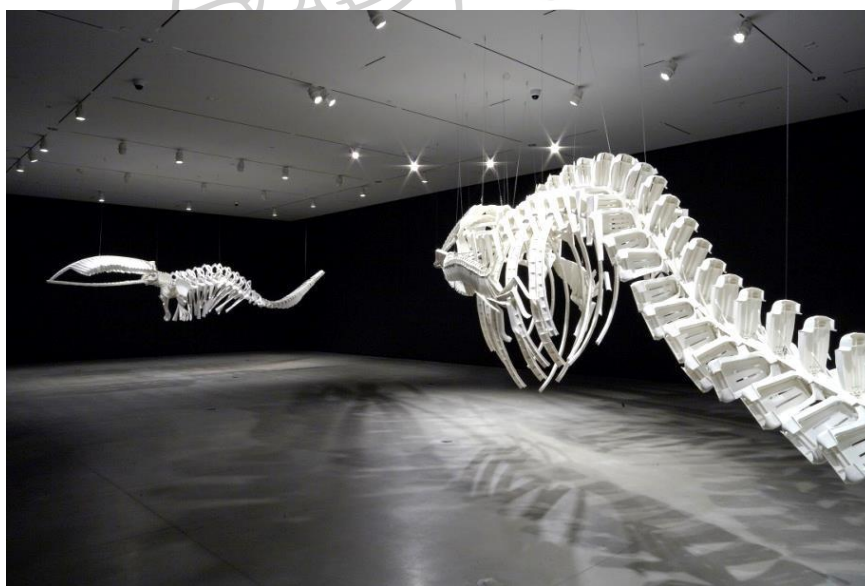
ครั้งหนึ่งในปี 1998 ขณะที่ ไบรอัน จังเกน ได้เดินทางไปนิวยอร์ก ยังสถานที่ American Museum of Natural History และได้รู้สึกผิดหวังที่เห็นศิลปะพื้นเมืองจัดแสดงควบคู่ไปกับซากฟอสซิลและผีเสื้อ “ราวกับว่ามันเป็นธรรมชาติ ไม่ใช่วัฒนธรรม” และต่อมาเขาได้บังเอิญเข้าไปใน NikeTown ซึ่งเดิมคือร้านหลักของ Nike และมันก็ดูเหมือนพิพิธภัณฑณ์แปลกๆ ไบรอัน จังเกน กล่าว “ฉันเห็น Air Jordans ในตู้โชว์ และนั่นคือคำตอบของทุกอย่างที่ทุกอย่างดูเข้าท่าจริงๆ”

ไบรอัน จังเกน ได้สร้างผลงานประติมากรรมโดยการแยกรองขึ้นส่วนของรองเท้า Nike Air Jordan และประกอบชิ้นใหม่ เพื่อสร้างแบบจำลองของหน้ากากดั้งเดิมของชาวอะบอริจินชายฝั่งตะวันตกเฉียงเหนือ ด้วยการจัดเรียงสีดำสีแดงและสีขาวที่เรียบง่ายและวัสดุที่ทำเป็นหนังของรองเท้าบางส่วนเป็นยางจึงทำให้ผลงานศิลปะได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นใหม่อย่างแม่นยำและประณีต ผลงานของเขาเมื่อมองใกล้ๆและสังเกตจะทำให้เห็นสิ่งที่อยู่ภายในของรองเท้า เช่น สถานที่ผลิตขึ้นมา พร้อมกับฉลาก “swoosh” และ “Made in Indonesia” ของ Nike ไบรอัน จังเกน สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมและวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวอะบอริจิน การเชื่อมต่อถูกสร้างขึ้นระหว่างวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวอะบอริจินและแฟชั่นชุดกีฬาที่ได้รับความนิยม

ภาพที่ 17 ภาพผลงาน “Prototype for New Understanding” #5
Nike Air Jordans and hair 1999 ขนาด 56 x 68.5 x 13 cm.
ที่มา : Artnet Galleries , เข้าถึงเมื่อ 17 กันยายน 2565
เข้าถึงจาก <https://shorturl.asia/324lm>

ผลงาน Shape shifter (รูปร่างจำแลง) โครงกระดูกขนาดมหึมาของวาฬ ทำจากเก้าอี้สนามพลาสติกสีขาวที่ได้ทำการตัดแยกชิ้นส่วนและได้ประกอบรวมกันใหม่ โดยใช้รูปทรงโครงกระดูกของวาฬขนาดใหญ่ แขนงลอยอยู่ในแกลเลอรี ชื่อของผลงาน “Shape shifter” นั้นหมายถึงการเปลี่ยนแปลงทางจิตวิญญาณที่มีอย่างแพร่หลายในหลายวัฒนธรรมระหว่างมนุษย์ สัตว์ และสิ่งมีชีวิตเหนือธรรมชาติ ผลงานประติมากรรมโครงกระดูกของวาฬที่ทำมาจากเก้าอี้พลาสติกสีขาว แสดงให้เห็นสิ่งที่เรียกว่า วัฒนธรรมที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับประเพณี ความเชื่อ และวัฒนธรรมของคนพื้นถิ่นกับวาฬ วาฬนั้นยังคงเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมพื้นเมือง เชื่อมโยงถึงวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตที่หลากหลาย ในช่วงเวลาปัจจุบัน วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตที่คงความเป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าทางตะวันตกนั้นกำลังจะสูญหายไปอย่างช้าๆ เหมือนกับวาฬในท้องทะเล ความงามทางวัฒนธรรมและธรรมชาติเหล่านี้จะถูกแทนที่ด้วยวัสดุที่ถูกที่สุดแต่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมาก มีเวลาในการย่อยสลายที่นาน โดยในโลกหลังยุคอาณานิคมและการพัฒนาของยุคสมัยปัจจุบัน การบริโภคใช้สิ่งของวัตถุสมัยใหม่ในชีวิตประจำวันนั้นทำให้ชาวอะบอริจินหลงลืมประเพณีและวัฒนธรรมที่มีคุณค่าของพวกเขาที่ถูกส่งต่อกันมาอย่างยาวนาน

ภาพที่ 18 ภาพผลงาน “Shape shifter” white polypropylene plastic chairs , National Gallery of Canada , purchased 2004
ที่มา : Catriona Jeffries Gallery , เข้าถึงเมื่อ 17 กันยายน 2565
เข้าถึงจาก <https://shorturl.asia/32Jni>

2.4.2 สุโบดท์ คุปตา (Subodh Gupta)

ภาพที่ 19

ภาพถ่ายศิลปิน สุโบดท์ คุปตา

ที่มา : Subodh Gupta La nourriture est un vecteur de mémoire et de nostalgie , เข้าถึงเมื่อ 17 กันยายน 2565

เข้าถึงจาก <https://shorturl.asia/JQkPU>

สุโบดท์ คุปตา (Subodh Gupta) เป็นศิลปินร่วมสมัยชาวอินเดีย เกิดที่เมือง Khagul รัฐพิหาร ประเทศอินเดีย เมื่อปี ค.ศ. 1964 ช่วงชีวิตในวัยเด็กเขานั้นมีฐานะที่ยากจน และได้มีโอกาสทำงานเป็นนักแสดงในคณะละครเล็กๆในเมือง อีกทั้งเขานั้นยังได้ทำงานออกแบบโปสเตอร์ให้คณะละครที่เขาแสดงอีกด้วย ซึ่งกลายเป็นจุดเริ่มต้นในการก้าวสู่วิชาชีพทางศิลปะของเขา หลังจากจบการศึกษา เขาได้ย้ายไปอยู่ในเมืองเดลีและทำงานศิลปะมาเรื่อยๆ จนได้มีโอกาสเข้าร่วมแสดงในเทศกาลศิลปะ Fukuoka Asian Art Triennale ในปี 1999 และเทศกาลศิลปะ Gwangju Biennale ในปี 2000 สุโบดท์ คุปตา เริ่มศึกษาการใช้สื่อที่หลากหลาย เช่น ศิลปะเชิงโต้ตอบ วิดีโอและการถ่ายภาพ การจัดวาง และประติมากรรม และเขานั้นได้เลือกใช้ชีวิตของเขาที่พบเห็นได้ตามในชีวิตประจำวันจำพวกข้าวของเครื่องใช้สแตนเลสที่มีความมันวาว จนกลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว สุโบดท์ คุปตา ได้กล่าวไว้ว่า “สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีที่ฉันเติบโตขึ้นมา ใช้ในพิธีกรรมและพิธีกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของวัยเด็กของฉัน ชาวอินเดียจำพวกเขาตั้งแต่ยังเด็กหรือพวกเขาต้องการจดจำพวกเขา” ด้วยการทำงานศิลปะเกี่ยวกับประเด็นทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของอินเดีย ที่อนาคตถูกกำหนดและเปลี่ยนแปลงไปโดยระบบทุนนิยม บริโภคนิยม วัตถุนิยม และความผันผวนทางการเมือง ซึ่งต่างกับศิลปินร่วมสมัยหลายคนในประเทศอินเดียที่สนใจในประเด็นและเรื่องราวแนวประเพณี

ภาพที่ 20

ภาพผลงาน “Spill” 2007

, Stainless steel and stainless steel utensils. ขนาด 170 x 145 x 95 cm.

ที่มา : ART.ZIP , เข้าถึงเมื่อ 17 กันยายน 2565

เข้าถึงจาก <https://shorturl.asia/qZ1dO>

ผลงาน “Spill” ปี 2007 ถังโลหะขนาดใหญ่เกินจริง ผิวของถังโลหะมีความมันวาว เป็นวัตถุที่มีอยู่ในครัวเรือน บนถังโลหะขนาดใหญ่นี้มีภาชนะโลหะขนาดเท่าจริงอยู่ในลักษณะล้นออกมาจากปากถังโลหะ ภายในประกอบด้วย หม้อ , กระทะ , ถังสแตนเลส , ปิ่นโต , ถาดข้าว , ภาชนะใส่น้ำ เป็นต้น สุโบทห์ คุปตา ได้สร้างผลงานประติมากรรมที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของบ้านเกิดประเทศอินเดีย สะท้อนถึงระบบอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่มีอยู่จำนวนมากในประเทศอินเดีย ที่ผลิตภาชนะโลหะมาใช้เป็นจำนวนมากภายในประเทศ มีจำนวนมากเกินความจำเป็นและไม่ได้มาตรฐาน ภาชนะโลหะแต่ละชิ้นนั้นเปรียบเสมือนตัวแทนของวิถีชีวิตความเป็นอยู่และกิจวัตรประจำวันของผู้คนในประเทศอินเดีย ขณะเดียวกันก็ยังเป็นสัญลักษณ์ของประเทศที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับภาวะการแผ่ขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วอีกด้วย

ภาพที่ 21 ภาพผลงาน What Does the Vessel Contain , That the River Does Not 2012” ที่มา : Hauser & Wirth , เข้าถึงเมื่อ 17 กันยายน 2565 เข้าถึงจาก <https://shorturl.asia/46v5x>

ผลงาน “What Does the Vessel Contain, That the River Does Not” ปี 2012 ประติมากรรมเรือขนาดใหญ่ถูกแขวนลอยในลักษณะเอียงเป็นมุมจากเพดาน ซึ่งภายในเรือเต็มไปด้วยวัสดุสิ่งของทั่วไป เช่น แก้ว , เตียง , วงกบไม้ , กรอบหน้าต่าง , แหจับปลา , เหยือกพลาสติก , กระจปอง , วิทยุเก่า , หม้อและกระทะทำอาหาร , กระจปองเดินทาง และจักรเย็บผ้า เรือประมงแบบดั้งเดิมจากรัฐเกรละ (Kerala) ประเทศอินเดีย ชื่อของผลงานหยิบยืมมาจากบทกวีรุมิ (Rumi) ในศตวรรษที่ 13 เรื่อง “The Sufi Path of Love” ซึ่งกล่าวถึงแนวคิดปรัชญาซูฟีโบราณ (Ancient Sufi Philosophy) ที่เกี่ยวกับพิภพเล็กๆ ซึ่งมีจักรวาลที่สมบูรณ์อยู่ในจิตวิญญาณ โดย สุโบตห์ คุปตา นำเสนอการตีความทางกายภาพของพิภพเล็กๆนี้ โดยให้รายละเอียดการมีอยู่ของบุคคลหนึ่ง แต่ละบทความมีจุดประสงค์ที่แตกต่างกัน แต่ทั้งสองร่วมกันแสดงให้เห็นวิถีชีวิตที่สมบูรณ์ของบุคคล ขนาดของเรือที่มีความใหญ่และความซับซ้อนของผลงานประติมากรรมนั้นได้สร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับผู้ชม เรือเอียงราวกับว่ากำลังไถ่คลื่น องศาของเรื่อนั้นสร้างความรู้สึกราวกับว่าวัสดุสิ่งของที่อยู่ภายในเรือกำลังจะร่วงหล่นจากเรือและจมหายไปทะเล ประติมากรรมทำให้เกิดคำถามทางปรัชญาและการเมืองเกี่ยวกับวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ส่วนบุคคล โดยในการสัมภาษณ์ สุโบตห์ คุปตา กล่าวว่า “เมื่อผมดูหม้อหรือภาชนะ ผมไม่ได้แสดงเฉพาะหม้อ แต่จะแสดงเรื่องราวของผู้ที่ใช้หม้อหรือภาชนะ วัสดุที่พบง่ายมีเรื่องราวมากมายอยู่ใน เกี่ยวกับชีวิต ความกลัว และความสุขของพวกเขา”

ตารางที่ 3 ตารางสรุปสิ่งที่ได้จากการวิเคราะห์ศิลปินกรณีศึกษา

ศิลปิน	ประเด็นในการทำ เสนอผลงาน	แนวความคิด	รูปแบบ	วัสดุ
ไบรอัน จังกอน	วัฒนธรรมของวัตถุ สมัยใหม่กับ สัญลักษณ์ดั้งเดิม ของวิถีชีวิตและ วัฒนธรรมพื้นถิ่น	การคุ้มครอง ผู้บริโภคหลัง อุตสาหกรรม และ มรดกทางวัฒนธรรม ของชาติพันธุ์	ประติมากรรมและ ศิลปะจัดวาง (Sculpture and installation art)	วัสดุสิ่งของสมัยใหม่ ในระบบทุนนิยม
สุโบลท์ คุปตา	วิถีชีวิตและวัฒนธรรม ของคนอินเดียใน ระบบเศรษฐกิจแบบ ทุนนิยม	วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ของผู้คนในประเทศ อินเดียที่ประสบ ปัญหาเกี่ยวกับการณ์ ขยายตัวทาง เศรษฐกิจอย่าง รวดเร็ว	ประติมากรรมและ ศิลปะจัดวาง (Sculpture and installation art)	ภาชนะแตนเลส และสิ่งของเครื่องใช้ ที่ถูกผลิตในประเทศ อินเดีย

จากการศึกษาผลงานของศิลปิน ผู้วิจัยพบประเด็นและแนวความคิดที่สำคัญต่อแนวทางการ
สร้างสรรค์ผลงานในโครงการวิทยานิพนธ์ คือ

1. ประเด็นในการนำเสนอผลงานของศิลปินศึกษานั้นประกอบด้วย ประเด็นวัฒนธรรมของ
วัตถุสมัยใหม่กับสัญลักษณ์ดั้งเดิมของวิถีชีวิตวัฒนธรรมพื้นถิ่น และวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคน
อินเดียในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ซึ่งผู้วิจัยนั้นได้นำประเด็นเหล่านี้มาเป็นตัวช่วยในการ
ตรวจสอบและวิเคราะห์กับประเด็นของผู้วิจัยเรื่อง ปัญหาและข้อขัดขัดแย้งทางสังคมเกี่ยวกับการจัด
ระเบียบหาบเร่แผงลอย

2. แนวความคิดประกอบด้วย การเชื่อมโยงระหว่างภูมิหลังและความเป็นมาของตัวศิลปินกับ
วัตถุสิ่งของร่วมสมัยที่ต้องการจะถ่ายทอดเพื่อนำเสนอประเด็นในเรื่องของวัฒนธรรมพื้นถิ่นและวิถี
ชีวิต ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางในการสร้างผลงานประติมากรรมที่นำเสนอเรื่องราวของปัญหาการ
จัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ระหว่างกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยกับกรุงเทพมหานคร รวมไปถึง

ประชาชนผู้ในพื้นที่สาธารณะ สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยใน กรุงเทพมหานคร

3. รูปแบบ การนำเสนอผลงานในลักษณะประติมากรรมและศิลปะจัดวาง (Sculpture and installation art) สามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อใช้เป็นกลยุทธ์ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม โดยนำเสนอผลงานให้ผู้ชมสามารถรับรู้และเข้าใจถึงปัญหาและข้อแย้งการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย บนพื้นที่สาธารณะของกรุงเทพมหานคร

4. วัสดุ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ในการเลือกใช้วัสดุของศิลปินที่ศึกษา และพบว่าการใช้วัสดุสิ่งของ และคุณสมบัติของวัสดุจากบริษัทที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา สามารถสร้างการเชื่อมโยงและขับเคลื่อนประเด็น สถานการณ์ บรรยากาศ และบริบทโดยรอบของการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยได้

การศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่างๆที่ค้นพบ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลของสิ่งเหล่านี้มาเป็นแนวทางในการสำรวจ วิเคราะห์และสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมในหัวข้อ “หาบเร่กับวิถีชีวิต” ที่นำเสนอเรื่องราวของหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานคร วิธีการปรับตัวของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยที่มีการปรับเปลี่ยนวิถีของการค้าให้สอดคล้องกับปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ รวมไปถึงนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยที่ทางกรุงเทพมหานครได้กำหนดขึ้นเพื่อบังคับใช้สร้างระเบียบให้กับกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย และสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยผ่านผลงานทางผลงานศิลปะ

บทที่ 3

กระบวนการและองค์ประกอบในการสร้างสรรค์

การวิจัยศึกษาค้นคว้าเพื่อสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ “หาบเร่กับวิถีชีวิต” จากการสืบค้นข้อมูลเชิงประจักษ์ บทความทางวิชาการ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนาม และการวิเคราะห์ผลงานศิลปะจากศิลปนิพนธ์ศึกษา นำไปสู่การวิเคราะห์หาประเด็นทางสังคมและสร้างทัศนคติที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย โดยศึกษาหาความเป็นไปได้ในการใช้ภาษาทางศิลปะเพื่อสื่อสารและนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ในรูปแบบประติมากรรมชุดวิทยานิพนธ์ “หาบเร่กับวิถีชีวิต” ผู้วิจัยได้แบ่งข้อมูลและกระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ดังนี้

3.1 ช่วงวิถีชีวิตและการประมวลความคิด

ปัญหาการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามถึงการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของกรุงเทพมหานครว่า ทำไมเหตุใดสภาพปัญหาที่ผ่านมา การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยนั้นเป็นไปด้วยความล่าช้ายุ่งยากและสับสน โดยทางกรุงเทพมหานครมีนโยบายที่ส่งเสริมการค้าหาบเร่แผงลอยผลักดันให้หาบเร่แผงลอยเป็นเส้นทางการค้าที่แสดงให้เห็นวัฒนธรรมการกินของคนไทยคู่กับกรุงเทพมหานคร และในขณะเดียวกันก็มีการจำกัด ห้ามไม่ให้มี และจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่กรุงเทพมหานครอีกด้วย อีกทั้งยังพบว่าประชาชนส่วนหนึ่งไม่เห็นด้วยกับนโยบายจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยที่กรุงเทพมหานครได้กำหนดขึ้น เกิดการคัดค้านเรียกร้องให้กรุงเทพมหานครได้ทบทวนและพิจารณาหลักเกณฑ์ เงื่อนไขการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยขึ้นใหม่ ปัญหาหาบเร่แผงลอยจึงกลายเป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยากและเป็นปัญหาที่อยู่คู่กับสังคมกรุงเทพมหานครมาอย่างยาวนานจนถึงปัจจุบัน โดยผู้วิจัยพบว่าปัญหาหาบเร่แผงลอยมีความซับซ้อนและละเอียดอ่อนเป็นอย่างมาก มีผู้เกี่ยวข้องด้วยกันหลายภาคส่วน อีกทั้งยังมีผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยเป็นจำนวนมาก ทั้งพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย ผู้ซื้อสินค้า ผู้ใช้พื้นที่สาธารณะ และยังมีอิทธิพลมืดของกลุ่มคนในพื้นที่อีกด้วย การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยและการแก้ไขปัญหาการจัดระเบียบจึงต้องมองในมุมมองหลายด้านเพราะอาจทำให้ส่งผลกระทบต่อกลุ่มอาชีพอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับอาชีพหาบเร่แผงลอยก็เป็นได้

จากการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ผู้วิจัยพบว่าปัญหาสาธารณสุขที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยที่พบเห็นได้บ่อยจนกลายเป็นเรื่องปกติของกรุงเทพมหานคร คือ ปัญหาการสัญจรไปมาของประชาชนผู้ใช้ทางเท้าและถนนสาธารณะในการสัญจร เนื่องจากร้านค้าหาบเร่แผงลอยนั้นได้ตั้งกีดขวางทางเท้าบนพื้นที่สาธารณะ ทำให้การใช้ทางเท้าติดขัดและยากลำบาก ยิ่งช่วงเวลาเย็นหลังเลิกงานทำให้มีผู้ซื้อสินค้าจำนวนมาก ผู้คนที่ใช้ทางเดินเท้าเพื่อการสัญจรต้องลงมาใช้พื้นผิวจราจรในการสัญจรแทนทางเท้าซึ่งเป็นอันตรายอย่างมากอาจเสี่ยงก่อให้เกิดอุบัติเหตุ อีกทั้งยังทำให้การจราจรบริเวณดังกล่าวติดขัดเนื่องจากมีผู้คนลงมาใช้พื้นผิวจราจร และมีการสะสมของรถที่จอดตามข้างทางเพื่อซื้อสินค้า ปัญหาที่ตามมาก็คือเกิดการครอบครองพื้นที่สาธารณะเป็นของตนเอง โดยทำการเก็บสะสมอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบอาชีพตามทางเท้าหรือตามซอกซอยในมุมอับต่างๆของถนน ซึ่งทำลายทัศนียภาพของกรุงเทพมหานครเป็นอย่างมาก อีกทั้งหาบเร่แผงลอยยังสร้างมลพิษแก่ผู้คนที่สัญจรไปมาบนทางเท้า เช่น ครันไฟที่เกิดจากการปรุงอาหาร คราบน้ำมันและคราบสิ่งสกปรกต่างๆบนพื้นทางเท้า และการจัดเก็บขยะที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยและทางกรุงเทพมหานครทำให้ขยะถูกวางกองสะสมเป็นจำนวนมากตามทางเท้าทำให้เกิดปัญหาในเรื่องสุขอนามัยตามมา เพราะการจัดเก็บขยะหรือของเสียที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรส่งผลให้เกิดกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์และก่อให้เกิดพาหะนำโรคต่างๆเช่น แมลงวัน แมลงสาบ และหนู เป็นต้น ขณะเดียวกันทางกรุงเทพมหานครได้มีการแก้ไขปัญหาและประกาศหลักเกณฑ์เงื่อนไขในการค้าขายและจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยขึ้นมา ถูกนำมาใช้เพื่อสร้างระเบียบให้แก่พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยรวมถึงผู้ใช้พื้นที่สาธารณะ และสร้างความสบายใจให้กับผู้ที่อาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าว แต่ปัญหาหาบเร่แผงลอยก็ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีที่ท่าที่จะบานปลายและยืดเยื้อ

3.1.1 ข้อมูลในการสร้างสรรค์

จากการลงพื้นที่สำรวจปัญหาสาธารณสุขที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยนำมาสู่ฐานข้อมูลในการสร้างสรรค์ จะเห็นได้ว่าพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยบางส่วนยังมีการกระทำความผิดซ้ำเดิมในการฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับ ประกอบกับเจ้าพนักงานละเอียดต่อการปฏิบัติหน้าที่ แต่ในขณะเดียวกันพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยส่วนใหญ่มีการปรับเปลี่ยนวิธีการค้าให้สอดคล้องกับระเบียบนโยบายที่ทางกรุงเทพมหานครได้ประกาศอย่างเคร่งครัด นำข้อระเบียบนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมาปรับใช้และคิดหาวิธีต่างๆเพื่อที่จะได้มีโอกาสในการค้าขายผู้วิจัยได้สำรวจและแบ่งข้อมูลของการสร้างสรรค์ โดยแบ่งข้อมูลในการสร้างสรรค์ ดังนี้

3.1.1.1 ปัญหาสาธารณสุขที่เกิดขึ้นบนทางเท้า

“ทางเท้า” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานหมายถึง ทางข้างถนนที่มีกยสูงชัน สำหรับให้คนเดิน ในบริบทของเมืองทางเท้าจัดเป็นพื้นที่สาธารณะที่มีไว้สำหรับเดินเท้า เป็นพื้นที่สาธารณะที่มีความสำคัญกับวิถีชีวิตประจำวันของคนกรุงเทพมหานครเป็นอย่างมาก เป็นเรื่องพื้นฐานที่รัฐจะต้องไม่มองข้าม เนื่องจากเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของประชาชนผู้ใช้ทางเดินเท้า แต่ในทุกวันนี้ทางเดินเท้าเกิดปัญหามากมายจนทำให้ผู้คนที่ใช้ทางเดินเท้านั้นเดินเท้าไม่สะดวก และไม่ปลอดภัย อีกทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีก็ไม่ตอบโจทย์การใช้งาน แต่ที่พบเห็นได้บ่อยจนกลายเป็นเรื่องที่น่ารำคาญ คือ การใช้งานทางเท้าแบบผิดประเภท หรือใช้เพื่อผลประโยชน์อื่นที่ไม่ตรงต่อวัตถุประสงค์ของทางเท้า เช่น เป็นพื้นที่ขายของ ตลาดนัด เล่นจักรยาน หรือกระทั่งเป็นทางสำหรับรถจักรยานยนต์ในชั่วโมงเร่งด่วน เป็นต้น ดังนั้นทางเท้าจะต้องทำให้เป็นมาตรฐาน มีการจัดการและการควบคุมที่ดี โดยองค์ประกอบของทางเท้าที่ดีนั้น สิทธินันต์ ได้กล่าวไว้ในกาให้สัมภาษณ์กับสำนักข่าว อีศราว่า องค์ประกอบของทางเท้าที่ดีนั้นจะประกอบไปด้วย

3.1.1.1.1 ความกว้างของพื้นที่ที่มากพอ ส่วนขนาดนั้น ต้องขึ้นอยู่กับย่านนั้นๆ เช่น ย่านธุรกิจ ก็ควรที่จะมีทางเท้าที่กว้างๆ ย่านชุมชนก็ไม่จำเป็นต้องกว้างมากนัก แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นการกว้างที่มีประสิทธิภาพไม่มีสิ่งกีดขวาง

3.1.1.1.2 ทางเท้าที่ดี ไม่ควรมีสิ่งกีดขวาง แต่ไม่ได้หมายความว่าจะไม่ให้มีสิ่งกีดขวางเลย ซึ่งเป็นไปไม่ได้ และเมื่อแยกย่อยประเภทสิ่งกีดขวางบนทางเท้า แบ่งได้เป็น 2 อย่าง ได้แก่ 1) สิ่งกีดขวางที่ไม่เป็นมิตรกับคนเดินเท้า ที่เห็นได้ทั่วไป คือ เส้า ป้าย ป้อมตำรวจ ฐานบันได สะพานลอย ซึ่งเป็นอันตราย เนื่องจากลดเนื้อที่ของทางเท้า ทำให้คนต้องไปเดินบนถนน 2) สิ่งกีดขวางที่เป็นมิตรกับคนเดินเท้า เช่น ต้นไม้ หาบเร่แผงลอย คือ เราสร้างเวทหยุดซื้อได้ แต่จะต้องเดินได้ ตัวอย่างเช่น ในประเทศออสเตรเลีย ก็มีเส้าไฟฟ้า มีจุดปิดป้ายโฆษณา ป้ายจราจร แต่มีการจัดวางที่เหมาะสม ไม่กีดขวางทางและเป็นมิตรกับคนเดิน สิทธินันต์ กล่าวว่า สำหรับการพัฒนาเมืองสมัยใหม่นั้น ที่ยึดหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) โดยใช้แนวคิดการเป็นเมืองที่เกื้อกูลทั้งนี้ในต่างประเทศเอง ในอดีตต่างก็เคยจัดระเบียบร้านค้าแผงลอยต่างๆ แต่เมื่อถึงจุดๆหนึ่งมันส่งผลให้เมืองไม่มีชีวิตชีวาขาดสีสัน ไม่มีวิถีผู้คน เมื่อหลายเมืองเริ่มตระหนักถึงการขาดสีสัน จึงได้มีการแก้ปัญหาโดยขยายทางเท้า (Road diet) ทำให้ถนนแคบลง เพื่อเพิ่มพื้นที่ให้กับคนเดินเท้า ร้านขายของ ทางจักรยาน เริ่มให้มีการขออนุญาตที่จะขายของบนทางเท้าได้อย่างถูกกฎหมาย จัดสรรปันส่วนสำหรับร้านค้าของควบคู่กัน และเมื่อกลับมามองที่ทางเท้าในประเทศ จึงเกิดเป็นคำถามว่า “ร้านค้า แผงลอย ขวางทางเท้า หรือว่าทางเท้ามันแคบกันแน่?” และถ้าการยกเลิกแผงลอยทำให้

เมืองชาตีสัน แสดงว่าก็ไม่ใช่วิธีการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้อง และสิทธิขาด ยังกล่าวอีกว่า เมื่อไม่มีหาบเร่แผงลอย คนเดินบนทางเท้า ก็ยังอันตราย อีกทั้งยังไม่มีชีวิตชีวาในการเดิน ฉะนั้น ทางเท้าไม่ควรมีไว้เดินอย่างเดียว และเมื่อเดินไม่ได้ ขอให้ตั้งคำถามดูว่า เป็นเพราะร้านหาบเร่แผงลอยใช่หรือไม่ ลองมองว่า หรือเพราะทางมันแคบกันแน่? ในขณะที่การพัฒนาเมืองสมัยใหม่ เน้นขยายทางเท้า เอาพื้นที่คืนจากถนน แต่ไทยเรากลับทวงคืนทางเท้าจากร้านค้าหาบเร่แผงลอย

ปัญหาสาธารณสุขที่เกิดขึ้นบนทางเท้าผู้วิจัยพบว่า ลักษณะของทางเท้าและบริบทที่เกี่ยวข้องกับทางเท้าสามารถนำมาใช้เพื่อสื่อสารทางศิลปะ ผู้วิจัยได้ใช้บริบทของพื้นที่สาธารณะในเมืองและองค์ประกอบของทางเดินเท้า เช่น พื้นทางเดินเท้า ป้ายบอกทาง วัสดุสิ่งของที่อยู่บนทางเท้า เป็นต้น เพื่อสร้างการรับรู้ถึงวิถีของการประกอบอาชีพและประสบการณ์ร่วมระหว่างผู้ชมผลงานกับพื้นที่ทางเท้าสาธารณะ

3.1.1.2 สาเหตุของปัญหาในการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

เมื่อพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้น จนทำให้กรุงเทพมหานครต้องกำหนดนโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่แผงลอย ก็คือ

3.1.1.2.1 ความเห็นแก่ตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

หาบเร่แผงลอย เป็นอาชีพหลักของคนกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่อย่างกรุงเทพมหานครเป็นกลุ่มคนที่ด้อยโอกาส ที่สามารถประกอบอาชีพที่สามารถดูแลตนเองและครอบครัวได้ หาบเร่แผงลอยอาจเป็นเพียงวิถีชีวิตของคนทั่วไปและเป็นอาชีพที่ผู้มีรายได้น้อยสามารถดำเนินการได้ในเมืองใหญ่ โดยใช้แรงงานและความสามารถของตนเอง ซึ่งก็คือกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดการของรายได้หาบเร่แผงลอยส่วนใหญ่เป็นที่พึ่งของคนที่มีรายได้น้อยและปานกลาง ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากในกรุงเทพมหานคร และสอดคล้องกับวัฒนธรรมการกินอาหารของคนไทยที่เน้นความสะดวกและเรียบง่าย จึงทำให้อาชีพหาบเร่แผงลอยอยู่คู่กับสังคมคนกรุงเทพมหานครมายาวนาน เมื่อพิจารณาความเป็นมาในอดีตของหาบเร่แผงลอย จะเห็นว่าเป็นวัฒนธรรมในสังคมเกษตรกรรมและเป็นวิถีชีวิตของการค้าขาย คือ นำสินค้าเกษตร เข้ามาขายในตลาดหรือแหล่งชุมชนโดยใส่หาบแล้วเดินเร่ขายไปตามถนน ตรอก ซอย และมีการร้องบอกสินค้าที่นำมาขาย การขายจะเดินเป็นระยะทางและเวลาที่แน่นอน ทำให้ลูกค้ารู้ว่าพ่อค้าแม่ค้ามาถึงเมื่อไร เพื่อเตรียมตัวที่จะซื้อสินค้าที่ต้องการ พ่อค้าแม่ค้าจะเดินไปเรื่อยๆ จนกว่าสินค้าจะหมด แล้วเดินกลับบ้านทำเช่นนี้เป็นกิจวัตร แต่ต่อมาบ้านเมืองเจริญขึ้น ถนนหนทางเพิ่มขึ้น รูปแบบหาบเร่เริ่มเปลี่ยนไป กลายเป็นการตั้งแผงลอยขายของโดยจะปลูกสร้างเป็นร้านหรือแผงลอยเล็กๆขึ้น บนทางเท้าหรือไหล่ทางริมถนนสินค้าที่

ขายก็จะเป็นของใช้ในชีวิตประจำวัน เครื่องอุปโภคบริโภค เสื้อผ้า อาหารสำเร็จรูป เป็นต้น การที่ประชาชนได้หันมาประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย เพราะว่าการค้าขายดังกล่าวส่งผลใช้เงินลงทุนน้อย ไม่ต้องเสียค่าเช่าร้านไม่ต้องเสียภาษีให้รัฐ ประชาชนนิยมมาซื้อของเพราะมีความสะดวกในการซื้อขาย และสินค้าก็มีราคาถูกและบางครั้งก็มีรสชาติที่อร่อย ทำให้มีลูกค้าอุดหนุนมากขึ้น จึงทำให้มีจำนวนผู้ค้าเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในชุมชนเมือง หาบเร่แผงลอยได้ก่อให้เกิดปัญหามากมาย เพราะการเพิ่มปริมาณของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย พื้นที่การทำงานมากิจและความต้องการของประชาชนในกรุงเทพมหานครก็ตอบสนองอย่างรวดเร็ว แต่พื้นที่การทำมาหากิจถูกจำกัดผู้ค้า หาบเร่แผงลอยจึงได้เข้าครอบครองพื้นที่บนทางเท้าและถนนสาธารณะ ในบริเวณที่มีประชาชนสัญจรไปมา มาก โดยคำนึงถึงแต่ผลประโยชน์ทางการค้าของตนเองเป็นสำคัญ นอกจากนี้การตอบสนองของประชาชนที่มีความสะดวกในการซื้อขายก็เริ่มมากขึ้น จึงมีผู้ค้ามากขึ้นตามลำดับ ก่อให้เกิดปัญหาการกีดขวางทางสัญจรของประชาชนและเกิดความสับสนต่อระบบการสัญจรทั้งบนทางเท้าและถนนสาธารณะ เป็นผลเสียต่อระบบการคมนาคมขนส่งของชุมชนเมือง ยังผลให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจและปัญหาความไม่ปลอดภัยต่อชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งปัญหาที่ตามมาทั้งหมดล้วนเกิดจากความเห็นแก่ตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยทั้งสิ้น หากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมีจิตสำนึกของความเป็นคนไทย ที่ปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง อยากเห็นความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองแล้ว นโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่แผงลอยของกรุงเทพมหานคร คงไม่เกิดขึ้นแน่ นอกจากนี้การเพิ่มจำนวนของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย ที่เพิ่มมากขึ้นก็เกิดมาจากการเห็นผู้อื่นทำได้ ฉันทก็ทำได้บ้างดังนั้นจำนวนผู้ค้าหาบเร่แผงลอย จึงเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง ซึ่งสิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความเห็นแก่ตัวและความไม่เคารพกฎหมายของคนไทย

3.1.1.2.2 ความเห็นแก่ตัวของเจ้าของอาคารตีกรามบ้านช่องที่นำทางเท้าเป็นที่ทำมาหากิน

นอกจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยแล้วบรรดาเจ้าของอาคารตีกรามบ้านช่องซึ่งแต่เดิมก็ทำธุรกิจค้าขายภายในอาคารของตนเอง แต่เนื่องจากเมื่อมีผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมากขึ้น และผู้ค้าหาบเร่แผงลอยได้มาใช้พื้นที่หน้าร้านวางสินค้าค้าขายของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย ส่งผลต่อธุรกิจของตนเองที่ถูกบดบังหน้าร้าน หรือสร้างความลำบากแก่ผู้ที่เข้ามาซื้อสินค้าหรืออาหารของตนเอง ดังนั้นจึงอาศัยความได้เปรียบในการเป็นเจ้าของหน้าร้าน ขายพื้นที่หน้าร้านของตนเองออกมาเกินขอบเขตพื้นที่ของตนและรुकล้าเข้ามาในพื้นที่ทางเท้า หรือบางรายก็เก็บเงินค่าเช่าพื้นที่ตั้งวางของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่ทางเท้าซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะซึ่งถือว่ามาใช้พื้นที่หน้าร้านของตน ส่งผลให้พื้นที่ทางเท้าซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะใช้สำหรับการสัญจร ได้กลายเป็นพื้นที่ในการประกอบธุรกิจ ของคนสองกลุ่มไปโดยปริยาย กล่าวคือ กลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอย และกลุ่มเจ้าของอาคารร้านค้าที่ประกอบธุรกิจ

นอกจากนี้ในบางรายได้ทำถาวรวัตถุต่อยื่นออกมาจากร้านค้าหรืออาคารของตน รุกล้ำพื้นที่สาธารณะ เพื่อประกาศความเป็นเจ้าของในพื้นที่สาธารณะดังกล่าว ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่เพิ่มมากขึ้น จนกลายเป็นปัญหากระทบกระทั่งกันระหว่างเจ้าหน้าที่เทศกิจของกรุงเทพมหานครกับกลุ่มเจ้าของอาคารร้านค้าที่เห็นแก่ตัวที่รุกล้ำพื้นที่สาธารณะ และที่สำคัญที่สุดก็คือ การเห็นอาคารร้านค้าเพื่อบ้านทำได้ตนเองก็ทำบ้าง ซึ่งส่งผลให้เกิดการรุกล้ำที่สาธารณะตลอดแนว ลักษณะการกระทำดังกล่าวนี้ มีให้เห็นในแทบทุกถนนทุกทางเท้าของกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจสูง เช่น ถนนเยาวราช ถนนเจริญกรุง ถนนสีลม ย่านประตูน้ำ ย่านประทุมวัน ถนนวรจักร ย่านคลองโอ่งอ่าง และสะพานควาย เป็นต้น อีกทั้งขยายพื้นที่ลักษณะดังกล่าวออกไปยังพื้นที่รอบนอกกรุงเทพมหานครอีกด้วย เช่น เขตจตุจักร เขตดอนเมือง เขตมีนบุรี เขตบางกะปิ เขตสะพานสูง และเกือบทุกเขตของกรุงเทพมหานคร ซึ่งปัญหานี้ เกิดจากความเห็นแก่ตัวของเจ้าของอาคารที่มีทางเท้าติดริมถนนทั้งสิ้น รวมถึงพฤติกรรมที่เห็นการกระทำความผิดเป็นเรื่องที่ต้องทำเพราะคนอื่นก็ทำ เราก็ต้องทำเหมือนกัน ส่งผลให้เกิดทัศนียภาพที่ไม่น่าดูไม่เหมาะสม และเป็นการศึกษาการเข้าปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดภัยพิบัติต่างๆ เช่น อัคคีภัย เป็นต้น

3.1.1.2.3 เจ้าหน้าที่ของรัฐเอื้อประโยชน์/รับประโยชน์ จนกลายเป็นปัญหาเรื้อรังของกรุงเทพมหานคร

ปัญหาดังกล่าวข้างต้น จะไม่เกิดขึ้นเลยหากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการอย่างตรงไปตรงมายึดถือกฎหมายบ้านเมืองเป็นสำคัญ ลงโทษผู้กระทำผิดรวมทั้งทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าวให้ประชาชนทราบตั้งแต่แรกเริ่ม แต่จากการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งเจ้าหน้าที่เทศกิจและผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด ละเลย เพิกเฉยกับการละเมิดสิทธิบนทางเท้าส่งผลให้การขยายขอบเขตของหาบเร่-แผงลอยที่กว้างขวางออกไปมากจนเกินกว่าจะเหยียบเหยียบให้เข้าสู่ระบบที่ถูกต้องได้ อีกทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐก็เห็นว่าการเอื้อประโยชน์แก่ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเป็นเรื่องเล็กน้อย ทั้งนี้เนื่องจากขาดผู้ร้องเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่เป็นเจ้าของอาคารร้านค้าที่เป็นผู้กระทำผิดและละเมิดทางเท้า ซึ่งคนกลุ่มนี้ จะมีความใกล้ชิดและเป็นผู้เริ่มกับกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐอีกทั้งการได้เรียกรับผลประโยชน์ก็เป็นช่องทางที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถดำเนินการได้โดยตรงด้วยตนเอง ส่วนการเอื้อผลประโยชน์สามารถนั้น สามารถทำได้ในเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับล่างจนถึงเอื้อผลประโยชน์ในระดับนโยบาย

3.1.1.2.4 การเกิดขึ้นของกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์จากทางเท้า

จากความเห็นแก่ตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่เพิ่มมากขึ้น ประกอบกับเจ้าของอาคารร้านค้าต่างๆ ก็กลายสภาพมาเป็นผู้เข้าร่วมในกระบวนการรุกล้ำทางเท้าอีกประเภทหนึ่ง

และเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลย เพิกเฉยกับการละเมิดสิทธิประโยชน์ของประชาชนผู้ใช้ทางเท้า ทำให้กลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ที่ใช้การกระทำความผิดทางกฎหมายอีกรูปแบบหนึ่งเข้ามาหาประโยชน์บนทางเท้ากล่าวคือ การเข้ามาของการ เก็บค่าคุ้มครอง การให้เช่าพื้นที่ทางเท้า ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะ หากผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย ต้องการพื้นที่ทำมาหากินในทำเลที่ดี ในทำเลที่มีสัญจรไปมา มากส่งผลกระทบต่อกิจการค้าขายของเขา ก็จะต้องยอมเสียเงินค่าเช่า/ใช้พื้นที่สาธารณะบนทางเท้า หากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยไม่ยินยอมจ่ายค่าเช่าใช้พื้นที่ก็จะไม่สามารถมาค้าขายบนพื้นที่เหล่านั้นได้ นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินงานในรูปแบบอื่นๆอีก เช่นการเช่าอุปกรณ์ค้าขายในพื้นที่สาธารณะ การเช่าโต๊ะ เก้าอี้แผงที่ตั้งสินค้า เป็นต้น ซึ่งหากไม่ยอมจ่ายเงินก็จะถูกขู่เชิญ บังคับ หรือทำลายทรัพย์สินของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยขึ้น ซึ่งบางรายก็เป็นคดีความเกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครอยู่เสมอกลุ่มอิทธิพลเหล่านี้ จะมักจะเชื่อมโยงไปถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องซึ่งจะรู้ข้อมูลกฎหมายระเบียบข้อบังคับ รวมทั้งกฎระเบียบต่างๆ เกี่ยวกับการใช้พื้นที่เป็นอย่างดี กลุ่มอิทธิพลและกลุ่มแสวงหาผลประโยชน์เหล่านี้ บางราย บางพื้นที่ จะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นบุคคลในเครื่องแบบที่ดำเนินธุรกิจผิดกฎหมาย ซึ่งจะมีเครือข่ายเชื่อมโยงกันอย่างเหนียวแน่นในเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับ ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การดำเนินการแก้ไขปัญหาหาบเร่แผงลอย จนทำให้เกิดการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่แผงลอยขึ้นดังกล่าว

3.1.1.2.4 การละเว้นการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

จากจุดเริ่มต้นเล็กๆ ที่เป็นไปตามสภาพสังคมในสมัยนั้น ส่งผลให้เกิดปัญหาที่ซ้ำซากและเรื้อรังมานาน ซึ่งปรากฏการณ์นี้ เป็นผลมาจากการละเว้นการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ใช้กฎหมายบังคับอย่างจริงจังและเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการละเมิดสิทธิประโยชน์ของประชาชนผู้ใช้ทางเท้าดังกล่าวด้วย ซึ่งปัญหานี้ มีรากฐานมาจาก “การฉ้อราษฎร์-บังหลวง” หรือที่เรียกอย่างทันสมัยว่า “คอร์รัปชั่น” ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาหาบเร่-แผงลอย การละเว้นการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่เริ่มมาจาก 2 ปัจจัย กล่าวคือ ปัจจัยดึงดูด (Pull Factor) และ ปัจจัยผลักดัน (Push Factor) ในการเข้ากระบวนการของผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย โดยปัจจัยดึงดูดก็คือ การที่ประชาชนหรือผู้ซื้อมีความต้องการสินค้า และความสะดวกในการซื้อ อีกทั้งการลงทุนในการประกอบกิจการหาบเร่-แผงลอยใช้เงินไม่มาก ไม่ต้องเสียค่าเช่าร้านและสถานที่หรือหากต้องเสียก็ไม่มาก และการเลิกก็สามารถทำได้ง่าย ส่วนปัจจัยผลักดัน คือ การผู้ค้าแผงลอยเป็นบุคคลที่ด้อยโอกาสความยากไร้ในอาชีพ การเข้ามาสู่กรุงเทพมหานครแล้วไม่สามารถทำงาน จึงต้องสร้างงานขึ้นมาเพื่อหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว สิ่งต่างๆเหล่านี้เป็นจุดเริ่มของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกิดความสงสารคนยากคนจน ละเลยการปฏิบัติตามกฎระเบียบของบ้านเมือง เอาหูไปนาเอาตาไปไร่ ขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง จึงทำให้กลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอย ย่ำแย่และเข้าสู่กระบวนการละเมิดสิทธิประโยชน์ของประชาชนผู้ใช้ทางเท้ามากขึ้นจนกลายเป็นปัญหาในที่สุดนอกจากนี้ ยังมีกลุ่มอาคารร้านค้าที่ละเมิด

การละเมิดสิทธิประโยชน์ของประชาชนผู้ใช้ทางเท้าโดยการก่อสร้างอาคาร ต่อเติมรุกล้ำพื้นที่ทางเท้า แต่เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของรัฐมีน้อย การตรวจตราไม่รอบคอบส่งผลให้เกิดการก่อสร้างรุกล้ำทางเท้า เป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกิดแย่งกันกระทำความผิดจนเป็นปัญหาที่ยากต่อการแก้ไข และเมื่อปัญหา แก้ไขได้ยาก ก็มีกลุ่มอิทธิพลและผลประโยชน์เข้ามาจัดระเบียบเรียกรับประโยชน์โดยรวมกับ เจ้าหน้าที่ของรัฐแทนที่การดำเนินงานตามกฎหมายอย่างจริงจังกล่าวโดยสรุป ในประเด็น การละเว้น การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ใช้กฎหมายอย่างจริงจังนี้เป็นเหตุให้ต้องมีการดำเนินงานตามนโยบาย การจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่แผงลอย หากเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามหน้าที่อย่างชัดเจนถูกต้องและ ต่อเนื่องแล้ว ปัญหานี้ จะไม่เกิดขึ้นเลย

3.1.1.2.5 กฎหมายเทศกิจไม่ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิประเทศและ บตลงโทษน้อย

ในการบังคับใช้กฎหมายของเทศกิจ พบว่า กฎหมายเทศกิจในปัจจุบันไม่ทันสมัยต่อ รูปแบบการค้าของหาบเร่แผงลอยที่เปลี่ยนแปลงไปของสภาพภูมิประเทศและพื้นที่ของ กรุงเทพมหานครการพัฒนากรุงเทพมหานคร ในเรื่องทางเท้าและการจัดระเบียบบนทางเท้า ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก แต่กฎหมายที่ใช้บังคับก็ยังคงเป็นรูปแบบเดิมๆ ยังไม่มีการแก้ไขให้เหมาะสม กับการละเมิดสิทธิของประชาชนผู้ใช้ทางเท้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของเจ้าของอาคารที่ต่อเติม ขยายพื้นที่ของอาคารออกมารุกล้ำเขตทางเท้า ละเมิดสิทธิของประชาชนผู้ใช้ทางเท้า เป็นอย่างยิ่ง บตลงโทษก็น้อยเป็นเพียงการเปรียบเทียบปรับ อีกทั้งอัตราการเปรียบเทียบปรับก็ไม่มาก เจ้าของ อาคารสามารถจ่ายค่าปรับได้อย่างสบายไม่เดือดร้อน และหากเจ้าของอาคารจ่ายค่าปรับหากจ่าย ให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐเอง กลุ่มบุคคลกลุ่มนี้ ก็จะสามารถละเมิดสิทธิการใช้ทางเท้าของประชาชนได้ อย่างสบายเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น ซึ่งเรื่องนี้ กรุงเทพมหานครจะต้องแก้ไขกฎหมายและระเบียบ ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องสภาพความเป็นจริงของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร และควรจะต้องกำหนดมาตรการการใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่ โดยแบ่งความรับผิดชอบ ของเจ้าหน้าที่ออกเป็น Zone และมีระยะเวลาการปฏิบัติในแต่ละ Zone เพื่อป้องกันการทุจริตของ เจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย สำหรับการกำหนดบตลงโทษกรณีละเมิดสิทธิของประชาชนที่ใช้ทางเท้า เนื่องจาก เป็นการละเมิดสิทธิของประชาชนผู้ใช้ทางเท้า ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีจำนวนมาก ดังนั้น จึงควรมี บตลงโทษที่หนักและรุนแรง ไม่เพียงแต่ค่าปรับเท่านั้น แต่ควรมีโทษทางอาญา เพื่อการแก้ไขปัญหาที่เป็นรูปธรรม และหากมีผู้เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิของประชาชนผู้ใช้ทางเท้าเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่ว่าในกรณีใดก็ตาม การได้รับโทษจะต้องรุนแรงกว่าผู้ทำละเมิดที่เป็นประชาชนทั่วไปไม่น้อยกว่า 2 เท่าจึงจะแก้ปัญหานี้ได้ (พล.ต.ต.วิชัย สังข์ประไพ , 6-10)

ผู้วิจัยพบว่าปัญหาการจัดระเบียบหีบห่อแม่พิมพ์ของกรุงเทพมหานครสามารถนำมาวิเคราะห์ปัจจัยเพื่อหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นได้ โดยนำมาวิเคราะห์เพื่อสร้างทัศนคติที่มีต่อเรื่องและประเด็นศึกษา และนำภาษาทางศิลปะมาใช้เพื่อสื่อสารเพื่อให้ผู้ชมได้รับรู้ถึงประเด็นและเนื้อหาของผลงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบหีบห่อแม่พิมพ์ ผ่านปัจจัยและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นกับการจัดระเบียบหีบห่อแม่พิมพ์ของกรุงเทพมหานคร อีกทั้งผู้วิจัยได้ใช้ลักษณะสำคัญของวิถีชีวิตที่บ่งบอกถึงตัวตน (Identity) ของการค้าหีบห่อแม่พิมพ์มาใช้เป็นสื่อเพื่อสร้างสรรค์ผลงาน รวมไปถึงวัตถุ สิ่งของและเครื่องมือประกอบอาชีพหีบห่อแม่พิมพ์ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่แสดงออกถึงตัวตนและภาพลักษณ์ของการประกอบอาชีพหีบห่อแม่พิมพ์ ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้วัตถุ สิ่งของและเครื่องมือประกอบอาชีพเหล่านี้เป็นสื่อ และวัสดุในการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อสร้างประสบการณ์ร่วมของผู้ชมให้รับรู้ถึงบริบททางการค้าของหีบห่อแม่พิมพ์บนพื้นที่สาธารณะ

3.1.1.3 ปัญหาและข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากหีบห่อแม่พิมพ์

หีบห่อแม่พิมพ์เป็นปัญหาที่เรื้อรังมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สร้างความเดือนร้อนรำคาญให้กับผู้ที่สัญจรไปมาและประชาชนที่พักอาศัยในละแวกนั้น เป็นที่มาของปัญหาการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานคร บดบังและทำลายทัศนียภาพของเมือง บางพื้นที่ที่ประชาชนที่ต้องสัญจรไปมาบนทางเดินเท้าเหลือพื้นที่ให้สัญจรได้น้อย ก่อให้เกิดอันตรายและสร้างความเดือดร้อน ในบางพื้นที่เกิดความขัดแย้งจนกระทั่งบานปลายกลายเป็นการใช้ความรุนแรง และหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างเจ้าพนักงานเทศกิจก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้หมดไปได้อย่างสิ้นเชิง

ผู้วิจัยพบว่าปัญหาและข้อขัดแย้งทางสังคมในเรื่องจากการจัดระเบียบหีบห่อแม่พิมพ์นั้น เป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดจากการประกอบอาชีพบนพื้นที่สาธารณะเป็นปัญหาที่ทุกฝ่ายได้รับผลกระทบ และอาจก่อให้เกิดความรุนแรงในกายภาคหน้า ผู้วิจัยมีความสนใจในปัญหาดังกล่าว โดยนำวิธีการและภาษาทางศิลปะมาใช้เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการจัดระเบียบหีบห่อแม่พิมพ์ผ่านผลงานศิลปะเพื่อเชื่อมโยงผู้ชมผลงานศิลปะกับเนื้อหาของผลงาน ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัญหาและข้อขัดแย้งทางสังคมที่เกิดขึ้น รวมไปถึงมุมมองของพ่อค้าแม่ค้าหีบห่อแม่พิมพ์ที่มีต่อนโยบายการจัดระเบียบหีบห่อแม่พิมพ์ของกรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 22

ภาพเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างพ่อค้าแม่ค้ากับเจ้าหน้าที่เทศกิจ
: ที่มา ตึก 'แม่ค้า-เทศกิจ' คว่ำมิดไลฟ์พันกันตึกเดียวริมถนน งานนี้มีเลือดอาบ
Khaosod Online , เข้าถึงเมื่อ 26 ตุลาคม 2564 ,
เข้าถึงจาก https://www.khaosod.co.th/special-stories/news_553231

ภาพที่ 23

ภาพข่าวเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างพ่อค้าแม่ค้ากับเจ้าหน้าที่เทศกิจ
: ที่มา กทม. ชี้แจง ไม่ได้ทำเกินกว่าเหตุ เทศกิจปะทะผู้ค้าหาบเร่สีลม
ข่าวออนไลน์ 7HD , เข้าถึงเมื่อ 28 มกราคม 2566 ,
เข้าถึงจาก <https://www.ch7.com/sports/618867>

ภาพที่ 24 ภาพพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยเรียกร้องเปิดโอกาสในการมีพื้นที่เพื่อค้าขาย : ที่มา ผู้ค้าหาบเร่ แผงลอย เรียกร้องเปิดโอกาสมีพื้นที่ค้าขายตามนโยบายรัฐ , ประชาไท , เข้าถึงเมื่อ 17 ตุลาคม 2565 , เข้าถึงจาก <https://prachatai.com/journal/2020/09/89478>

ภาพที่ 25 ภาพการเรียกร้องให้ทบทวนนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย : ที่มา เครือข่ายหาบเร่ บุกทำเนียบฯ ร้องนายกฯ ทบทวนนโยบาย “คืนทางเท้าให้กับประชาชน” , Workpoint toda , เข้าถึงเมื่อ 28 มกราคม 2566 , เข้าถึงจาก <https://shorturl.asia/G2D4f>

3.2 ช่วงการทำวิทยานิพนธ์

จากการรวบรวมและสรุปข้อมูลศึกษา ผู้วิจัยพบว่าเรื่องและสาระสำคัญที่ต้องการจะนำเสนอ คือ ปัญหาและข้อขัดแย้งทางสังคมในเรื่องการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตควบคู่กับการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยที่มีการปรับเปลี่ยนวิถีของการค้าให้สอดคล้องกับปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ สะท้อนปัญหาการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของ กรุงเทพมหานคร โดยแยกออกเป็นประเด็นที่สำคัญในการสร้างสรรค์ผลงาน 3 ประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1. ปัญหาและผลกระทบจากการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย

ปัจจุบันปัญหาและผลกระทบจากการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยเป็นปัญหาสาธารณสุข สร้างความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยให้กับกรุงเทพมหานคร อีกทั้งยังสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้ใช้ทางเท้าสาธารณะ และยังก่อให้เกิดปัญหาหลายอย่างตามมาจากการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย

ประเด็น : ปัญหาและผลกระทบจากการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยนำเสนอสถานะปัจจุบันของหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานคร และแสดงให้เห็นถึงปัญหาการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของทางกรุงเทพมหานครที่ต้องการจัดระเบียบความเรียบร้อยของเมือง แต่ไม่มอบทางเลือกให้กับกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย ระเบียบนโยบายที่จัดตั้งขึ้นมานั้นจึงส่งผลกระทบต่อทางพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยเป็นอย่างมาก

ประเด็นที่ 2 การปรับตัวของพ่อค้าแม่ค้าภายใต้นโยบายจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

การปรับตัวต่อนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย เป็นสิ่งที่พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยได้มีการปรับเปลี่ยนลักษณะรูปแบบของการประกอบอาชีพไปจากเดิม ทั้งนี้ทั้งนั้นก็เนื่องเพราะว่าเพื่อที่จะได้มีพื้นที่และโอกาสในการประกอบอาชีพ

ประเด็น : การปรับตัวของพ่อค้าแม่ค้าภายใต้นโยบายจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยนำเสนอเอกลักษณ์เฉพาะที่แสดงออกถึงความเป็นตัวตนของอาชีพผ่านนวัตกรรมสิ่งของที่เกิดจากความพยายามที่จะแก้ปัญหาของปัจจัยต่างๆที่ส่งผลต่อกิจกรรมและรูปแบบการค้า โดยมีการดัดแปลงประยุกต์การใช้งานของวัสดุสิ่งของ จนกลายเป็นนวัตกรรมที่บ่งบอกถึงวิถีชีวิตของหาบเร่แผงลอย

ประเด็นที่ 3 หาบเร่แผงลอยกับการสร้างอัตลักษณ์ใหม่

ในอนาคตการสร้างสมดุลให้กับการแก้ไขปัญหหาบเร่แผงลอยจึงจะต้องมองในมุมมองหลายด้านที่เกี่ยวกับหาบเร่แผงลอย ทั้งในมุมมองของพ่อค้าแม่ค้า การเข้าถึงแหล่งอาหารที่มีราคาย่อมเยาของกลุ่มคนรายได้น้อย ในขณะที่กรุงเทพมหานครก็ยังคงต้องมองเรื่องความสะอาด และความปลอดภัย

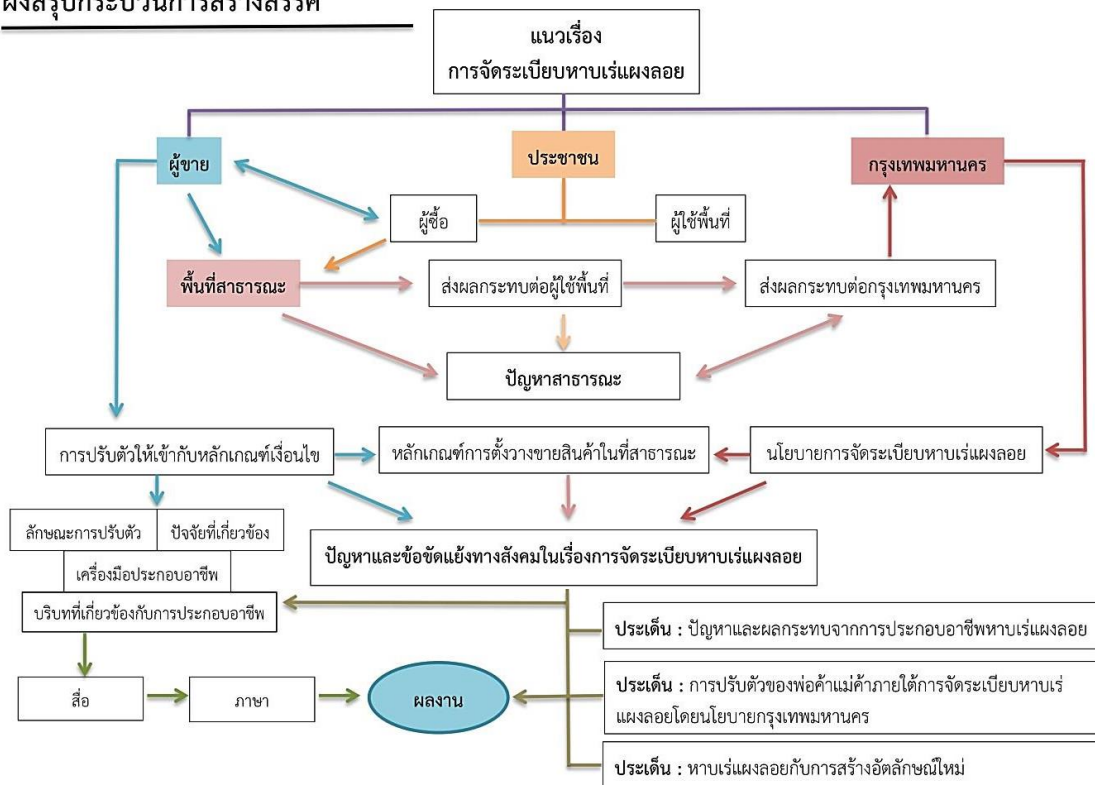
ของประชาชนผู้ใช้ทางเท้า อีกทั้งยังต้องมองในด้านการเพิ่มโอกาสทางด้านเศรษฐกิจอีก แต่อีกมุมหนึ่งก็ต้องไม่ลืมกลุ่มประชาชนทั่วไปที่ใช้ทางเท้าด้วย เพราะการนำหาบเร่แผงลอยออกไปจากกรุงเทพมหานครนั้นกระทบต่อผู้คนจำนวนมาก

ประเด็น : หาบเร่แผงลอยกับการสร้างอัตลักษณ์ใหม่ นำเสนอมุมมองและทัศนคติที่มีต่อการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยหลายภาคส่วน เช่น พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย ประชาชนผู้ใช้ทางเดินเท้า กรุงเทพมหานคร และประชาชนผู้ที่อาศัยบริเวณละแวกนั้น เกิดการแลกเปลี่ยนมุมมองและสร้างทัศนคติแบบใหม่ของแต่ละฝ่าย เพื่อชี้ให้เห็นว่าอาชีพหาบเร่แผงลอยนั้นสามารถที่จะอยู่ร่วมบนพื้นที่สาธารณะได้ โดยต้องมีการหาพื้นที่ว่างที่เหมาะสมต่อการค้าขาย หรือทำการจัดระเบียบพื้นที่เดิมอย่างจริงจังและเข้มงวดในเรื่องข้อระเบียบที่ต้องปฏิบัติตาม

ผลงาน	ประเด็นทางสังคม	ประเด็นทางศิลปะ	เป้าหมายในการสื่อสารทางศิลปะ
ชั้นที่ 1	ปัญหาและข้อขัดแย้งทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย รุกล้ำและกีดขวางทางเท้าสาธารณะ เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อผู้คนในเมืองและส่งผลกระทบต่อความเรียบร้อยของเมือง	การใช้วัตถุ สิ่งของ ที่แสดงถึงการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย เป็นสิ่งที่พ่อค้าแม่ค้านำมาใช้เพื่อครอบครอง และเปลี่ยนบริบทของพื้นที่สาธารณะให้กลายเป็นพื้นที่การค้า	วิพากษ์นโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของทางกรุงเทพมหานครที่บังคับใช้เพื่อสร้างระเบียบให้กับกลุ่มพ่อค้าแม่ค้า แต่ก็ยังเกิดช่องว่างของนโยบายการจัดระเบียบ และนำเสนอถึงปัญหาสาธารณะที่เกิดขึ้นจากหาบเร่แผงลอยในปัจจุบัน
ชั้นที่ 2	การจัดระเบียบทางเท้าและพื้นที่สาธารณะเพื่อปรับทัศนียภาพความเรียบร้อยของเมือง ทำให้พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย จำเป็นจะต้องปรับตัวดิ้นรน หรือหาโอกาสและพื้นที่ในการค้าขาย	นโยบายหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยส่งผลทำให้พ่อค้าแม่ค้าปรับเปลี่ยนรูปแบบการค้าหรือปรับเปลี่ยนวิถีให้ตรงต่อนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ซึ่งถูกแสดงออกผ่านนวัตกรรมสิ่งของที่ใช้ประกอบอาชีพ	วิธีการปรับตัวของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยที่ต้องให้ตรงต่อระเบียบข้อบังคับ ที่เป็นข้อบังคับของการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย
ชั้นที่ 3	ปัญหาการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยนำไปสู่ความขัดแย้งทางความคิดเกี่ยวกับการใช้พื้นที่สาธารณะของผู้คนภายในเมือง การเห็นต่างกันทางความคิด นำไปสู่การหาทางออกและหาความเป็นไปได้ ในเรื่องพื้นที่ประกอบอาชีพ	การจัดระเบียบควบคุมโดยการใช้นโยบายข้อบังคับทำให้เกิดการจัดระเบียบแต่ไม่สมบูรณ์เป็นเพราะว่าผู้คนในเมืองยังคงต้องการหาบเร่แผงลอย และเมืองต้องหาความเป็นไปได้ในการหาพื้นที่ที่สามารถรุ่มร่ามร่วมกันได้ แต่จะต้องอยู่ในระเบียบข้อบังคับอย่างเข้มงวด	นำเสนอมุมมองและทัศนคติของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาหาบเร่แผงลอยบนพื้นที่สาธารณะ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการทบทวนถึงนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยที่ทางกรุงเทพมหานครได้ประกาศออกมา

ภาพที่ 26 ภาพตารางอธิบายทิศทางการสร้างประเด็นทางศิลปะและเป้าหมายทางศิลปะ
ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

ผังสรุปกระบวนการสร้างสรรค์

ภาพที่ 27

ภาพผังสรุปกระบวนการสร้างสรรค์
ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

3.2.1 แนวทางการสร้างแบบร่างผลงานชิ้นที่ 1

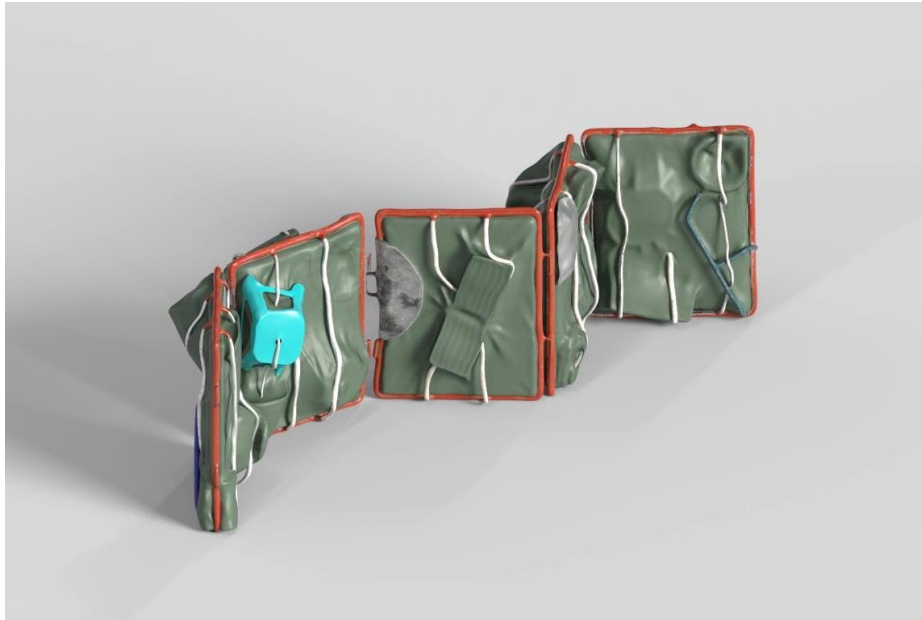
การดำเนินงานสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 1 ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางสร้างสรรค์ของผลงานโดยมีประเด็น คือ “ปัญหาและผลกระทบจากการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย” จากประเด็นข้างต้นนโยบายจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยถูกนำมาใช้เพื่อสร้างระเบียบให้แก่พ่อค้าแม่ค้า รวมไปถึงผู้ใช้พื้นที่สาธารณะ อีกทั้งยังสร้างความสบายใจให้กับผู้ที่อาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าว ที่ผ่านมาจากกรุงเทพมหานครได้มีการปรับเปลี่ยนแก้ไขข้อระเบียบเรื่อยมา แต่ปัญหาเหล่านี้ก็ยังคงเกิดขึ้น และเป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยาก อาจเป็นเพราะระเบียบนโยบายที่ได้จัดตั้งขึ้นมานั้นเป็นเพียงมุมมองของทางกรุงเทพมหานครเพียงฝ่ายเดียว ระเบียบนโยบายที่จัดตั้งขึ้นมาจึงส่งผลกระทบโดยตรงกับทางพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยเป็นอย่างมาก พ่อค้าแม่ค้าบางส่วนมีการพยายามฝืนต่อระเบียบนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย อีกทั้งยังยอมกระทำความผิดเพื่อที่จะได้ทำการค้าขาย “โดนจับก็จ่ายค่าปรับ จ่ายแล้วก็กลับมาขายกระทำความผิดในเรื่องเดิม” นอกจากนี้ยังมีกลุ่มผู้มีอิทธิพลและกลุ่มผู้แสวงหาผลประโยชน์หรือกลุ่มของเจ้าพนักงานรัฐที่เรียกเก็บค่าคุ้มครองในการใช้พื้นที่ในรูปแบบของ

การจ่ายส่วยอีกด้วย ปัญหาหาบเร่แผงลอยจึงกลายเป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยากและเป็นปัญหาเรื้อรังมานานจนถึงปัจจุบันของกรุงเทพมหานคร

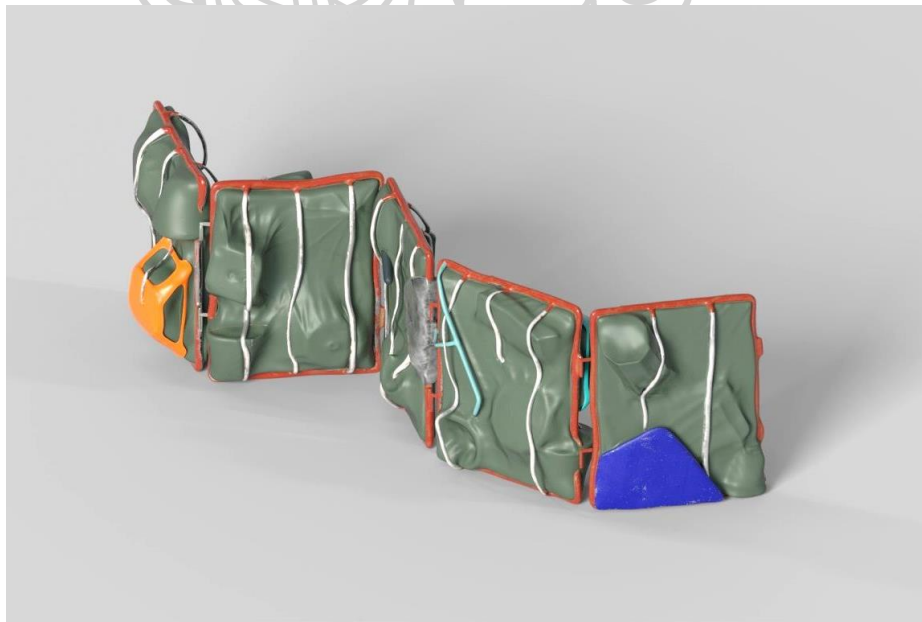
ผู้วิจัยได้เลือกใช้ข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนามและการศึกษาหาปัจจัยสาเหตุที่ทำให้การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของกรุงเทพมหานครเป็นปัญหาที่ยากต่อการแก้ไข โดยศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสังเกตปัญหาที่เกิดจากการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยบนพื้นที่สาธารณะเป็นหลัก และศึกษางานวิจัยการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติของ พรรณิฉัย นิติโรจน์ พบว่า ปัญหาอุปสรรคที่เป็นปัญหาใหญ่ที่ทำให้การนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรหรือสำเร็จแค่บางส่วน และบางพื้นที่เท่านั้น เนื่องจากนโยบายดังกล่าวไม่สอดคล้องกับ สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกันทั้งเรื่องของขนาด ความหนาแน่นของประชากร ที่ทำให้การจัดระเบียบดังกล่าวยากง่ายแตกต่างกัน ส่วนปัญหาในด้านอื่นๆ เช่น ความพอเพียงของทรัพยากรบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ ก็เนื่องจากสภาพของพื้นที่เขตที่แตกต่างกัน และเรื่องของประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งผู้ค้าผู้ซื้อและผู้ใช้ทางเท้า ในแต่ละเขตก็มีความต้องการแตกต่างกัน หากประชากรในพื้นที่เขตใดมีความหนาแน่นสูง ความต้องการซื้อสินค้าย่อมสูงขึ้นตามไปด้วย ทำให้ผู้ค้าต้องแย่งพื้นที่ค้ากันอย่างหนักทำให้การจัดระเบียบของเจ้าหน้าที่เทศกิจยากตามไปด้วย อีกทั้งการจัดระเบียบควบคุมหาบเร่แผงลอยโดยนโยบายของทางกรุงเทพมหานคร มีความไม่ชัดเจนของการแก้ไขปัญหาและความกำกวมของการบังคับใช้กฎหมาย เกิดการเอื้อประโยชน์และรับประโยชน์เป็นปัญหาที่ส่งผลต่อการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

กระบวนการทดลองผู้วิจัยได้ใช้ภาพแทนของวัตถุสิ่งของเครื่องมือประกอบอาชีพที่แสดงออกถึงการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย นำมาแสดงให้เห็นถึงการซ้อนทับกันของวัตถุและบริบทของความเป็นพื้นที่สาธารณะ การเปลี่ยนพื้นที่สาธารณะให้กลายเป็นพื้นที่ทางการค้าของหาบเร่แผงลอย โดยการใช้วัตถุสิ่งของเครื่องมือประกอบอาชีพยึดครองและจับจองพื้นที่สาธารณะเป็นของตนเอง นำเสนอผ่านรูปทรงของเครื่องมือประกอบอาชีพที่อยู่ภายใต้ระเบียบข้อบังคับโดยนโยบายกรุงเทพมหานคร แสดงให้เห็นถึงปัญหาหาบเร่แผงลอยกับพื้นที่สาธารณะ และสะท้อนปัญหาการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของทางกรุงเทพมหานคร

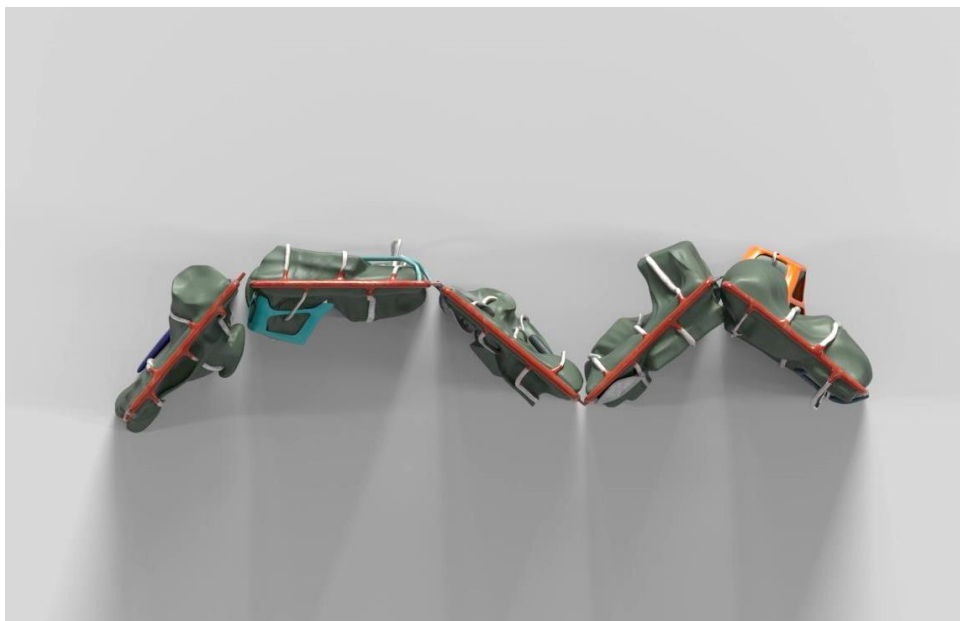
3.2.1.1 แบบร่างผลงานชิ้นที่ 1

ภาพที่ 28 ภาพแบบร่างผลงานชิ้นที่ 1
ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

ภาพที่ 29 ภาพแบบร่างผลงานชิ้นที่ 1.1
ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

ภาพที่ 30 ภาพแบบร่างผลงานชิ้นที่ 1.2

ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

3.2.2 แนวทางการสร้างแบบร่างผลงานชิ้นที่ 2

การดำเนินงานสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 2 ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางสร้างสรรค์ของผลงานโดยมีประเด็น คือ “การปรับตัวของพ่อค้าแม่ค้าภายใต้นโยบายจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย” เมื่อระเบียบนโยบายที่ทางกรุงเทพมหานครจัดตั้งขึ้นมาได้สร้างระเบียบและกฎเกณฑ์บางอย่างให้กับพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย เราจะเห็นได้ว่าพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยส่วนใหญ่มีการปรับตัวต่อข้อระเบียบนโยบาย อีกทั้งยังมีการปรับเปลี่ยนลักษณะรูปแบบของการประกอบอาชีพไปจากเดิม ทั้งนี้ทั้งนั้นก็เนื่องเพราะว่าเพื่อที่อยากจะได้มีโอกาสในการค้าขาย แต่ด้วยในการปรับเปลี่ยนลักษณะรูปแบบต่าง ๆ นั้นต้องใช้เงินทุนในการแก้ไขปัญหา ซึ่งหาบเร่แผงลอยเป็นการประกอบอาชีพของกลุ่มคนที่มีรายได้น้อยถึงปานกลาง จึงไม่สามารถซื้ออุปกรณ์สำเร็จรูปมาใช้ได้ เพราะมีราคาที่สูง เราจึงเห็นพ่อค้าแม่ค้ามีการปรับประยุกต์ลักษณะการใช้งานสิ่งของสำเร็จรูป โดยนำมาปรับเปลี่ยนหรือประดิษฐ์ใหม่ให้เข้ากับการใช้งานในรูปแบบที่ต้องการ สิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรมที่ทำออกมานั้นจึงมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ผู้วิจัยจึงสนใจลักษณะรูปแบบและวิธีการปรับตัวของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยที่มีการปรับเปลี่ยนวิถีของการค้าให้สอดคล้องกับระเบียบนโยบายที่ทางกรุงเทพมหานครได้กำหนดขึ้น

ผู้วิจัยได้เลือกใช้ข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนาม โดยสังเกตวิธีการปรับตัวของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยผ่านวัตถุสิ่งของที่อยู่ภายในร้านค้า ไม่ว่าจะเป็นการดัดแปลงสิ่งของสำเร็จรูปที่มีราคา

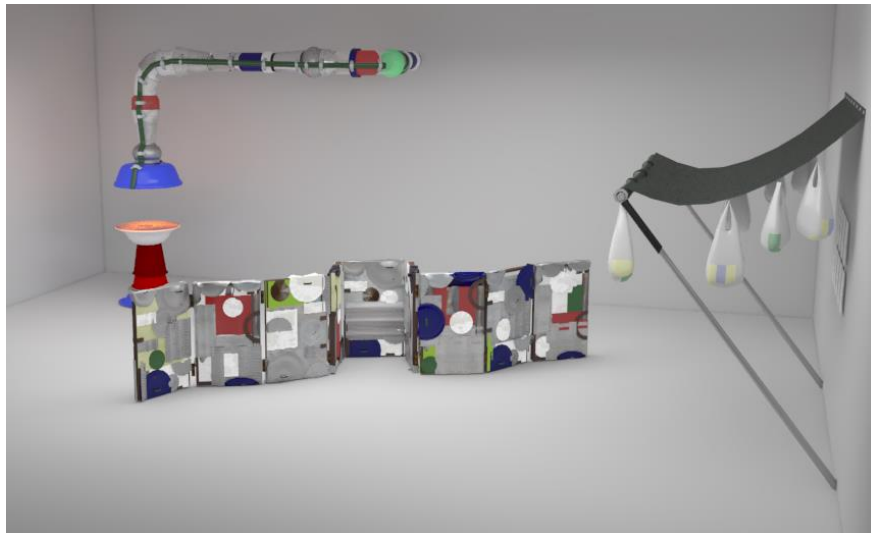
ไม่แพง โดยนำมาประกอบหรือสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการประกอบอาชีพขึ้นมาใหม่ หรือจะเป็นการประยุกต์วัตถุดิบของที่เหลือใช้นำมาประกอบสร้างหรือต่อเติมจากสิ่งเดิมที่มี เพื่อตอบสนองการใช้งานในรูปแบบใหม่ มีการออกแบบและประดิษฐ์เพื่อการใช้งานให้ตรงต่อความต้องการของพ่อค้าแม่ค้า อีกทั้งยังอำนวยความสะดวกต่อลูกค้า จนกลายเป็นนวัตกรรมที่สามารถบ่งบอกวิถีชีวิตและภูมิปัญญาของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย

กระบวนการทดลองผู้วิจัยได้เลือกนำเอาวัตถุดิบที่มีการใช้งานที่แตกต่างหลายสิ่งกันมาเปลี่ยนหรือทำลายการใช้งานโดยที่ไม่คำนึงถึงหน้าที่และรูปแบบการใช้งานเดิมของวัตถุดิบนั้น เพื่อสร้างสิ่งใหม่ขึ้นมาตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการใช้งาน นำเสนอโดยใช้วิธีการซ้อนทับกันของวัตถุดิบของที่มีความต่างกันของวัสดุแต่มีโครงสร้างทางกายภาพเหมือนกันโดยใช้กายภาพของตัววัตถุดิบเป็นหลักในการเรียงซ้อนกัน และการสร้างสรรค์ผลงานในส่วนที่ 2 ผู้วิจัยเลือกนำเอาวัตถุดิบที่ไม่สามารถใช้งานในลักษณะการใช้งานเดิมได้ซึ่งเคยผ่านการใช้งานและถูกทิ้ง นำกลับมาปรับเปลี่ยนและสร้างการใช้งานในรูปแบบใหม่ขึ้นมา โดยวิธีการต่างๆในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานข้าพเจ้าได้นำเอาวิธีการและภูมิปัญญาของช่างชาวบ้านที่มีเสน่ห์และเอกลักษณ์เฉพาะมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

ผู้วิจัยพบว่า วัตถุดิบของที่อยู่ภายในร้านค้าหาบเร่แผงลอย มักจะมีการดัดแปลงเปลี่ยนแปลงลักษณะการใช้งานไปเรื่อยๆตามภูมิปัญญาและเทคโนโลยีที่ตนเองมี สิ่งเหล่านี้เราสามารถมองเห็นถึงนวัตกรรมบ้านๆที่เกิดขึ้นจากการใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหาของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย ถึงแม้จะมีต้นทุนที่จำกัดแต่ก็ยังสามารถแก้ไขปัญหาและหาทางออกเพียงเพื่อที่จะได้มีโอกาสในการค้าขาย

3.2.2.1 แบบร่างผลงานชิ้นที่ 2

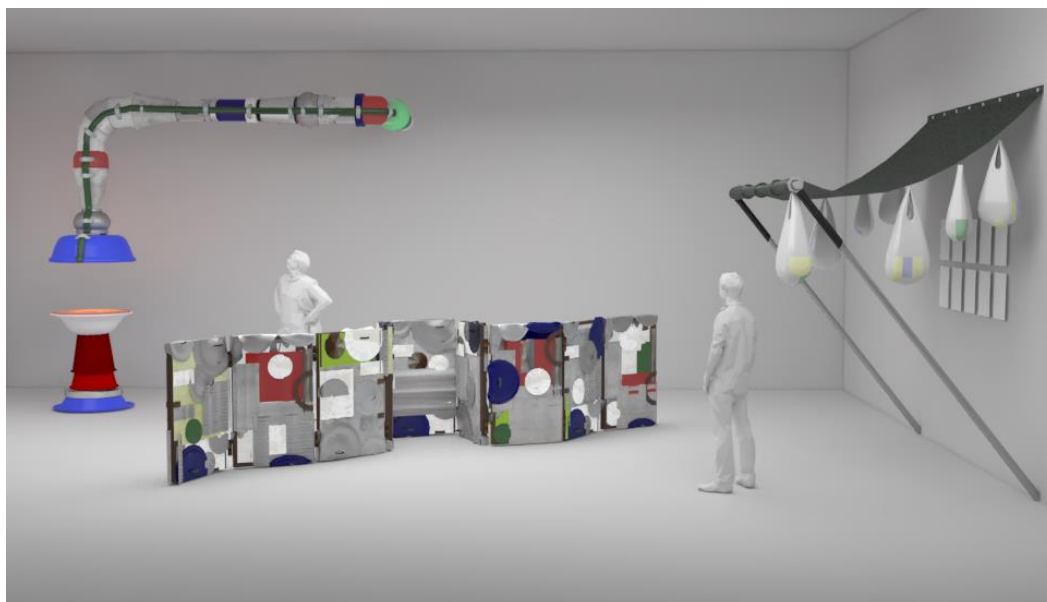
ภาพที่ 31

ภาพแบบร่างผลงานชิ้นที่ 2
ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

ภาพที่ 32

ภาพแบบร่างผลงานชิ้นที่ 2.1
ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

ภาพที่ 33 ภาพแบบร่างผลงานชิ้นที่ 2.2
ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

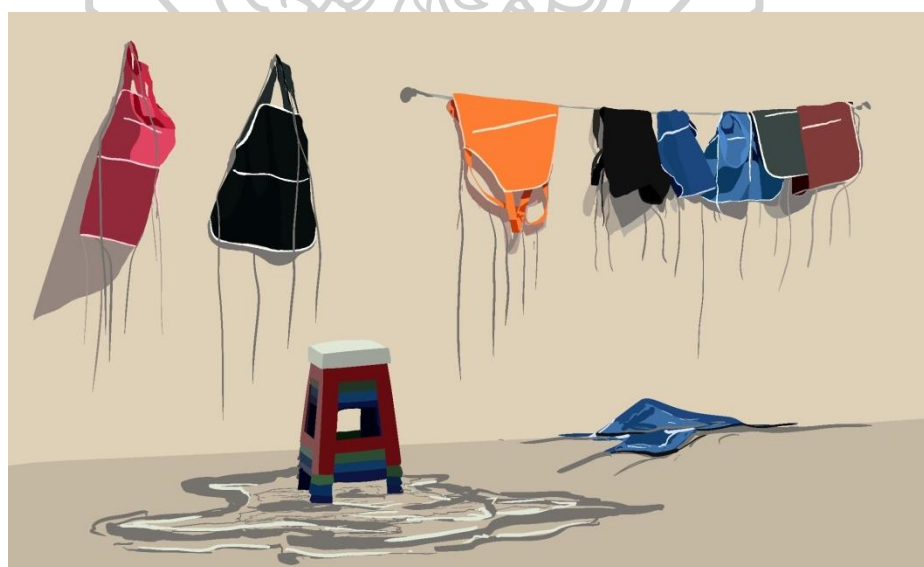
3.2.3 แนวทางการสร้างแบบร่างผลงานชิ้นที่ 3

การดำเนินงานสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 3 ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางสร้างสรรค์ของผลงานโดยมีประเด็น คือ “หาบเร่แผงลอยกับการสร้างอัตลักษณ์ใหม่” หาบเร่แผงลอยนั้นเป็นอาชีพค้าขายที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาอย่างยาวนาน เป็นวิถีชีวิตของคนไทยมาตั้งแต่อดีตก่อนที่จะมีนโยบายจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในปัจจุบันหาบเร่แผงลอยเป็นที่พึ่งของผู้ที่มีรายได้น้อยถึงปานกลางซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากในกรุงเทพมหานคร ทำหน้าที่หล่อเลี้ยงกลุ่มแรงงาน พนักงานออฟฟิศ และอีกมากมายในละแวกพื้นที่ การแก้ปัญหาหาบเร่แผงลอยโดยการห้ามไม่ให้มีหาบเร่แผงลอยในพื้นที่จึงอาจไม่ใช่หนทางในการแก้ปัญหา เพราะจะเป็นการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและตัดโอกาสในการทำมาหากินของผู้ด้อยโอกาสในสังคม ทางออกที่ดีจึงไม่ใช่การนำหาบเร่แผงลอยออกไปจากพื้นที่ แต่คือการหาวิธีการบริหารจัดการให้หาบเร่แผงลอยสามารถอยู่ร่วมกับพื้นที่ในเมืองได้ แต่ถ้าหากจะต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างจริงจัง โดยการห้ามไม่ให้มีหาบเร่แผงลอยในพื้นที่ คงต้องย้อนมองว่า กลุ่มแรงงานในพื้นที่ กลุ่มผู้มีรายได้น้อยในเมือง หรือกลุ่มคนที่ต้องการบริโภคสินค้าราคาถูกจะหาซื้อสินค้าและอาหารราคาถูกเหล่านี้ได้จากที่ไหน หรือถ้าหากมองในมุมมองของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย คงจะมีการตั้งคำถามถึงพื้นที่ใหม่จะเป็นเช่นไร มีลูกค้าหรือไม่

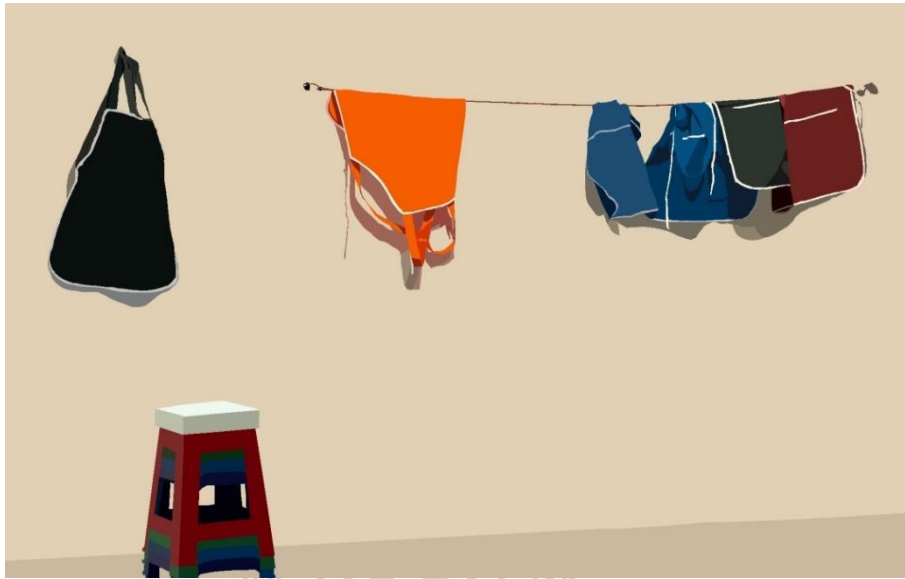
ผู้วิจัยได้เลือกใช้ข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนามสำรวจความคิดเห็นและข้อมูลในภาคเอกสารประกอบกับแนวคิดของ เจอร์เกน ฮาร์เบอร์มาส (Jürgen Habermas) โดยเจอร์เกน ฮาร์เบอร์มาส ได้ให้ความหมายคำว่า “พื้นที่สาธารณะ” ไว้ว่า เป็นพื้นที่ของสังคมที่เปิดกว้างให้ทุกคนได้เข้ามาร่วมกันสร้าง “ความคิดเห็นสาธารณะ” โดยพื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่ที่เชื่อมโยงระหว่างสังคมกับรัฐ เป็นพื้นที่ที่ผู้คนในสังคมนำมาช่วยกันทำหน้าที่วิพากษ์วิจารณ์และควบคุมการทำงานของอำนาจรัฐ และพื้นที่สาธารณะจะต้องมีลักษณะเด่น คือ การสนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมเกิดขึ้นโดยไม่มี การบังคับข่มขู่ ชักจูง คุกคาม หรือออกคำสั่ง

กระบวนการทดลองผู้วิจัยได้เลือกนำเอาวัตถุสิ่งของเครื่องมือประกอบอาชีพที่แสดงออกถึงการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยมาเป็นตัวแทน โดยใช้ข้อความที่แสดงออกถึงความเห็นต่างของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย โดยมีข้อความจากทัศนคติและหนทางความเป็นไปได้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยของกรุงเทพมหานคร เจ้าหน้าที่เทศกิจ พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย ประชาชนผู้ใช้ทางเท้า และประชาชนที่เป็นผู้ซื้อสินค้า แม้กระทั่งประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในละแวกนั้น เกิดการซ้อนเหลื่อมกันของข้อความ กลายเป็นข้อความใหม่และมีความหมายที่ต่างไปจากเดิม เกิดการแลกเปลี่ยนมุมมองและสร้างทัศนคติแบบใหม่ของแต่ละฝ่าย อีกทั้งยังเกิดการทำความเข้าใจใหม่ในปัญหาที่เกิดขึ้นกับการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยบนพื้นที่สาธารณะ และมองถึงพื้นที่ใหม่ในการแก้ไขปัญหาในระยะยาว

3.2.3.1 แบบร่างผลงานชิ้นที่ 3

ภาพที่ 34 ภาพแบบร่างผลงานชิ้นที่ 3
ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

ภาพที่ 35 ภาพแบบร่างผลงานชิ้นที่ 3.1
ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

ภาพที่ 36 ภาพแบบร่างผลงานชิ้นที่ 3.2
ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

บทที่ 4

ผลงานวิทยานิพนธ์และการวิเคราะห์ผลงาน

จากการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ และการลงพื้นที่ภาคสนาม ผู้วิจัยพบว่าปัญหาหาบเร่แผงลอยนั้นมีความซับซ้อนเป็นอย่างมาก เพราะมีผู้เกี่ยวข้องและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นจำนวนมาก ทั้งพ่อค้าแม่หาบเร่แผงลอย ผู้ซื้อสินค้าหาบเร่แผงลอย ผู้ใช้พื้นที่สาธารณะ อีกทั้งยังมีผู้มีอิทธิพลมืดที่มองไม่เห็น การแก้ปัญหาหาบเร่แผงลอยจึงต้องมองในมุมมองหลายด้าน เพราะอาจทำให้ส่งผลกระทบต่อกลุ่มอาชีพอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับอาชีพหาบเร่แผงลอยก็เป็นได้

ผลงานวิทยานิพนธ์ “หาบเร่กับวิถีชีวิต” นำเสนอปัญหาและข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยบนพื้นที่สาธารณะ อีกทั้งปัญหาการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของกรุงเทพมหานครที่พยายามต้องการจัดระเบียบทางเดินเท้าและพื้นที่สาธารณะเพื่อประโยชน์ต่อผู้ใช้พื้นที่สาธารณะ และเพื่อปรับทัศนียภาพของเมืองให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย แต่ในขณะเดียวกันก็เกิดปัญหาและข้อขัดแย้งต่อนโยบายจัดระเบียบของกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย ซึ่งปัญหาและข้อขัดแย้งดังกล่าวเป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยากและเป็นปัญหาที่สะสมอย่างยาวนานของกรุงเทพมหานคร

หัวข้อวิทยานิพนธ์ “หาบเร่กับวิถีชีวิต” เกิดจากองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ ผู้คน พื้นที่ วัตถุสิ่งของ รวมไปถึงนโยบายของกรุงเทพมหานครและอำนาจรัฐ โดยมีพื้นที่สาธารณะเป็นตัวกลาง นำศิลปะมาใช้เป็นสื่อเพื่อแสดงให้เห็นถึงปัญหาของการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย และปัญหาการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของกรุงเทพมหานคร นำเสนอผ่านผลงานศิลปะในรูปแบบของประติมากรรมจัดวาง กระตุ้นให้เกิดการตั้งคำถามถึงความเป็นพื้นที่สาธารณะ กับโอกาสในการประกอบอาชีพของผู้คนภายในเมือง อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการจัดระเบียบโดยใช้กฎหมายและอำนาจรัฐในการบังคับใช้ ซึ่งก่อให้เกิดช่องว่างของปัญหาการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของกรุงเทพมหานคร

วิทยานิพนธ์ชุดนี้ประกอบไปด้วยผลงาน 3 ชุด นำเสนอประเด็นแตกต่างกัน โดยมีที่มาจากหัวข้อ “หาบเร่กับวิถีชีวิต” ผลงานแต่ละชุดมีการใช้ภาษาทางศิลปะแตกต่างกัน เช่น การใช้ประติมากรรมแบบจัดวาง คุณสมบัติและเรื่องราวของวัตถุสิ่งของ การจำลองสถานการณ์ ข้อความ

หรือรูปประโยคคำ เป็นต้น โดยความแตกต่างของการเลือกใช้สื่อเพื่อสื่อสารขึ้นอยู่กับประเด็น
วิธีวิทยาในการสร้างผลงาน วัตถุประสงค์ในการสื่อสาร และเป้าหมายในการแสดงออก

4.1 ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1

ภาพที่ 36 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1

ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

ชื่อผลงาน : ไม่มีชื่อ

ขนาด : 153 x 75 x 40 Cm.

เทคนิค : ตู้กระจกโชว์สินค้า , ขาตั้งเหล็กแฉงคำ , ประติมากรรมเรซินไฟเบอร์กลาส

ปีที่สร้าง : 2564 – 2565

ภาพที่ 37

ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1

ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

ภาพที่ 38

ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1

ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

วิเคราะห์กระบวนการทำงานผลงานชิ้นที่ 1

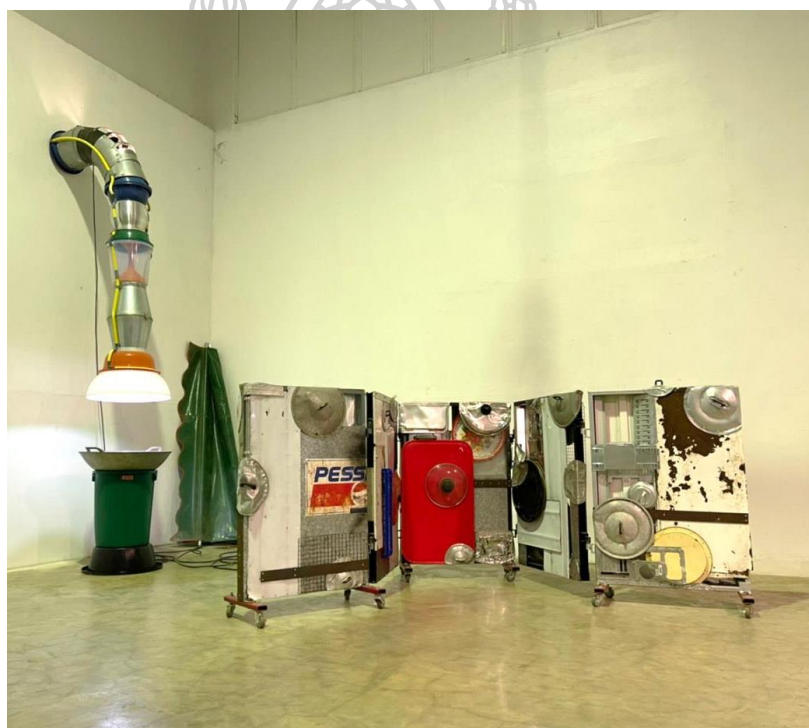
การสร้างผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 1 ประเด็นในการสร้างสรรค์ คือ “ปัญหาและผลกระทบจากการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย” ปัญหาสาธารณะที่เกิดขึ้นจากหาบเร่แผงลอยที่พบเห็นได้บ่อยจนกลายเป็นเรื่องปกติ คือ ปัญหาการสัญจรไปมาของผู้ใช้ทางเดินเท้าและถนนสาธารณะ เนื่องจากหาบเร่แผงลอยได้ตั้งกีดขวางทางเดินเท้าบนพื้นที่สาธารณะทำให้การใช้ทางเดินเท้ายิ่งติดขัดและลำบาก ปัญหาที่ตามมาคือเกิดการครอบครองพื้นที่สาธารณะเป็นของตนเอง โดยทำการเก็บสะสมอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบอาชีพตามทางเดินเท้าหรือตามซอกซอยมุมอับต่างๆของถนน ซึ่งทำลายและบดบังทัศนียภาพของกรุงเทพมหานครเป็นอย่างมาก อีกทั้งหาบเร่แผงลอยยังได้สร้างมลพิษแก่ผู้คนที่สัญจรไปมาบนทางเดินเท้า เช่น ครันและประกายไฟที่เกิดจากการปรุงอาหารของพ่อค้าแม่ค้าคราบน้ำมันและคราบสิ่งสกปรกต่างๆบนพื้นทางเท้า และการจัดเก็บขยะที่ไม่มีประสิทธิภาพของทางพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยและทางกรุงเทพมหานครทำให้ขยะถูกวางกองสะสมเป็นจำนวนมากตามทางเดินเท้าทำให้เกิดปัญหาในเรื่องสุขอนามัยตามกรุงเทพมหานครจึงได้มีการแก้ไขปัญหา โดยทำการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย และได้ประกาศออกข้อระเบียบหลักเกณฑ์เงื่อนไขในการค้าขายขึ้นมา นำมาใช้เพื่อสร้างระเบียบให้แก่พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยรวมไปถึงผู้ใช้พื้นที่สาธารณะ อีกทั้งยังสร้างความสบายใจให้กับผู้ที่อาศัยอยู่ในละแวกดังกล่าว แต่ปัญหาเหล่านี้ก็ยังคงเกิดขึ้นและเป็นปัญหาเรื้อรังมานานจนถึงปัจจุบัน

จากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำเสนอสภาพการณ์ปัจจุบันของปัญหาหาบเร่แผงลอย โดยเลือกใช้วิธีการจำลองพื้นที่และสถานการณ์ภาพรวมของปัญหาที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยขึ้นมา นำเสนอสภาวะปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และแสดงให้เห็นถึงปัญหาการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของทางกรุงเทพมหานครที่มีความต้องการจัดระเบียบความเรียบร้อยของเมือง โดยการนำหาบเร่แผงลอยออกไปจากพื้นที่หรือบีบบังคับให้ทำการค้าในพื้นที่ใหม่ที่ไม่เหมาะแก่การค้าขาย แต่ในบางพื้นที่กลับมีการส่งเสริมและมองว่าเป็นเสน่ห์ของพื้นที่ในย่านนั้นๆ เกิดความสับสนในการบังคับใช้กฎหมาย ส่งผลกระทบต่อพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยในการหาโอกาสและพื้นที่เพื่อค้าขาย ทำให้เกิดการเอื้อประโยชน์รับผลประโยชน์ของอิทธิพลมืดหรือเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้ามาเพื่อหวังผลประโยชน์กับพื้นที่สาธารณะ ทำให้พื้นที่สาธารณะกลายเป็นพื้นที่ประกอบธุรกิจของกลุ่มคนบางกลุ่ม

ในส่วนของผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 1 ประกอบด้วยผลงานประติมากรรมโมเดลที่จำลองความพื้นที่สาธารณะและสถานการณ์ปัจจุบันของปัญหาหาบเร่แผงลอย ถูกประกอบขึ้นส่วนเล็กชิ้นส่วนน้อยเข้าด้วยกันในลักษณะคล้ายกับโมเดลของเล่น และวางตั้งอยู่บนตู้กระจกอลูมิเนียมโซว์สินค้า ภายในมีแผ่นกระดาษที่แสดงข้อความราชกิจจานุเบกษา ประกาศกรุงเทพมหานคร ที่ว่าด้วย

เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการกำหนดพื้นที่ทำการค้าและการขายหรือจำหน่ายสินค้าในที่สาธารณะ ถูกวางกระจายอยู่ภายในตู้กระจกอลูมิเนียมโซวสีน้า โดยในส่วนของประติมากรรมโมเดลจำลองด้านบนของตู้กระจกโซวสีน้า นั้นเป็นแผงกั้นจราจรสีขาว - แดง โดยแผงกั้นจราจรมีโครงสร้างรูปทรงและเส้นที่เพี้ยนบิดเบี้ยวต่างไปจากเดิม ภายในเส้นโครงสร้างแผงกั้นจราจรมีรูปทรงของเครื่องมือประกอบอาชีพอยู่ภายในรูปทรงสีเขียวเข้มคล้ายผ้าใบที่อยู่ในลักษณะกำลังดันแผงกั้นจราจรออก และแผงกั้นจราจรมีลักษณะที่กำลังบีบรูปทรงของเครื่องมือประกอบอาชีพ แต่อีกด้านก็ได้เปิดที่ว่างให้รูปทรงของเครื่องมือประกอบอาชีพได้ออกมา อีกทั้งยังมีเครื่องมือประกอบอาชีพบางอย่างที่เกาะติดหรือแฝงไปกับแผงกั้นจราจรอีกด้วย

4.2 ผลงานนิทรรศน์ชั้นที่ 2

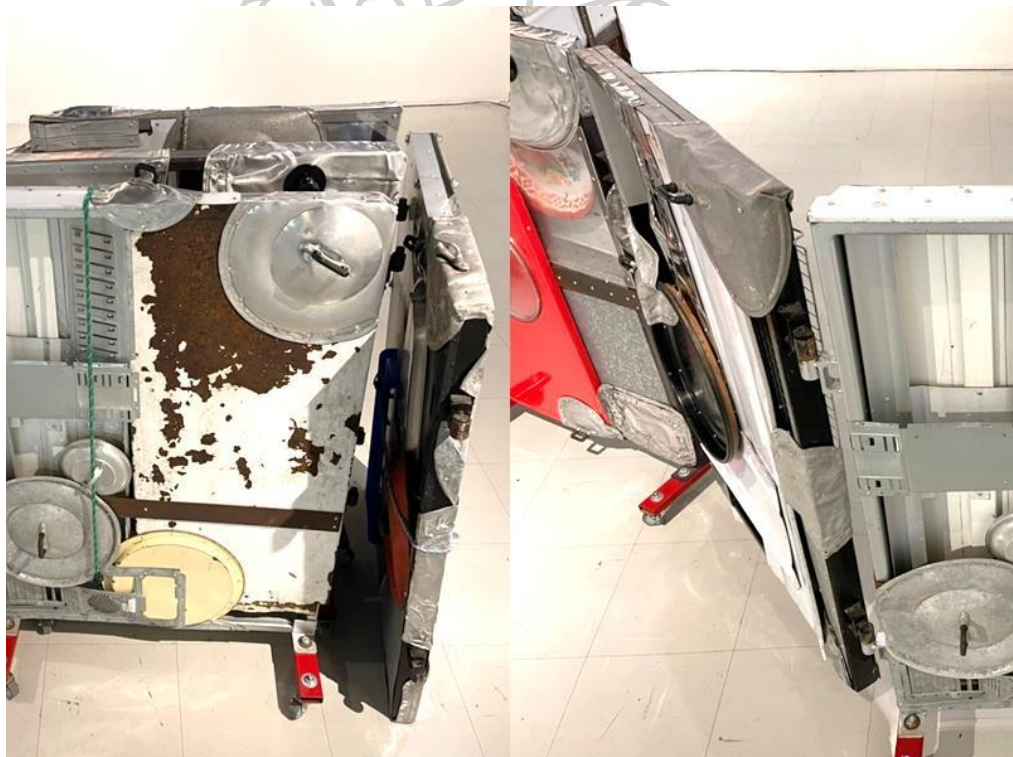

ภาพที่ 39 ภาพผลงานนิทรรศน์ชั้นที่ 2
ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

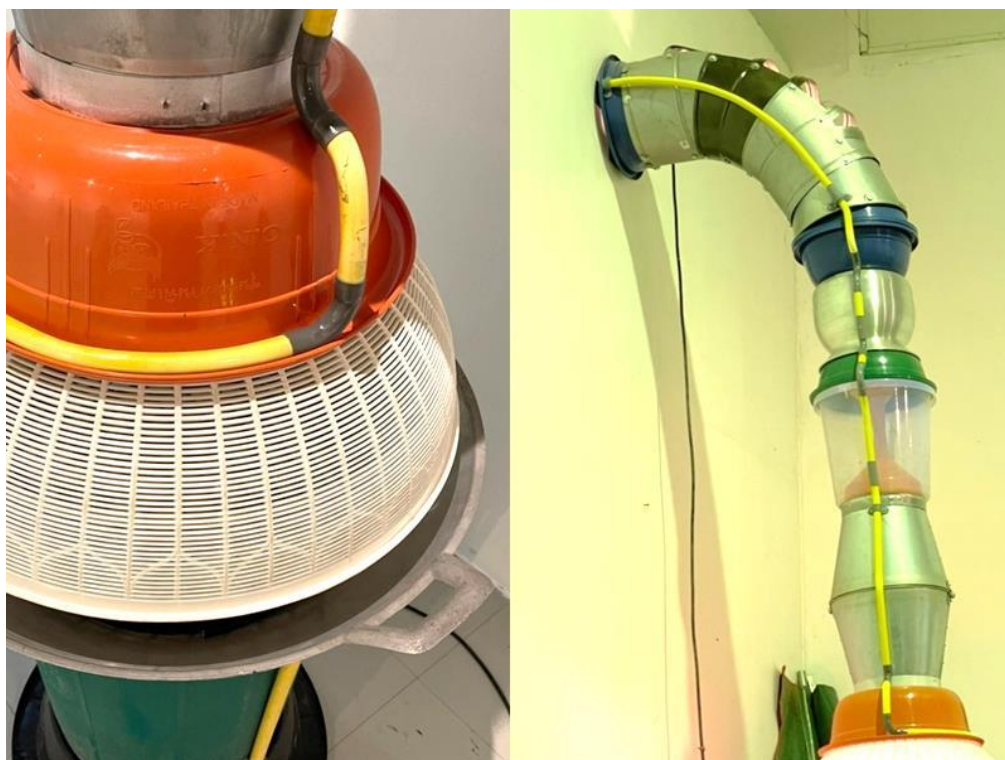
ชื่อผลงาน : ไม่มีชื่อ
ขนาด : ฝืนแปรตามพื้นที่
เทคนิค : ประกอบวัตถุ , ไฟ LED
ปีที่สร้าง : 2564 – 2565

ภาพที่ 40 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 2
ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

ภาพที่ 41 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 2
ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

ภาพที่ 42 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2
ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

วิเคราะห์กระบวนการทำงานผลงานชั้นที่ 2

การสร้างผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2 ประเด็นในการสร้างสรรค์ คือ “การปรับตัวของพ่อค้าแม่ค้าภายใต้นโยบายจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย” ด้วยนโยบายจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของกรุงเทพมหานครที่ได้ประกาศบังคับใช้ได้สร้างระเบียบและกฎเกณฑ์บางอย่างให้กับพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยได้ตระหนักถึงการใช้พื้นที่สาธารณะในการประกอบอาชีพของตน เราจะเห็นได้ว่าพ่อค้าแม่ค้าส่วนใหญ่มีการปรับตัวต่อข้อระเบียบนโยบาย มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการค้าต่างไปจากเดิมเพียงเพื่อจะได้มีโอกาสในการค้าขาย แต่เนื่องจากการปรับเปลี่ยนลักษณะรูปแบบการค้านั้นต้องใช้เงินทุนในการแก้ไขปัญหาก็มีรายได้น้อยถึงปานกลางจึงไม่สามารถซื้ออุปกรณ์สำเร็จรูปที่ขายกันตามห้างสรรพสินค้าหรือตามร้านค้าพาณิชย์มาใช้ได้ เพราะมีราคาที่สูง เราจึงเห็นพ่อค้าแม่ค้าปรับประยุกต์ลักษณะการใช้งานสิ่งของสำเร็จรูปนำมาปรับเปลี่ยนหรือประดิษฐ์ใหม่ให้เข้ากับลักษณะการใช้งานในรูปแบบใหม่ที่ต้องการ มีการนำสิ่งของเหลือใช้มาดัดแปลงในแบบต่างๆ สิ่งประดิษฐ์ที่ทำออกมานั้นจึงมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะแสดงความตัวตนของการประกอบอาชีพ

จากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจลักษณะรูปแบบและวิธีการปรับตัวของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยที่มีการปรับเปลี่ยนวิถีของการค้าให้สอดคล้องกับระเบียบนโยบายที่ทางกรุงเทพมหานครได้กำหนดขึ้น และนำเสนอเอกลักษณ์เฉพาะที่แสดงความเป็นตัวตนของการประกอบอาชีพผ่านนวัตกรรมสิ่งของที่เกิดจากการปรับเปลี่ยนรูปแบบการค้าหรือการดัดแปลงประยุกต์การใช้งาน อีกทั้งการหยิบนำเอาสิ่งของสำเร็จรูปมาปรับเปลี่ยนและประดิษฐ์ใหม่เพื่อให้เข้ากับลักษณะการใช้งานในรูปแบบที่ต้องการ สิ่งเหล่านี้ทำให้เห็นพัฒนาการของอุปกรณ์ที่ถูกใช้ภายในร้านค้าหาบเร่แผงลอยจนเกิดเป็นนวัตกรรมที่ถูกผลิตออกมาแต่ก็ยังคงลักษณะเฉพาะความเป็นภูมิปัญญาของช่างชาวบ้าน มีราคาที่ไม่แพงใช้วัสดุที่มีต้นทุนต่ำ ทำให้เห็นถึงการปรับตัวให้เข้ากับการค้าที่ถึงแม้จะใช้ต้นทุนต่ำแต่มีศักยภาพในการทำมาหากินสูงอีกด้วย

ในส่วนของผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 2 ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 แผ่นโลหะรูปทรงสี่เหลี่ยมถูกวางเรียงและเชื่อมต่อกันด้วยข้อต่อบานพับเหล็ก สามารถเคลื่อนย้าย ถอดออก หรือขยับเปลี่ยนทิศทางของแผ่นโลหะได้ ในส่วนประกอบของแผ่นโลหะเป็นการนำเอาวัสดุสิ่งของเหลือใช้ทั้งหมดประสิทธิภาพในการใช้งานอย่างเช่น ฝาหม้ออลูมิเนียม ฝาโถ่งสังกะสี ตะแกรงเตาอย่าง ถาดสแตนเลส แผ่นสังกะสีครอบหลอดไฟ เคสอลูมิเนียมคอมพิวเตอร์ ลังพลาสติกใส่แก้ว เป็นต้น นำมา ตัด แปะ ต่อเติมจนเป็นแผ่นเดียวกัน โดยมีลักษณะที่ได้ทำลายการใช้งานเดิมของวัสดุสิ่งนั้นด้วยวิธีการ ตัด ทุบ เคาะ ตัด ให้วัสดุสิ่งของหลายๆที่มีเนื้อวัสดุที่ต่างกันเข้ากันได้อย่างลงตัว ใช้วิธีการยึดติดด้วยรีเวทเป็นหลัก อีกทั้งยังมีการรัดวัสดุสิ่งของไว้ด้วยสายรัดยางด้วย และในส่วนที่ 2 ประติมากรรมรูปทรงลักษณะเป็นแท่งทรงกระบอกคล้ายท่อดูดควันของร้านค้าหาบเร่แผงลอยที่ประกอบอาหาร ทำมาจากการนำวัสดุสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆที่มีวัสดุที่ต่างกันมาเรียงประกอบต่อกันด้วยภาพของวัตถุเป็นแนวทรงสูง มีเส้นโครงสร้างท่อ PVC ขนาดเล็กสี่เหลี่ยมถูกยึดติดและล๊อไปกับรูปทรงวัตถุสิ่งของ ส่วนล่างเป็นกระโถนใบบัวขนาดใหญ่ที่ภายในกระโถนมีโคมไฟลักษณะคล้ายตะแกรงอย่าง โดยไฟที่ให้แสงนั้นมีแสงสีแดงและกระป๋ป็นจิ้งหะคล้ายกับไฟกระพริบจรวด

4.3 ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3

ภาพที่ 43 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3
ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

ชื่อผลงาน : ไม่มีชื่อ

ขนาด : ฝืนแปรตามพื้นที่

เทคนิค : ซิลค์สกรีนบนผ้ากันเปื้อน , กล้องเรซินประกอบภาพไฟ LED

ปีที่สร้าง : 2564 – 2565

ภาพที่ 44 ภาพลายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 3
ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

ภาพที่ 45 ภาพลายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 3
ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

ภาพที่ 46 ภาพลายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3
ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

วิเคราะห์กระบวนการทำงานผลงานชั้นที่ 3

การสร้างผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3 ประเด็นในการสร้างสรรค์ คือ “หาบเร่แผงลอยกับการสร้างอัตลักษณ์ใหม่” ในอนาคตการแก้ไขปัญหาหาบเร่แผงลอยจำเป็นต้องสร้างสมดุลให้การแก้ไขปัญหา และการแก้ปัญหานี้จะต้องมองในมุมมองหลายมิติที่เกี่ยวกับอาชีพหาบเร่แผงลอย ทั้งในมุมมองพ่อค้าแม่ค้า และการเข้าถึงสินค้าอุปโภคบริโภคที่มีราคาเหมาะสมของกลุ่มคนรายได้น้อย ในกรุงเทพมหานคร ในขณะที่กรุงเทพมหานครก็ยังคงต้องมองเรื่องความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเมืองเป็นหลัก โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของประชาชนผู้ใช้ทางเท้าอีกด้วย ขณะเดียวกันกรุงเทพมหานครจะต้องไม่ลืมการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจฐานรากอีก แต่อีกมุมหนึ่งก็ต้องไม่ลืมกลุ่มประชาชนทั่วไปที่ใช้ทางเท้าและพื้นที่สาธารณะด้วย เพราะการแก้ไขปัญหาหาบเร่แผงลอยโดยการห้ามไม่ให้มีหรือการนำหาบเร่แผงลอยออกไปจากพื้นที่บางพื้นที่ในกรุงเทพมหานครนั้น ส่งผลกระทบต่อผู้คนจำนวนมากในกรุงเทพมหานคร

จากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำเสนอมุมมองและทัศนคติที่มีต่อการค้าหาบเร่แผงลอย โดยแสดงให้เห็นมุมมองของพ่อค้าแม่ค้าที่มีต่ออาชีพและนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย มุมมองของประชาชนผู้ใช้ทางเดินเท้าและประชาชนผู้ที่อยู่อาศัยในบริเวณละแวกนั้นว่ามีความเห็น เกี่ยวกับการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยบนพื้นที่สาธารณะอย่างไร สร้างความเข้าใจในมุมมองและ เป้าหมายการจัดระเบียบของกรุงเทพมหานคร เกิดการแลกเปลี่ยนมุมมองและสร้างทัศนคติแบบใหม่ ของแต่ละฝ่าย อีกทั้งยังสื่อให้เห็นว่าอาชีพหาบเร่แผงลอยนั้นสามารถที่จะอยู่ร่วมบนพื้นที่สาธารณะได้ โดยต้องมีการหาพื้นที่ว่างที่เหมาะสมต่อการค้าขาย หรือจะทำการจัดระเบียบพื้นที่เดิมอย่างจริงจัง และเข้มงวดในเรื่องข้อระเบียบที่ต้องปฏิบัติตาม

ในส่วนของผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 3 ประกอบด้วย กล้องไฟอิฐทางเท้ารูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส ภายในกล้องไฟมีภาพของพ่อค้าหาบเร่แผงลอยขายข้าวเหนียวหมูบึ่ง อยู่วางอยู่บนเก้าอี้พลาสติก หัวโหล่นทรงเหลี่ยม ด้านบนของอิฐทางเท้ามีข้อความ “Hawker Center” ลางๆไม่ชัดเจน คำว่า Hawker Center เป็นคำที่ใช้เรียกศูนย์อาหารท้องถิ่นของประเทศสิงคโปร์ เป็นสถานที่ใช้รวบรวม สินค้าและอาหารหลากหลายประเภทมาไว้ในจุดเดียวกัน ศูนย์อาหารดังกล่าวมีกระจายทั่วไปตาม แหล่งชุมชนหรือตลาด เป็นหนึ่งทางเลือกของผู้คนในละแวกนั้น มีความสะดวกสบายต่อการเลือกซื้อ และยังมีราคาที่ย่อมเยาอีกด้วย และในส่วนที่ 2 ผ้ากันเปื้อนหลากสีถูกห้อยแขวนอยู่บนราวอย่างไม่ เรียบร้อย โดยผ้ากันเปื้อนนั้นมีประโยชน์ข้อความเรียกร้องขอความเห็นใจในเรื่อง โอกาส พื้นที่ และการ ทบทวนถึงนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย อีกทั้งยังมีข้อความที่แสดงออกถึงปัญหาหาบเร่แผง ลอย โดยข้อความต่างๆถูกซ้อนทับกันทำให้เกิดประโยชน์ข้อความใหม่และให้ความหมายต่างไปจากเดิม

4.4 ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 4

ภาพที่ 47 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 4

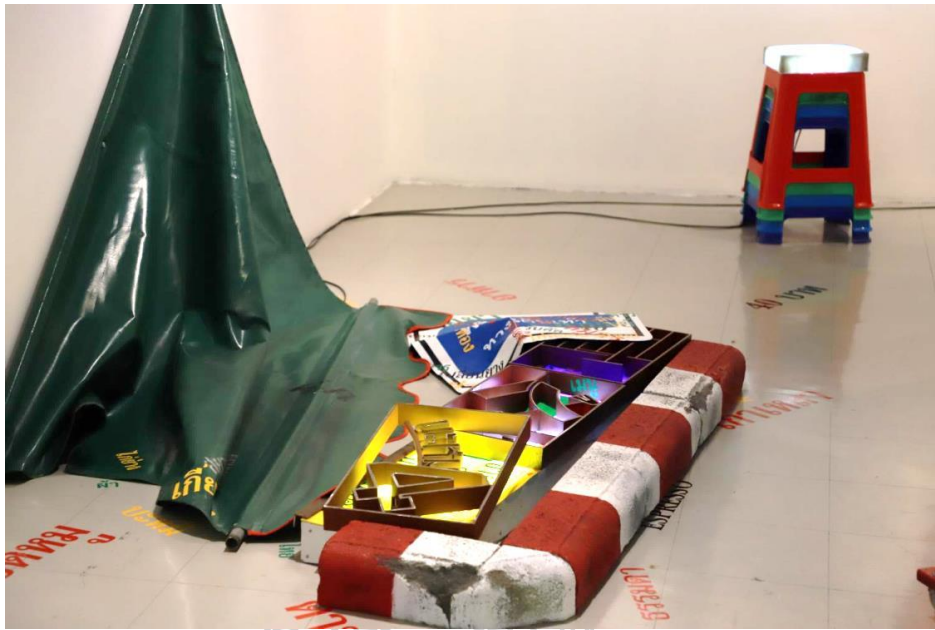
ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

ชื่อผลงาน : ไม่มีชื่อ

ขนาด : ฝุ่นแปรตามพื้นที่

เทคนิค : ไฟเบอร์กลาส , กล้องโฟอะคริลิค , ผ้าใบ, เชื่อมโลหะ , สติ๊กเกอร์

ปีที่สร้าง : 2565

ภาพที่ 48 ภาพลายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 4
ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

ภาพที่ 49 ภาพลายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 4
ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

ภาพที่ 50 ภาพลายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 4
ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

วิเคราะห์กระบวนการทำงานผลงานชั้นที่ 4

การสร้างผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 4 ประเด็นในการสร้างสรรค์ คือ “การทับซ้อนกันของพื้นที่สาธารณะกับพื้นที่การค้า” ทางเท้าเป็นพื้นที่สาธารณะที่มีไว้เพื่อสำหรับใช้เดินเท้าในการสัญจรหรือทำกิจกรรมต่างๆของผู้คนในเมือง แต่ทางเท้าส่วนใหญ่ไม่เอื้ออำนวยให้ผู้คนในเมืองเดินเท้าได้อย่างสะดวกสบาย มีพื้นที่แคบไม่ได้มาตรฐานและในบางพื้นที่ของกรุงเทพมหานครได้มีการแบ่งทางเท้าส่วนหนึ่งให้เป็นเลนสำหรับทางจักรยาน อีกทั้งยังมีการใช้ทางเท้าผิดลักษณะของการใช้งาน ไม่ว่าจะเป็นรถจักรยานยนต์ฝ่าฝืนกฎหมายการจราจรด้วยกันขับขึ้นบนทางเท้า เป็นที่จอดรถจักรยานยนต์ชั่วคราวของร้านค้าอาคารพาณิชย์ ต่างๆริมถนน เป็นที่ขายสินค้าของหาบเร่แผงลอย มีการวางป้ายโฆษณาต่างๆ จุดสำหรับทิ้งขยะก็ไม่ใช่กิจจะลักษณะ รางระบายน้ำก็ถูกใช้เทสิ่งปฏิกูลของเสียร้านค้าอาคารพาณิชย์บางรายเรียกเก็บเงินค่าเช่าพื้นที่ทางเท้าซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะเพราะถือได้ว่าได้ใช้พื้นที่หน้าอาคารพาณิชย์ของตนเอง และยังมีการรुकล้ำพื้นที่ทางเท้าในรูปแบบอื่นๆที่เรามักมองข้ามแต่การรुकล้ำเหล่านั้นก็สร้างปัญหาให้กับผู้คนที่ใช้ทางเดินเท้าในการสัญจรเช่นกัน นอกจากนี้ยังมีกลุ่มของผู้มีอิทธิพลและกลุ่มผู้หาผลประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะ เรียกเก็บค่าคุ้มครองการให้เช่าพื้นที่

ส่งผลทำให้พื้นที่ทางเท้าที่เป็นพื้นที่สาธารณะกลายเป็นพื้นที่ประกอบธุรกิจของกลุ่มคนบางกลุ่ม ทำให้เกิดการใช้ทางเท้าเพื่อผลประโยชน์อื่นที่ไม่ตรงวัตถุประสงค์ของทางเท้า กลายเป็นข้อถกเถียงและเป็นปัญหาของกรุงเทพมหานครมาจนถึงปัจจุบัน

จากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำเสนอมุมมองและทัศนคติที่มีต่อพื้นที่สาธารณะในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนรวมของทุกคน นำเสนอการเปลี่ยนพื้นที่สาธารณะให้กลายเป็นพื้นที่ทางการค้าของหาบเร่แผงลอย อีกทั้งยังมีการใช้ทางเท้าผิดลักษณะการใช้และเกิดการรुकล้ำพื้นที่ทางเดินเท้าในรูปแบบอื่นๆที่เรามักมองข้าม แต่การรुकล้ำเหล่านั้นก็สร้างปัญหาให้กับผู้คนที่ใช้ทางเดินเท้าในการสัญจรเช่นกัน โดยนำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของกรุงเทพมหานคร และแสดงให้เห็นถึงปัญหาสาธารณะที่เกิดขึ้นบนทางเท้าซึ่งยากต่อการแก้ไขของกรุงเทพมหานคร

ในส่วนของผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 4 ประกอบด้วย ขอบของพื้นที่ทางเท้าสีขาวแดงและรางเหล็กตะแกรงระบายน้ำที่มีรูปแบบแตกต่างจากเดิม ถูกวางอยู่บนกล่องไฟอะคริลิกที่มีป้ายข้อความเมนูอาหารที่หลากหลายของร้านค้าขายอาหาร หรือเป็นข้อความร้านแฟรนไชส์ประเภทต่างๆ วางทับซ้อนปะปนกัน โดยแผ่นป้ายโลหะสีขาวแสดงสัญลักษณ์ที่บ่งบอกว่าพื้นที่ตรงนี้เป็นพื้นที่สำหรับทางเดินเท้า มีลักษณะแผ่นป้ายโลหะที่บิดเบี้ยว และถูกวางในลักษณะที่ผิดแปลกไปจากเดิม โดยวางซ้อนทับกล่องไฟอะคริลิกและรางเหล็กตะแกรงระบายน้ำ มีสติ๊กเกอร์ข้อความเมนูอาหารและราคาอาหาร รวมไปถึงข้อความต่างๆที่อยู่โดยรอบบริบทพื้นที่ทางเท้า เช่น คลินิก, ขายยา, รับตัดผ้า, อัตราค่าโดยสาร, เปลี่ยนยาง, ซ่อมมอเตอร์ไซค์ เป็นต้น แปะติดลงทั่วผลงานรวมถึงพื้นและผนังของหอศิลป์ที่ใช้ติดตั้งผลงานอีกด้วย ข้อความสติ๊กเกอร์เหล่านั้นบ่งบอกถึงกลุ่มคนและอาชีพที่หลากหลายที่ใช้พื้นที่ทางเท้าร่วมกันในแต่ละช่วงเวลาของกรุงเทพมหานคร

บทที่ 5

บทสรุป

หาบเร่กับวิถีชีวิต เป็นโครงการวิทยานิพนธ์ที่สำรวจและวิจัยเกี่ยวกับปัญหาหาบเร่แผงลอยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนานและเป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยากของทางกรุงเทพมหานคร หากพูดถึง “หาบเร่แผงลอย” ด้านหนึ่งคือวิถีชีวิตของผู้คนในเมืองและยังเป็นเสน่ห์ของเมืองในด้านวัฒนธรรมการกินของไทย แต่อีกมุมมองหนึ่งหาบเร่แผงลอยก็ได้สร้างปัญหาให้กับกรุงเทพมหานครและผู้คนที่ใช้ทางเดินเท้าและก่อให้เกิดปัญหาสาธารณสุขตามมาอีกมากมายเช่นกัน ปัญหาหาบเร่แผงลอยเป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยากของทางกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานครนั้นมีความพยายามต้องการจัดระเบียบทางเท้าหรือพื้นที่สาธารณะเพื่อประโยชน์ต่อผู้ใช้พื้นที่สาธารณะและเพื่อปรับทัศนียภาพความของเมืองให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและน่าอยู่ แต่ในขณะเดียวกันก็ได้เกิดปัญหาและข้อขัดแย้งต่อนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนานและการแก้ไขปัญหาก็ยังคงไม่มีความชัดเจน ในบางพื้นที่หาบเร่แผงลอยได้รับการส่งเสริมและผลักดันให้กลายเป็นเสน่ห์ของพื้นที่ในย่านนั้นๆ แต่บางพื้นที่กลับห้ามไม่ให้มีหาบเร่แผงลอยในพื้นที่เด็ดขาด เกิดความสับสนในด้านการบังคับใช้กฎหมายและทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงพื้นที่สาธารณะ ก่อให้เกิดการขัดแย้งและปัญหาสาธารณสุขตามมา ซึ่งทำให้การแก้ไขปัญหาหาบเร่แผงลอยเป็นไปได้ยากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่สำรวจและศึกษาบทความงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย และได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประเด็นศึกษา นำมาสู่ข้อมูลและประเด็นในสร้างสรรค์ที่แสดงให้เห็นวิถีของการประกอบอาชีพที่ก่อให้เกิดปัญหาสาธารณสุขที่ได้นำไปสู่ปัญหาและข้อขัดแย้งทางสังคม เพื่อทำให้เห็นถึงปัญหาและข้อขัดแย้งทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย ผู้วิจัยได้นำเสนอผ่านกระบวนการทางทัศนศิลป์ในโครงการวิทยานิพนธ์ “หาบเร่กับวิถีชีวิต” ผ่านทัศนคติและการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัย เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวของการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยและปัญหาที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ

ผลงานศิลปะจากวิทยานิพนธ์นี้ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการสื่อสารถึงวิถีของการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย และแสดงให้เห็นปัญหาหาบเร่แผงลอยที่ส่งผลกระทบต่อทางกรุงเทพมหานคร

โดยอาชีพหาบเร่แผงลอยเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับกลุ่มคนหลายประเภท เป็นแหล่งสินค้าอุปโภคบริโภคที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนกรุงเทพมหานคร และเป็นหนึ่งในหนทางของการประกอบอาชีพของผู้คนในเมือง จึงทำให้การแก้ไขปัญหหาบเร่แผงลอยมีความซับซ้อนเป็นอย่างมาก เพราะผู้เกี่ยวข้องและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียด้วยกันหลายภาคส่วน ทำให้เกิดปัญหาและความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพตามมา โดยนำเสนอสถานการณ์ปัจจุบันของปัญหาหาบเร่แผงลอย โดยเลือกใช้วิธีการจำลองพื้นที่และสถานการณ์ภาพรวมของปัญหาที่เกิดขึ้น นำเสนอสถานะปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของหาบเร่แผงลอยและสะท้อนปัญหาการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยผ่านการใช้ภาษาและกลวิธีทางศิลปะ ผลงานในโครงการวิทยานิพนธ์นี้จึงเป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานคร และสร้างความเข้าใจในมุมมองและทัศนคติของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชีพหาบเร่แผงลอย นำไปสู่การพูดคุย ถกเถียง หาทางออกร่วมกันในประเด็นของการใช้พื้นที่สาธารณะเพื่อการประกอบอาชีพของผู้คนในกรุงเทพมหานคร

หาบเร่กับวิถีชีวิต เป็นวิทยานิพนธ์ที่แสดงให้เห็นวิถีของการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย และกำลังสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของกรุงเทพมหานครผ่านผลงานทางศิลปะ ผู้วิจัยมีความคาดหวังว่าผลงานในวิทยานิพนธ์หาบเร่กับวิถีชีวิตนี้จะสามารถสร้างพื้นที่ในการพูดคุย ถกเถียง หาทางออกร่วมกันถึงการประกอบอาชีพปัญหาหาบเร่แผงลอย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติของแต่ละฝ่าย โดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกันช่วยกันสร้างบรรยากาศและความเรียบร้อยของเมืองในรูปแบบใหม่ และพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยนั้นก็ยังสามารถประกอบอาชีพต่อไปได้โดยที่ไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้ใช้พื้นที่สาธารณะ เป็นการหาทางออกของการอยู่ร่วมกันภายในเมืองโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ไม่ใช่การนำหาบเร่แผงลอยออกไปจากพื้นที่โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่ตามมา

จากการขยายผลการศึกษาวิทยานิพนธ์ หาบเร่กับวิถีชีวิต ไปสู่การลงพื้นที่เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและสำรวจหาอัตลักษณ์ของพื้นที่ “คลองแม่ข่า” จังหวัดเชียงใหม่ คลองแม่ข่าเป็นคลองธรรมชาติเส้นสำคัญที่ไหลผ่านจังหวัดเชียงใหม่ ในอดีตที่ผ่านมาคลองแม่ข่าได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของเมือง ทำให้คลองแม่ข่ามีสภาพที่เสื่อมโทรมและน้ำในคลองเน่าเหม็น เกิดการทิ้งขยะและสิ่งปฏิกูลลงคลองแม่ข่า อีกทั้งยังมีการระบายน้ำเสียลงสู่คลองแม่ข่าตั้งแต่ต้นสายของลำคลอง ทำให้น้ำในคลองเกิดการเน่าเสียและคันดินตลอดสองฝั่งริมคลองทรุดโทรมเสื่อมสภาพ และยังเกิดปัญหาการบุกรุกที่ดินสาธารณะริมฝั่งคลอง โดยรุกล้ำลำคลองเพื่อสร้างบ้านเรือนที่พักอาศัย ทำให้อ่างสองฝั่งริมคลองแม่ข่ากลายเป็นชุมชนที่มีผู้อยู่อาศัยกันอย่างหนาแน่น

ปัจจุบันคลองแม่ข่าได้รับการพัฒนาและฟื้นฟูโดยจังหวัดเชียงใหม่ และเทศบาลนครเชียงใหม่ ร่วมกับเครือข่ายภาคประชาชน ได้ทำการปรับปรุงภูมิทัศน์ของคลองแม่ข่าเพื่อเป็นตัวอย่างในการพัฒนาคลองแม่ข่า โดยขอความร่วมมือบ้านเรือนสองฝั่งริมคลองนำพื้นที่ริมคลองสองฝั่งเป็นทางเดินเท้าและเส้นทางจักรยานเลียบบคลองสาธารณะ และได้จัดการในเรื่องคุณภาพของน้ำในลำคลองให้สะอาด โดยจัดทำโครงการรวบรวมน้ำเสียลงสู่ท่อระบายน้ำใต้พื้นทางเดินเพื่อส่งน้ำเสียจากชุมชนไปยังสถานีบำบัดน้ำเสีย อีกทั้งยังมีการปล่อยน้ำดีลงสู่ลำคลองเพื่อลดกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์และเป็นการระบายน้ำเสียในลำคลองอีกด้วย ทำให้สามารถพลิกฟื้นระบบนิเวศของลำน้ำในคลองแม่ข่าให้ดีขึ้น โดยปัจจุบันชาวบ้านในชุมชนตลอดสองฝั่งริมคลองได้ทำการเปลี่ยนหลังบ้านให้กลายเป็นหน้าบ้าน ทำการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ พืชผักสวนครัว อีกทั้งยังมีการสร้างอาชีพเพื่อรองรับการพัฒนาของพื้นที่ในอนาคตให้กับชาวบ้านในชุมชน ชาวบ้านสองฝั่งริมคลองได้นำหน้าบ้านของตนเองเปิดร้านขายอาหาร ร้านกาแฟ และร้านขายของที่ระลึก ทำให้คลองแม่ข่ากลับมาครึกครื้นและมีชีวิตชีวาอีกครั้ง ผู้วิจัยสนใจวิถีชีวิตและวัฒนธรรมสองฝั่งริมคลองแม่ข่าที่มีความหลากหลายทางด้านชาติพันธุ์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่แสดงออกถึงการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของคลองแม่ข่าและการพัฒนาของเมืองเชียงใหม่

ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการลงพื้นที่สำรวจศึกษาและหาประเด็นจากพื้นที่ศึกษาเพื่อวิเคราะห์และสร้างทัศนคติที่มีต่อเรื่อง ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม โดยนำเสนอประเด็น “คลองแม่ข่ากับอัตลักษณ์ที่เปลี่ยนแปลง” เมื่อเมืองกำลังพัฒนาและเปลี่ยนแปลง ทำให้การพัฒนาเมืองและการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมและทัศนียภาพของเมืองนั้นส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวบ้านในชุมชน และคอยกระตุ้นเตือนความมั่นคงในเรื่องที่อยู่อาศัย โดยการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้สร้างความตื่นตัวให้กับชาวบ้านในชุมชนเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความมั่นคงในเรื่องที่ดิน การจัดรูปแบบที่อยู่อาศัย และสภาพเศรษฐกิจของชุมชน ในขณะเดียวกันเราได้เห็นถึงความเป็นหนึ่งอันเดียวกันของชาวบ้านในชุมชนร่วมกับเทศบาลนครเชียงใหม่ ช่วยกันดูแลและสร้างคลองแม่ข่าในรูปแบบใหม่ขึ้น ปรับปรุงพื้นที่ตลอดสองฝั่งริมคลองและรักษาคุณภาพน้ำในคลองให้สะอาด ทำให้ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากและยังสร้างรายได้ผ่านการพัฒนาพื้นที่ตลอดริมคลองแม่ข่า อีกทั้งยังทำให้คลองแม่ข่ากลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะแสดงตัวตนผ่านวิถีของชุมชนริมคลองที่มีต่อสายน้ำแห่งนี้อีกด้วย

ในส่วนของผลงานประติมากรรมประกอบด้วย ประติมากรรมจัดวางที่มีรูปทรงตั้งตรงมั่นคง ในลักษณะของตู้โชว์ผสมผสานรวมกับประตูและหน้าต่างไม้ของบ้านเรือน ประตูและหน้าต่างเปิดไว้ตลอดเวลา โดยตู้กระจกไม้สัก ตู้อะคริลิคประกอบแสงไฟ และตู้กระจกอะลูมิเนียมเน้นมีรูปทรงทกเหลี่ยมคล้ายกับแบ่งปูนกันดินข้างคลองสไลด์ทรุดตัวตลอดริมคลองแม่ข่าในปัจจุบัน ตู้โชว์ทกเหลี่ยม

รูปแบบต่าง ๆ นั้นบรรจุสิ่งของไว้ภายในตู้ที่แตกต่างกัน โดยตู้ไม้สักอะคริลิคประกอบแสงไฟนั้นมีภาพเขียนที่บันทึกความประทับใจที่มีต่อผู้คนและสถานที่คลองแม่ข่าและเชียงใหม่ และในส่วนของตู้กระจกอะลูมิเนียม ภายในประกอบด้วยวัตถุสิ่งของที่ได้รวบรวมจากการลงพื้นที่ ณ เชียงใหม่ ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนมุมมองในเรื่องต่างๆ ผ่านคำว่า “คลองแม่ข่า” ด้านบนตู้โชว์เป็นงานประติมากรรมเซรามิค โดยสะพานข้ามคลองสี่เหลี่ยมเปรียบเสมือนจุดเด่นและเอกลักษณ์ของพื้นที่ อีกทั้งบ้านเรือนริมคลองตลอดสองฝั่งมีเสน่ห์ที่แตกต่างกันออกไป สะท้อนให้เห็นว่าพื้นที่แห่งนี้มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ และในส่วนของตู้กระจกไม้สักภายในมีต้นไม้ที่ทำมาจากปลูกหมอนอิงที่รวบรวมไว้จากการลงพื้นที่ ถูกตัดแปลงและนำมาตัดเย็บเปลี่ยนความหมาย เพื่อพูดถึงมุมมองและทัศนคติที่มีต่อคลองแม่ข่า “พืชผักสวนครัว ไม้ดอกไม้ประดับที่ถูกปลูกในวันนั้น วันนี้เติบโตสวยงาม ออกดอกออกผลมากมาย” การพัฒนาของเมืองและการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงคลองแม่ข่าทำให้ผู้คนในชุมชนมีโอกาสและอาชีพในการทำมาหากิน ทำให้คลองแม่ข่ากลับมาสวยงามมีชีวิตชีวาอีกครั้ง

ภาพผลงานขยายผลการศึกษาวิทยานิพนธ์

ภาพที่ 51 ภาพผลงานขยายผลการศึกษาวิทยานิพนธ์
ที่มา : เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ

ชื่อผลงาน : ไม่มีชื่อ
ขนาด : ฝืนแปรตามพื้นที่
เทคนิค : ไฟเบอร์กลาส , กล่องไฟอะคริลิค , เชื่อมโลหะ , เย็บผ้า , ประกอบไม้
ปีที่สร้าง : 2565

รายการอ้างอิง

- Chantus Pearntum. (1999). Establishment of City: City Political Community and Civil Society. Bangkok: Grassroots Development Institute.
- Habermas, J. (1989). The Structural Transformation of the Public Sphere: An Inquiry into a Category of Bourgeois Society (T. Burger, Trans.): Cambridge, MA: MIT Press.
- Kusuma Kuyai. (2013). The Process of Creating Identity: Psychoanalysis and Social Science Perspective: Pattani: Faculty of Communication Sciences, Prince of Songkhla University.
- Waraporn Wanapitak. (2011). Critical Theory of Jürgen Habermas: Political Public Sphere and Freedom on the Internet.
- ประวิทย์ ทองภูเบศร์. (2531). “แนวความคิดในการแก้ไขปัญหาหาบเร่แผงลอยของกรุงเทพมหานคร.” กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง โรงเรียนนายอำเภอ วิทยาลัยการปกครอง.
- “ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการกำหนดพื้นที่ทำการค้าและการขายหรือจำหน่ายสินค้าในที่สาธารณะ พ.ศ. 2563.” (2563). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137, ตอนพิเศษ 43ง (28 กุมภาพันธ์):17-23.
- พรณิฉัย นิตโรจน์. (2551). “การนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ.”: ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พล.ต.ต.วิชัย สังข์ประไพ. หลักประชาธิปไตยกับการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่แผงลอยของกรุงเทพมหานคร เอกสารวิชาการส่วนบุคคล หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๔: วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

มธุรส หาญสมสกุล. (2554). “การบริหารจัดการหาบเร่แผงลอยในเขตกรุงเทพฯ : ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่สนามหลวง เขตพระนคร”: สาขาวิชาบริหารรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542: กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นาย เกียรติศักดิ์ ม่วงคำ
วัน เดือน ปี เกิด	11 กันยายน 2538
สถานที่เกิด	ปทุมธานี
วุฒิการศึกษา	2566 ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ วิชาเอกประติมากรรม คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 2560 ศิลปบัณฑิต ภาควิชาจิตรศิลป์ สาขาวิชาประติมากรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้า คุณทหารลาดกระบัง
ที่อยู่ปัจจุบัน	70/3 หมู่ 6 ตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัด พระนครศรีอยุธยา รหัสไปรษณีย์ 13230
ผลงานตีพิมพ์	นิทรรศการเดี่ยว 2564 นิทรรศการ “RULES” People's Gallery ,P3 หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร นิทรรศการกลุ่ม 2560 ร่วมแสดงนิทรรศการการแสดง “ศิลปกรรมร่วมสมัยของศิลปินรุ่น เยาว์ ครั้งที่ 34” ณ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบ พระชนมพรรษา มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวัง สนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม 2561 ร่วมแสดงนิทรรศการ “ศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 64” ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์เจ้าฟ้า กรุงเทพมหานคร นิทรรศการศิลปนิพนธ์ “PI-R2” ณ G23 Gallery กรุงเทพมหานคร ร่วมแสดงนิทรรศการ “การแสดงศิลปกรรมร่วมสมัยของศิลปิน รุ่นเยาว์ ครั้งที่ 35” ณ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบ พระชนมพรรษา มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขต พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม 2562 ร่วมแสดงนิทรรศการ “ศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 65” ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์เจ้าฟ้า กรุงเทพมหานคร

รางวัลที่ได้รับ

ร่วมแสดงเทศกาลแสงสี “Awakening Bangkok” จัดโดย

Time Out Bangkok ซอยเจริญกรุง 32 เขตบางรัก

กรุงเทพมหานคร

2563 ร่วมแสดงนิทรรศการ “SO FAR SO GOOD ครั้งที่ 8” ณ หอ

ศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

ร่วมแสดงนิทรรศการ “The 15th Oita Asian Sculpture

Exhibition” Exhibition Asakura Fumio Japan 2020

2560 “ Prize Distinguished ” สาขาศิลปะ 3 มิติ Young Thai Artist

Award 2017

“ รางวัลชมเชย ” การประกวดศิลปะเพื่อคนตาบอด "Art For The

Blind" หัวข้อ "ท่องเที่ยวตามรอยพระราชดาริศาสตร์พระราชา

2561 “Prize for Excellence” The 14th Oita Asian Sculpture

Exhibition: Exhibition Asakura Fumio Japan 2018

“ Prize Distinguished ” สาขาศิลปะ 3 มิติ Young Thai Artist

Award 2018

